

മഹാഭാരതം - 13

മഹാഭാരതം 13

വ്യാസമഹർഷി

3 വനപർവം അധ്യായം 1 - 25

താളിളക്കം

2020

പേര്: മഹാഭാരതം 13

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപീഡിയ.

3 വനപർവം അധ്യായം 1

1 [ജ]

ഏവം ദ്യുതജിതാഃ പാർഥാഃ കോപിതാശ് ച ദുരാത്ഥഭിഃ
 ധാർതരാഷ്ട്രൈഃ സഹാമാത്യൈർ നികൃത്യാ ദ്വിജസത്തമ
 2 ശ്രാവിതാഃ പരഷാ വാചഃ സൃജദ്ഭിർ വൈരം ഉത്തമം
 കിം അകർവന്ത കൗരവ്യാ മമ പൂർവപിതാമഹാഃ
 3 കഥം ചൈശ്വര്യവിഭ്രഷ്ടാഃ സഹസാ ദുഃഖം ഏയുഷഃ
 വനേ വിജന്ത്രിരേ പാർഥാഃ ശക്ര പ്രതിമതേജസഃ
 4 കേ ചൈനാൻ അന്വർത്തന്ത പ്രാപ്താൻ വ്യസനം ഉത്തമം
 കിമാഹാരാഃ കിമാചാരാഃ ക്വ ച വാസോ മഹാത്മനാം
 5 കഥം ദ്വാദശ വർഷാണി വനേ തേഷാം മഹാത്മനാം
 വ്യതീയൂർ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠ ശൂരാണാം അരിഘാതിനാം
 6 കഥം ച രാജപുത്രീ സാ പ്രവരാ സർവയോഷിതാം
 പതിവ്രതാ മഹാഭാഗാ സതതം സത്യവാദിനീ
 വനവാസം അദുഃഖാർഹാ ദാരുണം പ്രത്യപദ്യത
 7 ഏതദ് ആചക്ഷ്യ മേ സർവം വിസ്തരേണ തപോധന
 ശ്രോതും ഇച്ഛാമി ചരിതം ഭൂരി ദ്രവിണ തേജസാം
 കഥ്യമാനം ത്വയാ വിപ്ര പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ

8 [വ]

ഏവം ദ്യുതജിതാഃ പാർഥാഃ കോപിതാശ് ച ദുരാത്ഥഭിഃ
 ധാർതരാഷ്ട്രൈഃ സഹാമാത്യൈർ നിര്യയൂർ ഗജസാഹ്യയാത്
 9 വർധമാനപുരദാരേണാഹിനിഷ്ഠ്യ തേ തദാ
 ഉദങ്മുഖഃ ശസ്ത്രഭൃതഃ പ്രയയുഃ സഹ കൃഷ്ണയാ
 10 ഇന്ദ്രസേനാദയശ് ചൈനാൻ ഭൃത്യഃ പരിചതുർദശ
 രഥൈർ അന്തയയുഃ ശീഘ്രൈഃ സ്ത്രീയ ആദായ സർവശഃ
 11 വ്രജതസ് താൻ വിദിത്വാ ഇ പൗരാഃ ശോകാഭിപീഡിതാഃ
 ഗർഹയന്തോ ിസക്രദ് ഭീഷ്മ വിദൂര ദ്രോണ ഗൗതമാൻ
 ഉച്ചൂർ വിഗതസന്ത്രാസാഃ സമാഗമ്യ പരസ്പരം
 12 നേദം അസ്തി കലം സർവം ന വയം ന ച നോ ഗൃഹാഃ
 യത്ര ദുര്യോധനഃ പാപഃ സൗബലേയേന പാലിതാഃ
 കർണേ ദുഃഖാസനാഭ്യാം ച രാജ്യം ഏതച് ചികീർഷതി
 13 നോ ചേത് കലം ന ചാചാരോ ന ധർമോ ിർഥഃ കതഃ സുഖം
 യത്ര പാപസഹായോ ിയം പാപോ രാജ്യം ബുഭൂഷതേ

14 ദുര്യോധനോ ഗുരു ദ്വേഷി തൃക്താചാര സുഹൃജ്ജനഃ
 അർഥലുബ്ധോ ഫലിമാനീ ച നീചഃ പ്രകൃതിനിർലുബ്ധഃ
 15 നേയം അസ്തി മഹികൃത്സോ യത്ര ദുര്യോധനോ നൃപഃ
 സാധു ഗച്ഛാമഹേ സർവേ യത്ര ഗച്ഛന്തി പാണ്ഡവഃ
 16 സാനുക്രോശോ മഹാത്മാനോ വിജിതേന്ദ്രിയ ശത്രുവഃ
 ഹ്രീമന്തഃ കീർത്തിമന്തശ് ച ധർമ്മാചാര പരായണഃ
 17 ഏവം ഉക്ത്വാൻജഗുസ് താൻ പാണ്ഡവാംസ് തേ സമേത്യ ച
 ഊചുഃ പ്രാഞ്ജലയഃ സർവേ താൻ കന്തി മാദ്രിനന്ദനാൻ
 18 ക്വ ഗമിഷ്യഥ ഭദ്രം വസ് തൃക്ത്വാസ്താൻ ദുഃഖഭാഗിനഃ
 വയം അപ്യ് അനയാസ്യോമോ യത്ര യുധം ഗമിഷ്യഥ
 19 അധർമ്മേണ ജിതാഞ് ശൂത്വാ യുഷ്കാംസ് തൃക്തൗലൃഷ്ഠൈഃ പരൈഃ
 ഉദ്ദിഗ്നഃ സു ഭൃശം സർവേ നാസ്താൻ ഹാതും ഇഹാർഹഥ
 20 ഭക്താനരക്തഃ സുഹൃദഃ സദാ പ്രിയഹിതേ രതാൻ
 കരാജാധിഷ്ഠിതേ രാജ്യേ ന വിനശ്യേമ സർവശഃ
 21 ശൂയതാം ചാഭിധാസ്യോമോ ഗുണദോഷാൻ നരർഷഭഃ
 ശൂഭാശൂഭാധിവാസേന സംസർഗം കരുതേ യഥാ
 22 വസ്തും ആപസ് തിലാൻ ഭൂമിം ഗന്ധോ വാസയതേ യഥാ
 പുഷ്പാണാം അധിവാസേന തഥാ സംസർഗജാ ഗുണഃ
 23 മോഹജാലസ്യ യോനിർ ഹി മൂഢൈർ ഏവ സമാഗമഃ
 അഹന്യ് അഹനി ധർമ്മസ്യ യോനിഃ സാധു സമാഗമഃ
 24 തസ്യാത് പ്രാഞ്ജൈശ് ച വൃദ്ധൈശ് ച സുസ്വഭാവൈസ് തപസിഭിഃ
 സദ്ഭിശ് ച സഹ സംസർഗഃ കാര്യഃ ശമ പരായണൈഃ
 25 യേഷാം ത്രീണ്യ് അവദാതാനി യോനിർ വിധ്യാ ച കർമ്മ ച
 താൻ സേവേത് തൈഃ സമാസ്യാ ഹി ശാസ്ത്രേഭ്യോ ഫലി ഗരീയസീ
 26 നിരാഭംഭോ ഹ്യ് അപി വയം പുണ്യശീലേഷു സാധുഷു
 പുണ്യം ഏവാപ്ലയാമേഹ പാപം പാപോപസേവനാത്
 27 അസതാം ദർശനാത് സ്വർശാത് സഞ്ജൽപന സഹാസനാത്
 ധർമ്മാചാരഃ പ്രഹീയന്തേ ന ച സിധ്യന്തി മാനവാഃ
 28 ബുദ്ധിശ് ച ഹീയതേ പുംസാം നിചൈഃ സഹ സമാഗമാത്
 മധ്യമൈർ മധ്യതാം യാതി ശ്രേഷ്ഠതാം യാതി ചോത്തമൈഃ
 29 യേ ഗുണഃ കീർത്തിതാ ലോകേ ധർമ്മകാമാർഥ സംഭവഃ
 ലോകാചാരാത്ഥ സംഭ്രൂതാ വേദോക്തഃ ശിഷ്യസംമതഃ
 30 തേ യുഷ്മാസു സമസ്താശ് ച വ്യസ്താശ് ചൈവേഹ സദ്ഗുണഃ

ഇച്ഛാമോ ഗുണവൻ മധ്യേ വസ്തു ശ്രേയോ ഭീകാക്ഷിണഃ
31 [യ]

ധന്യാ വയം യദ് അസ്സാകം സ്നേഹകാരുണ്യയന്ത്രിതാഃ
അസതോ ഭീപി ഗുണാൻ ആഹൂർ ബ്രാഹ്മണ പ്രമുഖാഃ പ്രജാഃ
32 തദ് അഹം ഭ്രാന്തസഹിതഃ സർവാൻ വിജ്ഞാപയാമി വഃ
നാന്യഥാ തദ് ധി കർതവ്യം അസ്മത് സ്നേഹാനുകമ്പയാ

33 ഭീഷ്മഃ പിതാമഹോ രാജാ വിദുരോ ജനനീ ച മേ
സുഹൃജ്ജനശ് ച പ്രായോ മേ നഗരേ നാഗസാഹചര്യേ

34 തേ ത്വ് അസ്സുചിതകാമാർഥം പാലനീയാഃ പ്രയത്തഃ
യുഷ്മാഭിഃ സഹിന്തൈഃ സർവൈഃ ശോകസന്താപ വിഹവലാഃ

35 നിവർത്തതാഗതാ ദുരം സമാഗമന ശാപിതാഃ
സ്വജനേ ന്യാസഭൂതേ മേ കാര്യാ സ്നേഹാനിതാ മതിഃ

36 ഏതദ് ധി മമ കാര്യാണാം പരമം ഹൃദി സംസ്ഥിതം
സുകൃതാനേന മേ തുഷ്ടിഃ സത്കാരാശ് ച ഭവിഷ്യതി

37 [വ]

തഥാനമന്ത്രിതാസ് തേന ധർമ്മരാജേന താഃ പ്രജാഃ
ചക്രൂർ ആർതസ്വരം ഘോരം ഹാ രാജന് ഇതി ദുഃഖിതാഃ

38 ഗുണാൻ പാർഥസ്യ സംസൃത്യ ദുഃഖാർതാഃ പരമാതുരാഃ
അകാമാഃ സംന്യവർത്തന്ത സമാഗമ്യഥ പാണ്ഡവൻ

39 നിവൃത്തേഷു തു പൗരേഷു രഥാൻ ആസ്ഥായ പാണ്ഡവാഃ
പ്രജശൂർ ജാഹ്നവീതീരേ പ്രമാണാഖ്യം മഹാവടം

40 തം തേ ദിവസശേഷേണ വടം ഗത്യാ തു പാണ്ഡവാഃ
ഊഷുസ് താം രജനീം വീരാഃ സംസൃത്യ സലിലം ശുചി

ഉദകേനൈവ താം രാത്രിം ഊഷുസ് തേ ദുഃഖകർശിതാഃ
41 അനുജശൂശ് ച തന്ത്രൈതാൻ സ്നേഹാത് കേ ചിദ് ദ്വിജായതഃ

സഗന്ധോ ഭനഗന്ധശ് ചൈവ സശിഷ്യ ഗണബാധവാഃ
സ തൈഃ പരിവൃതോ രാജാ ശുശ്രൂഭേ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ

42 തേഷാം പ്രാദുഷ്കൃതാഗ്നിനാം മുഹൂർത്തേ രമ്യദാരുണേ
ബ്രഹ്മഘോഷപുസ്തകാഃ സഞ്ജൽപഃ സമജായത

43 രാജാനം തു കരുശ്രേഷ്ഠം തേ ഹംസമധുരസ്വരാഃ
ആശ്വാസയന്തോ വിപ്രാഗ്ര്യാഃ ക്ഷപാം സർവാം വ്യനോദയൻ

അധ്യായം 2

1 [വി]

പ്രഭാതായാം തു ശർവര്യാം തേഷാം അക്ലിഷ്ടകർമ്മണാം
വനം യിയാസതാം വിപ്രാസ് തസ്മൂർ ഭിക്ഷാ ഭുജോ ിഗ്രതഃ
താൻ ഉവാച തതോ രാജാ കന്തീപുത്രോ യുധിഷ്ടിരഃ

2 വയം ഹി ഹൃതസർവസ്വാ ഹൃതരാജ്യോ ഹൃതശ്രിയഃ
ഫലമൂലാമിഷാഹാരാ വനം യാസ്യാമ ഭുഖിതാഃ

3 വനം ച ദോഷബഹുലം ബഹു വ്യാലസരീസൃപം
പരിക്ലേശം ച വോ മന്യേ ശ്രുവം തത്ര ഭവിഷ്യതി

4 ബ്രാഹ്മണാനാം പരിക്ലേശോ ദൈവതാന്യ് അപി സാദയേത്
കിം പുനർ മാം ഇതോ വിപ്രാ നിവർതധം യഥേഷുതഃ

5 [ബ്ര]

ഗതിർ യാ ഭവതാം രാജംസ് താം വയം ഗന്തം ഉദ്യതാഃ
നാർഹമാസ്താൻ പരിത്യജ്ഞം ഭക്താൻ സദ് ധർമദർശിനഃ

6 അനുകമ്പാം ഹി ഭക്തേഷു ദൈവതാന്യ് അപി കർവതേ
വിശേഷേതോ ബ്രാഹ്മണേഷു സദ് ആചാരാവലംബിഷു

7 [യ്]

മമാപി പരമാ ഭക്തിർ ബ്രാഹ്മണേഷു സദാ ദ്വിജാഃ
സഹായവിപരിഭ്രംശസ് ത് അയം സാദയതീവ മാം

8 ആഹരേയൂർ ഹി മേ യേ ിപി ഫലമൂലമൃഗാംസ് തഥാ
ത ഇമേ ശോകജ്ജൈർ ദുഃഖൈർ ഭ്രാതരോ മേ വിമോഹിതാഃ

9 ദ്രൗപദ്യാ വിപ്രകർഷേണ രാജ്യോപഹരണേന ച
ദുഃഖാനുഗിതാൻ ഇമാൻ ക്ലേശൈർ നാഹം യോജ്ഞം ഇഹോത്സഹേ

10 [ബ്ര]

അസ്മത് പോഷണജാ ചിന്താ മാ ഭൂത് തേ ഹൃദി പാർഥിവ
സ്വയം ആഹൃത്യ വന്യാനി അനുയാസ്യാമഹേ വയം

11 അനുധ്യാനേന ജപ്യേന വിധാസ്യാമഃ ശിവം തവ
കഥാഭിശ് ചാനകൂലാഭിഃ സഹ രംസ്യാമഹേ വനേ

12 [യ്]

ഏവം ഏതൻ ന സന്ദേഹോ രമേയം ബ്രാഹ്മണൈഃ സഹ
ന്യൂന ഭാവാത് തു പശ്യാമി പ്രത്യദേശം ഇവാത്മനഃ

13 കഥം ഭക്ഷ്യാമി വഃ സർവാൻ സ്വയം ആഹൃത ഭോജനാൻ
മദ്ഭക്ത്യാ ക്ലിശ്യതോ ിനർഹാൻ ധിക് പാപാൻ ധൃതരാഷ്ട്രജാൻ

14 [വ]

ഇത്യ ഉക്ത്യാ സ നൃപഃ ശോചൻ നിഷസാദ മഹീതലേ
 തം അധ്യാത്മരതിർ വിദ്വാഞ് ശൗനകോ നാമ വൈ ദിജഃ
 യോഗേ സാംഖ്യേ ച കശലോ രാജാനം ഇദം അബ്രവീത്
 15 ശോകസ്ഥാന സഹസ്രാണി ഭയസ്ഥാന ശതാനി ച
 ദിവസേ ദിവസേ മൃഗം ആവിശന്തി ന പണ്ഡിതം
 16 ന ഹി ജ്ഞാനവിരുദ്ധേഷു ബഹുദോഷേഷു കർമ്മസു
 ശ്രേയോ ഘാതിഷു സജ്ജന്തേ ബുദ്ധിമന്തോ ഭവദ്വിധാഃ
 17 അഷ്ടാംഗാം ബുദ്ധിം ആഹുർ യാം സർവാശ്രേയോ വിഘാതിനീം
 ശ്രുതിസ്മൃതിസമാധുക്താം സാ രാജംസ് ത്യത് അവസ്ഥിതാ
 18 അർഥകൃച്ഛേഷു ദുർഗേഷു വ്യാപന്തു സ്വജനസ്യ ച
 ശാരീര മാനസൈർ ദുഃഖൈർ ന സീദന്തി ഭവദ്വിധാഃ
 19 ശ്രുതതാം ചാഭിധാസ്യാമി ജനകേന യഥാ പുരാ
 ആത്മവ്യവസ്ഥാന കരാ ഗീതാഃ ശ്ലോകാ മഹാത്മനാ
 20 മനോ ദേഹസമുത്ഥാഭ്യാം ദുഃഖാഭ്യാം അർദിതം ജഗത്
 തയോർ വ്യാസ സമാസാഭ്യാം ശമോപായം ഇമം ശൃണ
 21 വ്യാധേർ അനിഷു സംസ്സർശാച് ശ്രമാദ് ഇഷ്ടവിവർജനാത്
 ദുഃഖം ചതുർദിർ ശാരീരം കാരണൈഃ സമ്പ്രവർതതേ
 22 തദ് ആശു പ്രതികാരാച് ച സതതം ചാവിചിന്തനാത്
 ആധിവ്യാധിപ്രശമനം ക്രിയായോഗദ്വയേന ഇ
 23 മതിമന്തോ ഹ്യ അതോ വൈദ്യാഃ ശമം പ്രാഗ് ഏവ കർവതേ
 മാനസസ്യ പ്രിയാഖ്യാനൈഃ സംഭോഗോപനയൈർ നൃണാം
 24 മാനസേന ഹി ദുഃഖേന ശരീരം ഉപതപ്യതേ
 അയഃ പിണ്ഡേന തപ്തേന കംബു സംസ്ഥാം ഇവോദകം
 25 മാനസം ശമയേത് തസ്മാജ് ജ്ഞാനേനാഗിം ഇവാംബുനാ
 പ്രശാന്തേ മാനസേ ദുഃഖേ ശാരീരം ഉപശാമ്യതി
 26 മനസോ ദുഃഖമൂലം ഇ സ്നേഹ ഇത്യ ഉപലഭ്യതേ
 സ്നേഹാത് ഇ സജ്ജന്തേ ജന്തുർ ദുഃഖയോഗം ഉപൈതി ച
 27 സ്നേഹമൂലാനി ദുഃഖാനി സ്നേഹജാനി ഭയാനി ച
 ശോകഹർഷൗ തഥായാസഃ സർവം സ്നേഹാത് പ്രവർതതേ
 28 സ്നേഹത് കരണ രാഗഗ് ച പ്രജ്ജേതൈ വൈഷയസ് തഥാ
 അശ്രേയസ്താവ് ഉഭാവ് ഏതൗ പൂർവസ് തത്ര ഗുരുഃ സൃതഃ
 29 കോടരാഗ്നിർ യഥാശേഷം സമൂലം പാദപം ദഹേത്

ധർമാർഥിനം തഥാൽപോ *f*പി രാഗദോഷോ വിനാശയേത്
 30 വിപ്രയോഗേ ന തു ത്യാഗീ ദോഷദർശീ സമാഗമാത്
 വിരാഗം ഭജതേ ജന്തുർ നിർവൈരോ നിഷ്കരിഗ്രഹഃ
 31 തസ്മാത് സ്നേഹം സ്വപക്ഷേഭ്യോ മിത്രേഭ്യോ ധനസഞ്ചയാത്
 സ്വശരീരസമൃതം തു ജ്ഞാനേന വിനിവർതയേത്
 32 ജ്ഞാനാനിതേഷു മുഖ്യേഷു ശാസ്ത്രജ്ഞേഷു കൃതാത്മസു
 ന തേഷു സജ്ജതേ സ്നേഹഃ പദ്മപത്രേഷ് ഇവോദകം
 33 രാഗാഭിഭൂതഃ പുരുഷഃ കാമേന പരികൃഷ്യതേ
 ഇച്ഛാ സഞ്ജായതേ തസ്യ തതസ് തൃഷ്ണാ പ്രവർതതേ
 34 തൃഷ്ണാ ഹി സർവപാപിഷ്യാ നിത്യോദ്ദേശ കരീ നൃണാം
 അധർമ്മബഹുലാ ചൈവ ഘോരാ പാപാനബന്ധിനി
 35 യാ ദുസ്സൃജാ ദുർമതിഭിർ യാ ന ജീര്യതി ജീര്യതഃ
 യോ *f*സൗ പ്രാണാന്തികോ രോഗസ് താം തൃഷ്ണാം ത്യജതഃ സുഖം
 36 അനാദ്യ് അന്താ തു സാ തൃഷ്ണാ അന്തർ ദേഹഗതാ നൃണാം
 വിനാശയതി സംഭൂതാ അയോനിജ ഇവാനലഃ
 37 യഥൈധഃ സ്വസമൃതേന വഹ്നിനാ നാശം ജ്വച്ഛതി
 തഥാകൃതാത്മാ ലോഭേന സഹജേന വിനശ്യതി
 38 രാജതഃ സലിലാദ് അഗ്നേശ് ചോരതഃ സ്വജനാദ് അപി
 ഭയം അർഥവതാം നിത്യം മൃത്യോഃ പ്രാണഭൂതാം ഇവ
 39 യഥാ ഹ്യ് ആമിഷം ആകാശേ പക്ഷിഭിഃ ശ്യാപദൈർ ഭൂവി
 ഭക്ഷ്യതേ സലിലേ മത്സ്യേസ് തഥാ സർവേണ വിത്തവാൻ
 40 അർഥ ഏവ ഹി ക്ഷോം ചിദ് അനർഥോ ഭവിതാ നൃണാം
 അർഥശ്രോയസി ചാസക്തോ ന ശ്രോയോ വിന്ദതേ നരഃ
 തസ്മാദ് അർഥാഗമാഃ സർവേ മനോ മോഹവിവർധനാഃ
 41 കാർപണ്യം ദർപമാനൗ ച ഭയം ഉദ്ദേശ ഏവ ച
 അർഥജ്ഞാനി വിദുഃ പ്രാജ്ഞാ ദുഃഖാന്യ് ഏതാനി ദേഹിനാം
 42 അർഥസ്യാപാർജ്ജനേ ദുഃഖം പാലനേ ച ക്ഷയേ തഥാ
 നാശേ ദുഃഖം വ്യയേ ദുഃഖം ഘൃന്തി ചൈവാർഥ കാരണാത്
 43 അർഥാ ദുഃഖം പരിത്യജ്ഞം പാലിതാശ് ചാപി തേ *f*സുഖാഃ
 ദുഃഖേന ചാധിഗമ്യന്തേ തേഷാം നാശം ന ചിന്തയേത്
 44 അസന്തോഷ പരാ മൃഗാഃ സന്തോഷം യാന്തി പണ്ഡിതാഃ
 അന്തോ നാസ്തി പിപാസായാഃ സന്തോഷഃ പരമം സുഖം
 45 തസ്മാത് സന്തോഷം ഏവേഹ ധനം പശ്യന്തി പണ്ഡിതാഃ

അനിത്യം യൗവനം രൂപം ജീവിതം ദ്രവ്യസഞ്ചയഃ
 ഐശ്വര്യം പ്രിയ സംവാസോ ഗൃധ്യേദ് ഏഷ്യ ന പണ്ഡിതഃ
 46 തൃജേത സഞ്ചയാംസ് തസ്നാത് തജ്ജം ക്ലേശം സഹേത കഃ
 ന ഹി സഞ്ചയവാൻ കശ് ചിദ് ദൃശ്യതേ നിരപദ്രവഃ
 47 അതശ് ച ധർമിഭിഃ പുംഭിർ അനീഹാർഥഃ പ്രശസ്യതേ
 പ്രക്ഷാലനാദ് ധി പങ്കസ്യ ദൂരാദ് അസ്സർശനം വരം
 48 യുധിഷ്ഠിരൈവം അർഥേഷ്യ ന സ്പഹാം കർതും അർഹസി
 ധർമേണ യദി തേ കാര്യം വിമുക്തേഷ്ചോ ഭവാർഥതഃ
 49 [യ്]

നാർഥോപഭോഗ ലിപ്താർഥം ഇയം അർഥേപ്സതാ മമ
 ഭരണാർഥം തു വിപ്രാണാം ബ്രഹ്മൻ കാക്ഷ്ഷേ ന ലോഭതഃ
 50 കഥം ഹ്യ് അസ്മദധിയോ ബ്രഹ്മൻ വർതമാനോ ഗൃഹാശ്രമേ
 ഭരണം പാലനം ചാപി ന കര്യാദ് അനുയായിനാം
 51 സംവിഭാഗോ ഹി ഭൂതാനാം സർവേഷാം ഏവ ശിഷ്യതേ
 തഥൈവോപചമാനേഭ്യഃ പ്രദേയം ഗൃഹമേധിനാ
 52 തുണാനി ഭൂമിർ ഉദകം വാക് ചതുർഥീ ച സൂനൃതാ
 സതാം ഏതാനി ഗേഹേഷ്യ നോച്ഛിദ്യന്തേ കദാ ചന
 53 ദേയം ആർതസ്യ ശയനം സ്ഥിതശ്രാന്തസ്യ ചാസനം
 തൃഷ്ണിതസ്യ ച പാനീയം ക്ഷയിതസ്യ ച ഭോജനം
 54 ചക്ഷുർ അദ്യാൻ മനോ ദദ്യാദ് വാചം ദദ്യാച് ച സൂനൃതാം
 പ്രത്യുദ്ഗമ്യാദിഗമനം കര്യാൻ ന്യായേന ചാർചനം
 55 അഘി ഹോത്രം അനഡ്യാംശ് ച ജ്ഞാതയോ fതിഥിബാധവാഃ
 പുത്രദാരഭൃതാശ് ചൈവ നിർദഹേയൂർ അപൂജിതാഃ
 56 നാത്മാർഥം പാചയേദ് അന്നം ന വൃഥാ ഘാതയേത് പശൂൻ
 ന ച തത് സ്വയം അശ്ണിയാദ് വിധിവദ് യൻ ന നിർവപേത്
 57 ശ്വഭൃശ് ച ശ്വപചേഭൃശ് ച വയോഭൃശ് ചാവപേദ് ഭൂവി
 വൈശ്വദേവം ഹി നാമൈതത് സായന്ത്യാതർ വിധീയതേ
 58 വിഘസാശീ ഭവേത് തസ്നാൻ നിത്യം ചാമൃതഭോജനഃ
 വിഘസം ഭൃത്യശേഷം തു യജ്ഞശേഷം തഥാമൃതം
 59 ഏതാം യോ വർതതേ വൃത്തിം വർതമാനോ ഗൃഹാശ്രമേ
 തസ്യ ധർമം പരം പ്രാഹുഃ കഥം വാ വിപ്ര മന്യസേ
 60 [ഷ്]

അഹോ ബത മഹത് കഷ്ടം വിപരീതം ഇദം ജഗത്

യേനാപരൂപതേ സാധൂർ അസാധൂസ് തേന ഇഷ്യതി
 61 ശിശ്യാദര കൃതേ fപ്രാജ്ഞഃ കരോതി വിഘ്നം ബഹു
 മോഹരാഗസമാക്രാന്ത ഇന്ദ്രിയാർഥ വശാനഗഃ
 62 ഹ്രിയതേ ബുധുമാനോ fപി നരോ ഹാരിഭിർ ഇന്ദ്രിയൈഃ
 വിമൂഢസഞ്ജ്ഞോ ദുഷ്ടാശൈർ ഉദ്ഭ്രാന്തൈർ ഇവ സാരഥിഃ
 63 ഷഡിന്ദ്രിയാണി വിഷയം സമാഗച്ഛന്തി വൈ യദാ
 തദാ പ്രാദുർഭവത്യ് ഏഷാം പൂർവസങ്കൽപജം മനഃ
 64 മനോ യന്ത്യേന്ദ്രിയ ഗ്രാമവിഷയം പ്രതി ചോദിതം
 തസ്യൗത്സുക്യം സംഭവതി പ്രവൃത്തിശ് ചോപജായതേ
 65 തതഃ സങ്കൽപവീര്യേണ കാമേന വിഷയേഷുഭിഃ
 വിധഃ പതതി ലോഭാനൗ ജ്യോതിർ ലോഭാത് പതംഗവത്
 66 തതോ വിഹാദൈർ ആഹാദൈർ മോഹിതശ് ച വിശാം പതേ
 മഹാമോഹമുഖേ മഗ്നേ നാന്മാനം അവബുധ്യതേ
 67 ഏവം പതതി സംസാരേ താസു താസദ് ഇഹ യോനിഷു
 അവിദ്യാ കർമ്മ തൃഷ്ണാഭിർ ഭ്രാമ്യമാണോ fഥ ചക്രവത്
 68 ബ്രഹ്മാദിഷു തൃണാന്തേഷു ഹൃതേഷു പരിവർതതേ
 ജലേ ഭൂവി തഥാകാശേ ജായമാനഃ പുനഃ പുനഃ
 69 അബുധാനാം ഗതിസ് തദ് ഏഷാ ബുധാനാം അപി മേ ശൃണ
 യേ ധർമ്മേ ശ്രേയസി രതാ വിമോക്ഷരതയോ ജനാഃ
 70 യദ് ഇദം വേദ വചനം കരു കർമ്മ ത്യജേതി ച
 തസ്മാദ് ധർമാൻ ഇമാൻ സർവാൻ നാഭിമാനാത് സമാചരേത്
 71 ഇജ്യാധ്യയന ദാനാനി തപഃ സത്യം ക്ഷമാ ദമഃ
 അലോഭ ഇതി മാർഗോ fയം ധർമസ്യോഷു വിധഃ സ്മൃതഃ
 72 തത്ര പൂർവശ് ചതുർവർഗഃ പിതൃയാനപഥേ സ്ഥിതഃ
 കർതവ്യം ഇതി യത് കാര്യം നാഭിമാനാത് സമാചരേത്
 73 ഉത്തരോ ദേവ യാനസ് തു സദ്ഭിർ ആചരിതഃ സദാ
 അഷ്ടാംഗേനൈവ മാർഗേണ വിശുദ്ധാത്മാ സമാചരേത്
 74 സമ്യക് സങ്കൽപസംബന്ധാത് സമ്യക് ചേന്ദ്രിയനിഗ്രഹാത്
 സമ്യഗ് വ്രതവിശേഷാച് ച സമ്യക് ച ഗുരു സേവനാത്
 75 സമ്യഗ് ആഹാരയോഗാച് ച സമ്യക് ചാധ്യയനാഗമാത്
 സമ്യക് കർമ്മോപസംന്യാസാത് സമ്യക് ചിത്തനിരോധനാത്
 ഏവം കർമാണി കർവന്തി സംസാരവിജിഗീഷവഃ
 76 രാഗദ്വേഷവിനിർമൂക്താ ഐശ്വര്യം ദേവതാ ഗതാഃ

രുദ്രാഃ സാധ്യാസ് തഥാദിത്യോ വസവോ ിമാശ്വിനാവ് അപി
 യോഗൈശ്വര്യേണ സംയുക്താ ധാരയന്തി പ്രജാ ഇമാഃ
 77 തഥാ ത്വം അപി കൗന്തേയ ശമം ആസ്ഥായ പുഷ്കലം
 തപസാ സിദ്ധിം അന്വിച്ഛ യോഗസിദ്ധിം ച ഭാരത
 78 പിതൃമാതൃമയീ സിദ്ധിഃ പ്രാപ്താ കർമ്മയീ ച തേ
 തപസാ സിദ്ധിം അന്വിച്ഛ കർവതേ തദ് അനുഗ്രഹാത്
 79 സിദ്ധാ ഹി യദ് യദ് ഇച്ഛന്തി കർവതേ തദ് അനുഗ്രഹാത്
 തസ്മാത് തപഃ സമാസ്ഥായ കരുഷ്യാത്ഥ മനോരഥം

അധ്യായം 3

1 [വി]

ശൗനകേനൈവം ഉക്തസ്തു കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 പുരോഹിതം ഉപാഗമ്യ ഭ്രാതൃമധ്യേ ിബ്രവീദ് ഇദം
 2 പ്രസഫിതം മാനുയാന്തിമേ ബ്രാഹ്മണാ വേദപാരശാഃ
 ന ചാസ്തി പാലനേ ശക്തോ ബഹുദുഃഖസമന്വിതഃ
 3 പരിത്യജ്ഞം ന ശക്നോമി ദാനശക്തിശ്ച നാസ്തി മേ
 കഥം അത്ര മയാ കാര്യം ഭഗവാൻ തദ് ബ്രവീതു മേ
 4 മുഹൂർത്തം ഇവ സ ധ്യാത്വാ ധർമ്മേണാനിഷ്യ താം ഗതിം
 യുധിഷ്ഠിരം ഉവാചേദം ധൗമ്യോ ധർമ്മഭൂതാം വരഃ
 5 പുരാ സൃഷ്ടനി ഭൂതാനി പീഡ്യന്തേ ക്ഷയയാ ഭൃശം
 തതോ ിനകമ്പയാ തേഷാം സവിതാ സ്വപിതാ ഇവ
 6 ഗത്യാത്തരായണം തേജോ രസാൻ ഉച്യത്യ രശ്മിഭിഃ
 ദക്ഷിണായനം ആവൃത്തോ മഹീം നിവിശതേ രവിഃ
 7 ക്ഷേത്രഭൂതേ തതസ് തസ്മിന് ഓഷധീർ ഓഷധീ പതിഃ
 ദിവസ് തേജഃ സമുച്യത്യ ജനയാം ആസ വാരിണാ
 8 നിഷിക്തശ്ച ഛന്ദ്രേ തേജോഭിഃ സൂയതേ ഭൂഗതോ രവിഃ
 ഓഷധ്യഃ ഷഡ്രസാ മേധ്യാസ് തദനം പ്രാണിനാം ഭൂവി
 9 ഏവം ഭാനുമയം ഹ്യ അനം ഭൂതാനാം പ്രാണധാരണം
 പിതൈഷ സർവഭൂതാനാം തസ്മാത് തം ശരണം വ്രജ
 10 രാജാനോ ഹി മഹാത്മാനോ യോനികർമ്മ വിശോധിതാഃ
 ഉദ്ധരന്തി പ്രജാഃ സർവാസ് തപ ആസ്ഥായ പൃഷ്ഠലം
 11 ഭീമേന കാർതവീര്യേണ വൈന്യേന നഹുഷേണ ച
 തപോയോഗസമാധിസൈന്വർ ഉച്യതാ ഹ്യ ആപദഃ പ്രജാഃ
 12 തഥാ ത്വം അപി ധർമാത്മൻ കർമ്മണാ ച വിശോധിതഃ
 തപ ആസ്ഥായ ധർമ്മേണ ദ്വിജാതീൻ ഭര ഭാരത
 13 ഏവം ഉക്തസ്തു ധൗമ്യേന തത് കാലസദൃശം വചഃ
 ധർമ്മരാജോ വിശുദ്ധാത്മാ തപ ആതിഷ്ഠദ് ഉത്തമം
 14 പുഷ്പോപഹാരൈർ ബലിഭിർ അർചയിത്വാ ദിവാകരം
 യോഗം ആസ്ഥായ ധർമാത്മാ വായുഭക്ഷോ ജിതേന്ദ്രിയാഃ
 ഗാംഗേയം വാര്യ് ഉപസൃഷ്യ പ്രാണായാമേന തസഫിവാൻ

15 [ജ]

കഥം കൗരവോഃ ഋഷഭഃ സ തു രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ

വിപ്രാർഥം ആരാധിതവാൻ സൂര്യം അദ്ഭുതവിക്രമം

16 [വി]

ശൃണുഷ്യാവഹിതോ രാജഞ് ശുചിർ ഭൂത്വാ സമാഹിതഃ

ക്ഷണം ച കരു രാജേന്ദ്ര സർവം വക്ഷ്യാമ്യ് അശേഷതഃ

17 ധൗമ്യേന തു യഥ പ്രോക്തം പാർഥായ സുമഹാത്മനേ

നാമ്നാം അഷ്ട ശതം പുണ്യം തച് ചതുർണ്ണശ്ച മഹാമതേ

18 സൂര്യോ റ്യമാ ഭഗസ് ത്വഷ്ടാ പൃഷ്യാർകഃ സവിതാ രവിഃ

ഗഭസ്തീമാൻ അജഃ കാലോ മൃത്യുർ ധാതാ പ്രഭാ കരഃ

19 പൃഥിവ്യ് ആപശ് ച തേജശ് ച ഖം വായുശ് ച പരാധനം

സോമോ ബൃഹസ്പതിഃ ശുക്രോ ബുധോ ിംഗാരക ഏവ ച

20 ഇന്ദ്രോ വിവസ്വ്യാൻ ദീപ്താംശുഃ ശുചിഃ ശൗരിഃ ശന്നൈശ്ചരഃ

ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണുശ് ച ഭദ്രശ് ച സ്കന്ദോ വൈശ്വരണോ യമഃ

21 വൈദ്യുതോ ജാഠരശ് ചാഗിർ ഐന്ധനസ് തേജസാം പതിഃ

ധർമ്മധജോ വേദ കർതാ വേദാംഗോ വേദ വാഹനഃ

22 കൃതം ത്രേതാ ദ്വാപരശ് ച കലിഃ സർവമരാശ്രയഃ

കലാ കാഷ്ഠാ മുഹൂർതാശ് ച പക്ഷാ മാസാ ജതുസ് തഥാ

23 സംവത്സരകരോ ിശ്വതമഃ കാലചക്രോ വിഭാവസുഃ

പുരുഷഃ ശാശ്വതോ യോഗീ വൃക്താവൃക്തഃ സനാതനഃ

24 ലോകാധ്യക്ഷഃ പ്രജാധ്യക്ഷോ വിശ്വകർമാ തമോനരഃ

വരൂണഃ സാഗരോ ിശ്ശശ് ച ജീമൂതോ ജീവനോ ിരിഹാ

25 ഭൂതാശ്രയോ ഭൂതപതിഃ സർവഭൂതനിഷേവിതഃ

മണിഃ സുവർണോ ഭൂതാദിഃ കാമദഃ സർവതോ മുഖഃ

26 ജയോ വിശാലോ വരദഃ ശീഘ്രഗഃ പ്രാണധാരണഃ

ധന്വന്തരിർ ധൃമകേതുർ ആദിദേവോ ിദിതേഃ സുതഃ

27 ദ്വാദശാത്മാരവിന്ദാക്ഷഃ പിതാ മാതാ പിതാമഹഃ

സ്വർഗദ്വാരം പ്രജാ ദ്വാരം മോക്ഷദ്വാരം ത്രിവിഷ്ണുപം

28 ദേഹകർതാ പ്രശാന്താത്മാ വിശ്യാത്മാ വിശ്വതോമുഖഃ

ചരാചരാത്മാ സൂക്ഷ്മാത്മാ മൈത്രേണ വപുഷാനിതഃ

29 ഏതദ് വൈ കീർതനീയസ്യ സൂര്യസൈവ മഹാത്മനഃ

നാമ്നാം അഷ്ട ശതം പുണ്യം ശക്രേണോക്തം മഹാത്മനാ

30 ശക്രാച് ച നാരദഃ പ്രാപ്തോ ധൗമ്യശ് ച തദനന്തരം

ധൗമ്യാദ് യുധിഷ്ഠിരഃ പ്രാപ്യ സർവാൻ കാമാൻ അവാപ്തവാൻ

31 സുരപിതൃഗണയക്ഷസേവിതഃ; ഹ്യ് അസുരനിശാചരസിദ്ധവന്ദിതം

വരകനകഹൃതാശനപ്രഭം; ത്വം അപി മനസ്യ് അഭിധേഹി ഭാസ്കരം
32 സൂര്യോദയേ യസ് തു സമാഹിതഃ പഠേത്; സപുത്രലാഭം ധനരത്നസഞ്ചയാൻ
ലഭേത ജാതിസ്മരതാം സദാ നരഃ; സ്തുതിം ച മേധാം ച സ വിന്ദതേ പരാം
33 ഇമം സ്തുവം ദേവവരസ്യ യോ നരഃ; പ്രകീർത്തയേച്ഛൂചി സുമനഃ സമാഹിതഃ
സ മൂച്യതേ ശോകദവാഗ്നിസാഗരാൽ; ലഭേത കാമാൻ മനസാ യഥേച്ഛിതാൻ

അധ്യായം 4

1 [വ]

തതോ ദിവാകരഃ പ്രീതോ ദർശയാം ആസ പാണ്ഡവം
ദീപ്യമാനഃ സ്വവപുഷാ ജലന് ഇവ ഹൃതാശനഃ
2 യത് തേ ിഭിലക്ഷിതം രാജൻ സർവം ഏതദ് അവാപ്സ്യസി
അഹം അന്നം പ്രദാസ്യാമി സപ്ത പഞ്ച ച തേ സമഃ
3 ഫലമൂലാമിഷം ശാകം സംസ്കൃതം യൻ മഹാനസേ
ചതുർവിധം തദന്നാദ്യം അക്ഷയം തേ ഭവിഷ്യതി
ധനം ച വിവിധം തുഭ്യം ഇത്യ് ഉക്താന്തരധീയത
4 ലണ്ഡാ വരം തു കൗന്തേയോ ജലാദ് ഉത്തീര്യ ധർമവിത്
ജഗ്രാഹ പാദൗ ധൗമ്യസ്യ ഭ്രാതൃംശ് ചാസ്വജതാച്യുതഃ
5 ദ്രൗപദ്യാ സഹ സംഗമ്യ പശ്യമാനോ ിഭ്യയാത് പ്രഭഃ
മഹാനസേ തദാന്നം തു സാധയാം ആസ പാണ്ഡവഃ
6 സംസ്കൃതം പ്രസവം യാതി വന്യം അന്നം ചതുർവിധം
അക്ഷയം വർധതേ ചാന്നം തേന ഭോജയതേ ദ്വിജാൻ
7 ഭുക്തവന്ത്യ ച വിപ്രേഷു ഭോജയിത്യാനുജാൻ അപി
ശേഷം വിഘസ സഞ്ജ്ഞം തു പശ്യാദ് ഭുക്തേ യുധിഷ്ഠിരഃ
യുധിഷ്ഠിരം ഭോജയിത്യാ ശേഷം അശ്നാതി പാർഷതീ
8 ഏവം ദിവാകരാത് പ്രാപ്യ ദിവാകരസമദ്യുതിഃ
കാമാൻ മനോ ിഭിലക്ഷിതാൻ ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദൗ പ്രഭഃ
9 പുരോഹിത പുരോഗാശ് ച തിഥി നക്ഷത്രപർവസു
യജ്ഞിയാർഥഃ പ്രവർതന്തേ വിധിമന്ത്രപ്രമാണതഃ
10 തതഃ കൃതസ്വസ്തുയനാ ധൗമ്യേന സഹ പാണ്ഡവഃ
ദ്വിജസംഘൈഃ പരിവൃതാഃ പ്രയയുഃ കാമ്യകം വനം

അധ്യായം 5

1 [വി]

വനം പ്രവിഷ്ടേഷ്ച അഥ പാണ്ഡവേഷു; പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുസ് തപ്യമാനോ f്ബി കേയഃ

ധർമ്മാത്മാനം വിദൂരം അഗാധ ബുദ്ധിഃ; സുഖാസീനോ വാക്യം ഉവാച രാജാ

2 പ്രജ്ഞാ ച തേ ഭാർഗവസ്യേവ ശുദ്ധാ; ധർമ്മം ച ത്വം പരമം വേതഥ സൂക്ഷ്മം സമഗ് ച ത്വം സംമതഃ കൗരവാണാം; പഥ്യം ചൈഷാം മമ ചൈവ ബ്രവീഹി

3 ഏവംഗതേ വിദൂര യദ് അദ്യ കാര്യാഃ; പൗരാഗ് ചേമേ കഥം അസ്താൻ ഭജേരൻ തേ ചാപ്യ് അസ്താൻ നോദ്ധരേയഃ സമൂലാൻ; ന കാമയേ താംഗ് ച വിനശ്യമാനാ

4 [വി]

ത്രിശർതോ f്യം ധർമ്മമൂലോ നരേന്ദ്രഃ; രാജ്യം ചേദം ധർമ്മമൂലം വദന്തി

ധർമേ രാജൻ വർതമാനഃ സ്വശക്ത്യാ; പുത്രാൻ സർവാൻ പാഹി കന്തിസുതാംഗ് ച

5 സ വൈ ധർമോ വിപ്രല്പ്ലവഃ സഭായാം; പാപാത്മഭിഃ സൗബലേയ പ്രധാനൈഃ ആഹുയ കന്തിസുതം അക്ഷവത്യാഃ; പരാജൈഷീത് സത്യസന്ധം സുതസ് തേ

6 ഏതസ്യ തേ ദുഷ്ടണീതസ്യ രാജഞ്ച്; ശേഷസ്യാഹം പരിപശ്യാമ്യ് ഉപായം യഥാ പുത്രസ് തവ കൗരവ്യ പാപാൻ; മുക്തോ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠേത സാധു

7 തദ് വൈ സർവം പാണ്ഡുപുത്രാ ലഭന്താം; യത് തദ് രാജന് അതിസൃഷ്ടം ത്വയാസീത്

ഏഷ ധർമ്മഃ പരമോ യത് സ്വകേന; രാജാ തുഷ്യേൻ അൻ പരസ്യേഷു ഗൃധ്യേത്

8 ഏതത് കാര്യാം തവ സർവപ്രധാനം; തേഷാം തുഷ്ടിഃ ശകന്തേഗ് ചാവമാനഃ ഏവം ശേഷം യദി പുത്രേഷു തേ സ്യാദ്; ഏതദ് രാജംഗ് ത്വരമാണഃ കരുഷ്വ

9 അഥൈതദ് ഏവം ന കരോഷി രാജൻ; ധ്രുവം കുത്രണാം ഭവിതാ വിനാശഃ ന ഹി ക്രുദ്ധോ ഭീമസേനോ f്ർജ്ജനോ വാ; ശേഷം കര്യാച് ഛാത്രവാണാം അനികേ

10 യേഷാം യോദ്ധാ സവ്യസാചീ കൃതാസ്ത്വോ; ധനുർ യേഷാം പാണ്ഡിവാം ലോകസാരം

യേഷാം ഭീമോ ബാഹുശാലി ച യോദ്ധാ; തേഷാം ലോകേ കിം ന ന പ്രാപ്യം അസ്തി

11 ഉക്തം പൂർവം ജാതമാത്രേ സുതേ തേ; മയാ യത് തേ ഹിതം ആസീത് തദാനീം

പുത്രം ത്യജേമം അഹിതം കലസ്യേത്യ്; ഏതദ് രാജൻ ന ച തത് ത്വം ചകർഥ ഇദാനീം തേ ഹിതം ഉക്തം ന ചേത് ത്വം; കർതാസി രാജൻ പരിതപ്താസി

പശ്ചാത്

12 യദ്യ് ഏതദ് ഏവം അനമന്താ സുതസ് തേ; സന്ദ്രീയമാണഃ പാണ്ഡവൈർ
ഏകരാജ്യം

താപോ ന തേ വൈ ഭവിതാ പ്രീതിയോഗാത്; ത്വം ചേൻ ന ഗൃഹ്ണാസി സുതം
സഹായൈഃ

അഥാപരോ ഭവതി ഹി തം നിഗൃഹ്യ; പാണ്ഡോഃ പുത്രം പ്രകുരുഷ്യാധിപത്യേ

13 അജാതശത്രുർ ഹി വിമുക്തരാഗോ; ധർമ്മേണേമാം പൃഥിവീം ശാസ്തു രാജൻ
തതോ രാജൻ പാർഥിവാഃ സർവ ഏവ; വൈശ്യാ ഇവാസ്താൻ ഉപതിഷ്ഠതു സദ്യഃ

14 ദുര്യോധനഃ ശക്തിഃ സുതപുത്രഃ; പ്രീത്യാ രാജൻ പാണ്ഡുപുത്രാൻ ഭജന്താം
ദുഃശാസനോ യാചതു ഭീമസേനം; സഭാമധ്യേ ദ്രുപദസ്യാത്മജാം ച

15 യുധിഷ്ഠിരം ത്വം പരിസാന്ത്വയസ്വ; രാജ്യേ ചൈനം സ്ഥാപയസ്വാഭിപൂജ്യ
ത്വയാ പൃഷ്ഠഃ കിം അഹം അന്യദ് വദേയം; ഏതത് കൃത്വാ കൃതകൃത്യോ ഽസി
രാജൻ

16 [ധൃ]

ഏതദ് വാക്യം വിദുര യത് തേ സഭായാം; ഇഹ പ്രോക്തം പാണ്ഡവാൻ പ്രാപ്യ
മാം ച

ഹിതം തേഷാം അഹിതം മാമകാന്താം; ഏതത് സർവം മമ നോപൈതി ചേതഃ

17 ഇദം ത്വ് ഇദാനീം കരു ഏവ നിശ്ചിതം; തേഷാം അർഥേ പാണ്ഡവാനാം യദ്
ആത്മ

തേനാദ്യ മന്യേ നാസി ഹിതോ മമേതി; കഥം ഹി പുത്രം പാണ്ഡവാർഥേ
ത്യജേയം

18 അസംശയം തേ ഽപി മമൈവ പുത്രഃ; ദുര്യോധനസ് തു മമ ദേഹാത് പ്രസൃതഃ
സ്വം വൈ ദേഹം പരഹേതോസ് ത്യജേതി; കോ ന ബ്രൂയാത് സമതാം
അന്യവേക്ഷൻ

19 സ മാ ജിഹ്വം വിദുര സർവം ബ്രുവീഷി; മാനം ച തേ ഽഹം അധികം ധാരയാമി
യഥേച്ഛകം ഗച്ഛ വാ തിഷ്ഠ വാ ത്വം; സുസാന്ത്വമാനാപ്യ് അസതി സ്ത്രീ ജഹാതി

20 [വ്]

ഏതാവദ് ഉക്ത്വാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ഽന്വപദ്യദ്; അന്തർ വേശ്മ സഹസോത്ഥായ രാജൻ
നേദം അസ്തിത്യ് അഥ വിദുരോ ഭാഷമാണഃ; സന്യാദ്രവദ് യത്ര പാർഥ ബഭ്രുവഃ

അധ്യായം 6

1 [വി]

പാണ്ഡവാസ്തു വനേ വാസം ഉദ്ദിശ്യ ഭരതർഷഭാഃ
പ്രയയൂർ ജാഹ്നവീ കൂലാത് കുരുക്ഷേത്രം സഹാനഗാഃ

2 സരസ്വതീ ദുഷദൃത്യൗ യമുനാം ച നിഷേവ്യ തേ
യയൂർ വനേനൈവ വനം സതതം പശ്ചിമാം ദിശം

3 തതഃ സരസ്വതീ കൂലേ സമേഷു മരു ധന്വസു
കാമ്യകം നാമ ദദൃശൂർ വനം മുനിജനപ്രിയം

4 തത്ര തേ ന്യവസൻ വീരാ വനേ ബഹുഗൃഹദിജേ
അന്യാസ്യമാനാ മുനിഭിഃ സാന്ത്യമാനാശ് ച ഭാരത

5 വിദൂരസ് ത് അപി പാണ്ഡുനാം തദാ ദർശനലാലസഃ
ജഗാമൈക രഥേനൈവ കാമ്യകം വനം ഋദ്ധിവത്

6 തതോ യാത്യാ വിദൂരഃ കാന്നനം തച്ഛഃ; ഛിശ്ശൈർ അശൈർ വാഹിനാ
സ്യന്ദനേന

ദദർശാസീനം ധർമ്മരാജം വിവിഷേതഃ സാർധം ദ്രൗപദ്യാ ദ്രൗതദീർ ബ്രാഹ്മണൈ
ശ് ച

7 തതോ ഫപശ്യദ് വിദൂരം തൂർണം ആരാദ്; അഭ്യായാന്തം സത്യസന്ധഃ സ രാജാ
അഥാബ്രവീദ് ദ്രൗതരം ഭീമസേനം; കിം ന ക്ഷത്താ വക്ഷ്യതി നഃ സമേത്യ

8 കച്ഛിൻ നായം വചനാത് സൗബലസ്യഃ സമാഹ്യാതാ ദേവനായോപയാതി
കച്ഛിത് ക്ഷുദ്രഃ ശകുനിർ നായുധാനി; ജേഷ്യത്യ് അസ്മാൻപുനർ ഏവാക്ഷവ
ത്യാം

9 സമാഹൃതഃ കേന ചിദ് ആദ്രവേതി; നാഹം ശക്തോ ഭീമസേനാപയാതും
ഗാണധീവേ വാ സംശയിതേ കഥം ചിദ്; രാജ്യപ്രാപ്തിഃ സംശയിതാ ഭവേൻ നഃ

10 തത ഉത്ഥായ വിദൂരം പാണ്ഡവേയാഃ; പ്രത്യഗൃഹ്ണൻ നൃപതേ സർവ ഏവ
തൈഃ സത്കൃതഃ സ ച താൻ ആജമീഡോഃ; യഥോചിതം പാണ്ഡുപുത്രാൻ
സമേയാത്

11 സമാശ്വസ്തം വിദൂരം തേ നരർഷഭാസഃ; തതോ ഫപ്ലച്ഛൻ ആഗമനായ ഹേതും
സ ചാപി തേഭ്യോ വിസ്തരതഃ ശശംസഃ; യഥാവൃത്തോ ധൃതരാഷ്ട്രോ ഫ്ഫബ്ബികേയഃ

12 [വി]

അവോചൻ മാം ധൃതരാഷ്ട്രോ ഫനഗൃഹ്ണഃ; അജാതശത്രോ പരിഗൃഹ്യാദിപുജ്യ
ഏവംഗതേ സമതാം അബ്ധൂപേത്യഃ; പഥ്യം തേഷാം മമ ചൈവ ബ്രവീഹീതി

13 മയാപ്യ് ഉക്തം യത് ക്ഷമം കൗരവാണാം; ഹിതം പഥ്യം ധൃതരാഷ്ടസ്യ
ചൈവ

തദ് വൈ പഥ്യം തൻ മനോ നാഭ്യുപൈതി; തതശ് ചാഹം ക്ഷമം അന്യൻ ന മന്യേ

14 പരം ശ്രേയഃ പാണ്ഡവേയാ മയോക്തം; ന മേ തച് ച ശ്രുതവാൻ ആംബികേ യഃ

യഥാതുരസ്യേവ ഹി പഥ്യം അന്നം; ന രോചതേ സ്താസ്യ തദ് ഉച്യമാനം

15 ന ശ്രേയസേ നീയതേ ിജാതശത്രോ; സ്ത്രീ ശ്രോത്രിയസ്യേവ ഗൃഹേ പ്രദൃഷ്ടാ ബ്രുവൻ ന തചൈ ഭരതർഷസ്യേ; പതിഃ കമാര്യാ ഇവ ഷഷ്ടീവർഷഃ

16 ധ്രുവം വിനാശോ നൃപ കുരവാണാം; ന വൈ ശ്രേയോ ധൃതരാഷ്ട്രഃ പരെതീ യഥാ പർണേ പുഷ്കരസ്യേവ സിക്തം; ജലം ന തിഷ്ഠേത് പഥ്യം ഉക്തം തഥാ സ്മിൻ

17 തതഃ ക്രുദ്ധോ ധൃതരാഷ്ട്രോ ിബ്രവീൻ മാഃ; യത്ര ശ്രദ്ധാ ഭാരത തത്ര യാഹി നാഹം ഭൂയഃ കാമയേ ത്യാം സഹായഃ; മഹീം ഇമാം പാലയിതും പുരം വാ

18 സോ ിഹം ത്യക്തോ ധൃതരാഷ്ട്രേണ രാജംസഃ; ത്യാം ശാസിതും ഉപയാതസ് ത്വരാവാൻ

തദ് വൈ സർവം യൻ മയോക്തം സഭായാം; തദ് ധാര്യതാം യത് പ്രവക്ഷ്യാമി ഭൂയഃ

19 ക്ലേശൈസ് തീവ്രൈർ യുജ്യമാനഃ സപന്തൈഃ; ക്ഷമാം കർവൻ കാലം ഉപാസതേ യഃ

സം വർധയൻ സ്തോകം ഇവാഗ്നിം ആത്മവാൻ; സ വൈ ഭുക്തേ പൃഥിവീം ഏക ഏവ

20 യസ്യാവിഭക്തം വസു രാജൻ സഹായൈസ്; തസ്യ ദുഃഖേ ിപ്യ് അംശഭാജഃ സഹായഃ

സഹായാനാം ഏഷ സംഗ്രഹണേ ിഭ്യുപായഃ; സഹായാപ്തൗ പൃഥിവീ പ്രാപ്തിം ആഹുഃ

21 സത്യം ശ്രേഷ്ഠം പാണ്ഡവ നിഷ്ഠലാപം; ഇല്യം ചാനനം സഹ ഭോജ്യം സഹായൈഃ

ആത്മാ ചൈഷാം അഗ്രതോ നാതിവർതേദ്; ഏവംവൃത്തിർ വർധതേ ഭൂമിപാലഃ 22 [യ]

ഏവം കരിഷ്യാമി യഥാ ബ്രവീഷി; പരാം ബുദ്ധിം ഉപഗത്യാപ്രമത്തഃ യച് ചാപ്യ് അന്യദ് ദേശകാലോപപന്നം; തദ് വൈ വാച്യം തത് കരിഷ്യാമി കൃത്സ്നം

അധ്യായം 7

1 [വി]

ഗതേ തു വിദൂരേ രാജന് ആശ്രമം പാണ്ഡവാൻ പ്രതി
 യുതരാഷ്ട്രോ മഹാപ്രാജ്ഞഃ പര്യുതപ്യത ഭാരത
 2 സ സഭാ ദ്വാരം ആഗമ്യ വിദൂര സ്മര മോഹിതഃ
 സമക്ഷം പാർഥിവേന്ദ്രാണാം പപാതാവിഷ്ടു ചേതനഃ
 3 സ തു ലബ്ധ്യാ പുനഃ സഞ്ജ്ഞാം സമൃതമായ മഹീതലാത്
 സമീപോപസ്ഥിതം രാജാ സഞ്ജയം വാക്യം അബ്രവീത്
 4 ഭ്രാതാ മമ സുഹൃച്ഛ് ചൈവ സാക്ഷാദ് ധർമ്മ ഇവാപരഃ
 തസ്യ സ്മൃതാദ്യ സുദൃശം ഹൃദയം ദീര്യതീവ മേ
 5 തം ആനയസ്വ ധർമ്മജ്ഞം മമ ഭ്രാതരം ആശു വൈ
 ഇതി ബ്രുവൻ സ നൃപതിഃ കരുണം പര്യദേവയത്
 6 പശ്യാത് താപാഭിസന്തപ്തോ വിദൂര സ്മാര കർശിതഃ
 ഭ്രാതൃസ്തേഹാദ് ഇദം രാജൻ സഞ്ജയം വാക്യം അബ്രവീത്
 7 ഗച്ഛ സഞ്ജയ ജാനീഹി ഭ്രാതരം വിദൂരം മമ
 യദി ജീവതി രോഷേണ മയാ പാപേന നിർധൃതഃ
 8 ന ഹി തേന മമ ഭ്രാതാ സുസൂക്ഷ്മം അപി കിം ചന
 വ്യലീകം കൃതപൂർവ്വം മേ പ്രാജ്ഞേനാമിത ബുദ്ധിനാ
 9 സ വ്യലീകം കഥം പ്രാപ്തോ മതഃ പരമബുദ്ധിമാൻ
 ന ജന്യാജ്ജീവിതം പ്രാജ്ഞസ് തം ഗച്ഛാനയ സഞ്ജയ
 10 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ രാജന്തസ് തം അനുമാന്യ ച
 സഞ്ജയോ ബാധം ഇത്യ് ഉക്ത്വാ പ്രാഭുവത് കാമ്യകം വനം
 11 സോ ിചിരേണ സമാസാദ്യ തദ് വനം യത്ര പാണ്ഡവാഃ
 രൗരവാജിനസംവീതം ദദർശാഥ യുധിഷ്ഠിരം
 12 വിദൂരേണ സഹാസീനം ബ്രാഹ്മണൈശ് ച സഹസ്രശഃ
 ഭ്രാതൃഭിശ് ചാഭിസംഗൃഹ്ണം ദേവൈർ ഇവ ശതകൃതം
 13 യുധിഷ്ഠിരം അഥാഭ്യേത്യ പുജയാം ആസ സഞ്ജയഃ
 ഭീമാർജ്ജുനയമാംശ് ചാപി തദ് അർഹം പ്രത്യപദ്യത
 14 രാജ്ഞാ പുഷ്ടഃ സ കശലം സുഖാസീനശ് ച സഞ്ജയഃ
 ശശംസാഗമനേ ഹേതും ഇദം ചൈവാബ്രവീദ് വചഃ
 15 രാജാ സ്മരതി തേ ക്ഷത്തർ യുതരാഷ്ട്രോ ിബികാ സുതഃ
 തം പശ്യ ഗത്വാ ത്വം ക്ഷിപ്രം സഞ്ജീവയ ച പാർഥിവം
 16 സോ ിരമാന്യ നരശ്രേഷ്ഠാൻ പാണ്ഡവാൻ കരുണന്ദനാൻ

നിയോഗാദ് രാജസിംഹസ്യ ഗന്തും അർഹസി മാനദ
 17 ഏവം ഉക്തസ് തു വിദുരോ ധീമാൻ സ്വജനവത്സലഃ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യാനമതേ പുനർ ആയാദ് ഗജാഹവയം
 18 തം അബ്രവീൻ മഹാപ്രാജ്ഞം ധൃതരാഷ്ട്രഃ പ്രതാപവാൻ
 ദിഷ്ട്യാ പ്രാപ്തോ ഽസി ധർമ്മജ്ഞ ദിഷ്ട്യാ സ്മരസി മേ ഽനഘ
 19 അദ്യ രാത്രൗ ദിവാ ചാഹം ത്വത്കൃതേ ഭരതർഷഭേ
 പ്രജാഗരേ പപശ്യാമി വിചിത്രം ദേഹം ആത്മനഃ
 20 സോ ഽങ്കം ആദായ വിദുരം മൂർധ്വ്വ് ഉപാഘ്രായ ചൈവ ഹ
 ക്ഷമ്യതാം ഇതി ചോവാച യദ് ഉക്തോ ഽസി മയാ രക്ഷാ
 21 [വി]
 ക്ഷാന്തം ഏവ മയാ രാജൻ ഗുരൂർ നഃ പരമോ ഭവാനി
 തഥാ ഹ്യ് അസ്മ്യ് ആഗതഃ ക്ഷിപ്രം ത്വദുർഗ്ഗനപരായണഃ
 22 ഭവതി ഹി നരവ്യാഘ്രേ പുരുഷാ ധർമ്മചേതസഃ
 ദിനാഭിപാതിനോ രാജൻ നാരൗ കാര്യാ വിചാരണാ
 23 പാണ്ഡോഃ സുതാ യാദൃശാ മേ താദൃശാ മേ സുതാസ് തവ
 ദിനാ ഇതി ഹി മേ ബുദ്ധിർ അഭിപന്നാദ്യ താൻ രീപതി
 24 [വി]
 അന്യോന്യം അനുനീയൈവം ദ്രാതരൗ തൗ മഹാദ്യുതി
 വിദുരോ ധൃതരാഷ്ട്രശ് ച ലേഭാതേ പരമാം മുദം

അധ്യായം 8

1 [വ]

ശ്രുത്യാ ച വിദൂരം പ്രാപ്തം രാജ്ഞാ ച പരിസാന്തിതം

ധൃതരാടാത്മജോ രാജാ പര്യതപ്യത ദൂർമതിഃ

2 സ സൗഖലം സമാനായു കർണ ദുഃശാസനാവ് അപി

അബ്രവീദ് വചനം രാജാ പ്രവിശ്യാബുദ്ധിജം തമഃ

3 ഏഷ പ്രപ്തഗതോ മന്ത്രീ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ സംമതഃ

വിദൂരഃ പാണ്ഡുപുത്രാണാം സുഹൃദ് വിദ്വാൻ ഹിതേ രതഃ

4 യാവദ് അസ്യ പുനർ ബുദ്ധിം വിദൂരോ നാപകർഷതി

പാണ്ഡവാനയനേ താവൻ മന്ത്രേയധം ഹിതം മമ

5 അഥ പശ്യാമ്യ് അഹം പാർഥാൻ പ്രാപ്താൻ ഇഹ കഥം ചന

പുനഃ ശോഷം ഗമിഷ്യാമി നിരാസുർ നിരവഗ്രഹഃ

6 വിഷം ഉദ്ബന്ധനം വാപി ശസ്ത്രം അഗ്നിപ്രവേശനം

കരിഷ്യേ ന ഹി താൻ ഋദ്ധാൻ പുനർ ദ്രഷ്ടും ഇഹോത്സഹേ

7 [ഷ]

കിം ബാലിഷ്ഠാം മതിം രാജന് ആസ്ഥിതോ fസി വിശാം പതേ

ഗതാസ് തേ സമയം കൃത്യാ നൈതദ് ഏവം ഭവിഷ്യതി

8 സത്യവാക്യേ സ്ഥിതാഃ സർവേ പാണ്ഡവാ ഭരതർഷഭ

പിതൃസ് തേ വചനം താത ന ഗ്രഹീഷ്യന്തി കർഹി ചിത്

9 അഥ വാ തേ ഗ്രഹീഷ്യന്തി പുനർ ഏഷ്യന്തി വാ പുരം

നിരസ്യ സമയം ഭൂയഃ പണോ fസ്താകം ഭവിഷ്യതി

10 സർവേ ഭവാമോ മധ്യസ്ഥാ രാജ്ഞശ് ഛന്ദാനവർതിനഃ

ഛിദ്രം ബഹു പ്രപശ്യന്തഃ പാണ്ഡവാനാം സുസംവൃതാഃ

11 [ദഹ]

ഏവം ഏതൻ മഹാപ്രാജ്ഞ യഥാ വദസി മാതുല

നിത്യം ഹി മേ കഥയതസ് തവ ബുദ്ധിർ ഹി രോചതേ

12 [കർ]

കാമം ഇൗക്ഷാമഹേ സർവേ ദുര്യോധന തവേപ്ലിതം

ഐകമത്യം ഹി നോ രാജൻ സർവേഷാം ഏവ ലക്ഷ്യതേ

13 [വ]

ഏവം ഉക്തസ് തു കർണേന രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ

നാതിഹൃഷ്മനാഃ ക്ഷിപ്രം അഭവത് സ പരാങ്മുഖഃ

14 ഉപലഭ്യ തതഃ കർണോ വിവൃത്യ നയനേ ശുഭേ

രോഷാദ് ദുഃശാസനം ചൈവ സൗഖ്യലേയം ച താവ് ഉഭൗ
 15 ഉവാച പരമക്രമ ഉദ്യമ്യാത്മാനം ആത്മനാ
 അഹോ മമ മതം യത് തൻ നിബോധത നരാധിപാഃ
 16 പ്രിയം സർവേ ചികീർഷാമോ രാജ്ഞഃ കിങ്കരപാണ്യഃ
 ന ചാസ്യ ശക്തഃ സർവേ പ്രിയേ സ്ഥാതും അതന്ദ്രിതാഃ
 17 വയം തു ശസ്ത്രാണ്യ് ആദായ രഥാൻ ആസ്ഥായ ദംശിതാഃ
 ഗച്ഛാമഃ സഹിതാ ഹന്തും പാണ്ഡവാൻ വനഗോചരാൻ
 18 തേഷു സർവേഷു ശാന്തേഷു ഗതേഷ് അവിദിതാം ഗതിം
 നിർവിവാദാ ഭവിഷ്യന്തി ധർതരാഷ്ടാസ് തഥാ വയം
 19 യാവദ് ഏവ പരിദ്യുനാ യാവച് ഛോകപരായണാഃ
 യാവൻ മിത്ര വിഹീനാസ് ച താവച് ഛക്യാ മതം മമ
 20 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രത്വാ പുജയന്തഃ പുനഃ പുനഃ
 ബാഹുഃ ഇത്യ് ഏവ തേ സർവേ പ്രത്യുച്ഛഃ സ്മൃതജം തദാ
 21 ഏവം ഉക്ത്വാ തു സക്രമം രഥൈഃ സർവേ പൃഥക് പൃഥക്
 നിര്യയഃ പാണ്ഡവാൻ ഹന്തും സംഘശഃ കൃതനിശ്ചയാഃ
 22 താൻ പ്രസമിതാൻ പരിജ്ഞായ കൃഷ്ണദ്വൈപായനസ് തദാ
 ആജഗാമ വിശ്രമാത്മാ ദൃഷ്ട്വാ ദിവ്യേന ചക്ഷുഷാ
 23 പ്രതിഷ്ഠിയാഥ താൻ സർവാൻ ഭഗവാൻ ലോകപൂജിതഃ
 പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുഷം ആസീനം ഉവാചാഭ്യേത്യ സത്വരഃ

അധ്യായം 9

1 [വൃ]

ധൃതരാഷ്ട്ര മഹാപ്രാജ്ഞ നിബോധ വചനം മമ
 വക്ഷ്യാമി ത്വാ കൗരവാണാം സർവേഷാം ഹിതം ഉത്തമം
 2 ന മേ പ്രിയം മഹാബാഹോ യദ് ഗതാഃ പാണ്ഡവാ വനം
 നിക്രത്യാ നിർജിതാശ് ചൈവ ദുര്യോധന വശാനശൈഃ
 3 തേ സ്മരന്തഃ പരിക്ലേശാൻ വർഷേ പൂർണേ ത്രയോദശേ
 വിമോക്ഷ്യന്തി വിഷം ക്രമഃ കരവേയേഷു ഭാരത
 4 തദ് അയം കിം ന പാപാത്മാ തവ പുത്രഃ സുമന്ദധീഃ
 പാണ്ഡവാൻ നിത്യസങ്ക്രമോ രാജ്യഹേതോർ ജീലാംസതി
 5 വാര്യതാം സാധ്യ് അയം മൃഗഃ ശമം ഗച്ഛതു തേ സുതഃ
 വനസ്ഥാംസ് താൻ അയം ഹതുഃ ഇച്ഛൻ പ്രാണൈർ വിമോക്ഷ്യതേ
 6 യഥാഹ വിദൂരഃ പ്രാജ്ഞോ യഥാ ഭീഷ്മോ യഥാ വയം
 യഥാ കൃപശ് ച ദ്രോണശ് ച തഥാ സാധു വിധീയതാം
 7 വിഗ്രഹോ ഹി മഹാപ്രാജ്ഞ സ്വജനേന വിഗർഹിതഃ
 അധർമ്യം അയശസ്യം ച മാ രാജൻ പ്രതിപദ്യഥാഃ
 8 സമീക്ഷാ യാദൃശീ ഹ്യ് അസ്യ പാണ്ഡവാൻ പ്രതി ഭാരത
 ഉപേക്ഷ്യമാണാ സാ രാജൻ ഹമാന്തം അനയം സ്പൃശേത്
 9 അഥ വായം സുമന്ദാത്മാ വനം ഗച്ഛതു തേ സുതഃ
 പാണ്ഡവൈഃ സഹിതോ രാജന് ഏക ഏവാസഹായ വാൻ
 10 തതഃ സംസർഗജഃ സ്നേഹഃ പുത്രസ്യ തവ പാണ്ഡവൈഃ
 യദി സ്യാത് കൃതകാര്യോ ദൃദ്യ ഭവേസ് ത്വം മനജേശ്വര
 11 അഥ വാ ജായമാനസ്യ യച് ഛീലം അനുജായതേ
 ശ്രൂയതേ തൻ മഹാരാജ നാമൃതസ്യ് അപസർപതി
 12 കഥം വാ മന്യതേ ഭീഷ്മോ ദ്രോണോ വാ വിദൂരോ ഫപി വാ
 ഭവാൻ വാത്ര ക്ഷമം കാര്യം പുരാ ചാർഥോ ഫതിവർതതേ

അധ്യായം 10

1 [ധൃ]

ഭഗവൻ നാഹം അപ്യ ഏതദ് രോചയേ ദൃതസംസ്തവം
 മന്യേ തദ് വിധിനാക്രമ്യ കാരിതോ fസ്തീതി വൈ മൂനേ
 2 നൈതദ് രോചയതേ ഭീഷ്മോ ന ദ്രോണോ വിദുരോ ന ച
 ഗാന്ധാരി നേച്ഛതി ദൃതം തച് ച മോഹാത് പ്രവർതിതം
 3 പരിത്യജ്ഞം ന ശക്നോമി ദുര്യോധനം അചേതനം
 പുത്രസ്നേഹേന ഭഗവഞ്ജാനന് അപി യതവ്രത

4 [വ്യ]

വൈചിത്ര വിര്യവൃപതേ സത്യം ആഹ യഥാ ഭവാൻ
 ദൃശം വേദ്മി പരം പുത്രം പരം പുത്രാൻ ന വിദ്യതേ
 5 ഇന്ദ്രോ fപ്യ അശ്രുനിപാതേന സുരഭ്യോ പ്രതിബോധിതഃ
 അന്യൈഃ സമൃദ്ധൈർ അപ്യ അർഥൈർ ന സുതാദ് വിദ്യതേ പരം
 6 അത്ര തേ വർതയിഷ്യാമി മഹദ് ആഖ്യാനം ഉത്തമം
 സുരഭ്യാസ് ചൈവ സംവാദം ഇന്ദ്രസ്യ ച വിശാം പതേ
 7 ത്രിവിഷ്ണുപഗതാ രാജൻ സുരഭിഃ പ്രാരുദത് കില
 ഗവാം മാത പുരാ താത താം ഇന്ദ്രോ fന്ദ്രകൃപായത

8 [ഇൻ]

കിം ഇദം രോദിഷി ശുഭേ കച് ചിത് ക്ഷേമം ദിവൗകസാം
 മാനുഷേഷ്ഠ് അഥ വാ ഗോഷു നൈതദ് അൽപം ഭവിഷ്യതി

9 [സ്യ]

വിനിപാതോ ന വഃ കശ് ചിദ് ദൃശ്യതേ ത്രിദശാധിപ
 അഹം ഇ പുത്രം ശോചാമി തേന രോദിമി കൗശിക
 10 പശ്യൈനം കർഷകം രൗദ്രം ദുർബലം മമ പുത്രകം
 പ്രതോദേനാഭിനിഷ്ഠന്തം ലാംഗലേന നിപീഡിതം
 11 ഏതം ദൃഷ്ട്വാ ഭൃശം ശ്രുത്തം വധ്യമാനം സുരാധിപ
 കൃപാവിഷ്ണാസ്മി ദേവേന്ദ്ര മനസ് ചോദിജതേ മമ
 12 ഏകസ് തത്ര ബലോപേതോ ധൂരം ഉദ്വഹതേ fധികാം
 അപരോ fൽപബലപ്രാണഃ കൃശോ ധമനി സന്തതഃ
 കൃച്ഛാദ് ഉദ്വഹതേ ഭാരം തം വൈ ശോചാമി വാസവ
 13 വധ്യമാനഃ പ്രതോദേന ഇദ്യമാനഃ പുനഃ പുനഃ
 നൈവ ശക്നോമി തം ഭാരം ഉദ്യോഢ്യം പശ്യ വാസവ
 14 തതോ fഹം തസ്യ ദുഃഖാർതാ വിരൗമി ദൃശദുഃഖിതാ

അശ്രുണ്യ് ആവർതയന്തി ച നേത്രാഭ്യോ കരുണായതി

15 [ഇൻ]

തവ പുത്രസഹസ്രേഷു പീഡ്യമാനേഷു ശോഭനേ

കിം കൃപായിതം അസ്ത്യാത്ര പുത്ര ഏകോ ിത്ര പീഡ്യതേ

16 [സു]

യദി പുത്രസഹസ്രം മേ സർവത്ര സമം ഏവ മേ

ദീനസ്യ ത്വ സതഃ ശക്രപുത്രസ്യാഭ്യധികാ കൃപാ

17 [വ്യ]

തദ് ഇന്ദ്രഃ സുരഭീ വാക്യം നിശമ്യ ഭൃശവിസ്കൃതഃ

ജീവിതേനാപി കൗരവ്യ മേനേ ിഭ്യധികം ആത്മജം

18 പ്രവവർഷ ച തദൈത്രവ സഹസാ തോയം ഉൽബണം

കർഷകസ്യാചരൻ വിഘ്നം ഭഗവാൻ പാകശാസനഃ

19 തദ് യഥാ സുരഭിഃ പ്രാഹ സമം ഏവാസ്തു മേ തഥാ

സുതേഷു രാജൻ സർവേഷു ദീനേഷ് അഭ്യധികാ കൃപാ

20 യാദൃശോ മേ സുതഃ പണ്ഡുസ് താദൃശോ മേ ിസി പുത്രക

വിദൂരശ് ച മഹാപ്രാജ്ഞഃ സ്നേഹാദ് ഏതദ് ബ്രമീമ്യ് അഹം

21 ചിരായ തവ പുത്രാണാം ശതം ഏകശ് ച പാർഥിവ

പാണ്ഡോഃ പഞ്ചൈവ ലക്ഷ്യന്തേ തേ ിപി മന്ദാഃ സുദഃഖിതാഃ

22 കഥം ജീവേയൂർ അത്യന്തം കഥം വർധേയൂർ ഇത്യ് അപി

ഇതി ദീനേഷു പാർഥേഷു മനോ മേ പരിതപ്യതേ

23 യദി പാർഥിവ കൗരവ്യാത് ജീവമാനാൻ ഇഹേച്ഛസി

ദുര്യോധനസ് തവ സുതഃ ശമം ഗച്ഛതു പാണ്ഡവൈഃ

അധ്യായം 11

1 [ധൃ]

ഏവം ഏതൻ മഹാപ്രാജ്ഞ യഥാ വദസി നോ മൂനേ
 അഹം ചൈവ വിജാനാമി സർവേ ചേമേ നരാധിപാഃ
 2 ഭവാംസ് തു മന്യതേ സാധു യത് കരുണാം സുഖോദയം
 തദ് ഏവ വിദുരോ ഫപ്യ് ആഹ ഭീഷ്മോ ദ്രോണശ് ച മാം മൂനേ
 3 യദി ത്വ് അഹം അനഗ്രാഹ്യഃ കൗരവേഷു ദയാ യദി
 അനുശാധി ദുരാത്മാനം പുത്രം ദുര്യോധനം മമ

4 [വ്യ]

അയം ആയാതി വൈ രാജൻ മൈത്രേയോ ഭവഗാൻ ജ്ഞിഃ
 അനീയ പാണ്ഡവൻ ദ്രാതൃൻ ഇഹൈവാസ്മദ് ദിദൃക്ഷയാ
 5 ഏഷ ദുര്യോധനം പുത്രം തവ രാജൻ മഹാൻ ജ്ഞിഃ
 അനുശാസ്താ യഥാന്യായം ശമായാസ്യ കലസ്യ തേ
 6 ബ്രൂയാദ് യദ് ഏഷ രാജേന്ദ്ര തത് കാര്യം അവിശങ്കയാ
 അക്രിയായാം ഹി കാര്യസ്യ പുത്രം തേ ശസ്ത്യതേ രക്ഷാ

7 [വൈ]

ഏവം ഉക്ത്വാ യൗ വ്യാസോ മൈത്രേയഃ പ്രത്യുദഗ്രത്യ
 പുജയാ പ്രതിജഗ്രാഹ സപുത്രസ് തം നരാധിപഃ
 8 ദത്ത്വാര്യോദ്യാദയാഃ ക്രിയാഃ സർവ്വ വിശ്രാന്തം മുനിപുംഗവം
 പ്രശ്രയേണാബ്രവീദ് രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ഫംബികാ സുതഃ
 9 സുഖേനാഗമനം കച് ചിദ് ഭഗവൻ കരുജാംഗലേ
 കച് ചിത് കശലിനോ വീരാ ഭ്രാതരഃ പഞ്ച പാണ്ഡവാഃ
 10 സമയേ സ്ഥാതും ഇച്ഛന്തി കച് ചിച് ച പുരുഷർഷഭാഃ
 കച് ചിത് കരുണാം സൗഭ്രാത്രം അവ്യച്ഛന്നം ഭവിഷ്യതി

11 [മൈ]

തീർഥയാത്രാം അനക്രാമൻ പ്രാപ്തോ ഫസ്തി കരുജാംഗലേ
 യദുച്ഛയാ ധർമ്മരാജം ദൃഷ്ട്വവാൻ കാമ്യകേ വനേ
 12 തം ജടാജിനസംവീതം തപോവനനിവാസിനം
 സമാജശൂർ മഹാത്മാനം ദ്രഷ്ടും മുനിഗണാഃ പ്രഭോ
 13 തത്രാശ്രൗഷം മഹാരാജ പുത്രാണാം തവ വിഭ്രമം
 അനയം ദൃതരൂപേണ മഹാപാപം ഉപസ്ഥിതം
 14 തതോ ഫഹം ത്വാം അനുപ്രാപ്തഃ കൗരവാണാം അവേക്ഷയാ
 സദാ ഹ്യ് അഭ്യധികഃ സ്നേഹഃ പ്രീതിശ് ച ത്വയി മേ പ്രഭോ

15 നൈതദ് ഔപയികം രാജംസ് ത്വയി ഭീഷ്മേ ച ജീവതി
 യദ് അന്യോന്യേന തേ പുത്രാ വിര്യധ്വനേ നരാധിപ
 16 മേഘീ ഭൂതഃ സ്വയം രാജൻ നിഗ്രഹേ രപഗ്രഹേ ഭവാൻ
 കിമർഥം അനയം ഘോരം ഉത്പത്തം ഉപേക്ഷസേ
 17 ദസ്യുനാം ഇവ യദ്യുത്തം സഭായാം കരുനന്ദന
 തേന ന ഭ്രാജസേ രാജംസ് താപസാനാം സമാഗമേ
 18 [വൈ]
 തതോ വ്യാവൃത്യ രാജാനം ദുര്യോധനം അമർഷണം
 ഉവാച ശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ മൈത്രേയോ ഭഗവാൻ ജഷിഃ
 19 ദുര്യോധന മഹാബാഹോ നിബോധ വദതാം വര
 വചനം മേ മഹാപ്രാജ്ഞ ബ്രുവതോ യദ് ധീതം തവ
 20 മാ ദ്രുഹഃ പാണ്ഡവാൻ രാജൻ കരുഷ്യ ഹിതം ആത്മനഃ
 പാണ്ഡവാനാം കുരൂണാം ച ലോകസ്യ ച നരർഷഭ
 21 തേ ഹി സർവേ നരവ്യാഘ്രാഃ ശൂരാ വിക്രാന്തയോധിനഃ
 സർവേ നാഗായുത പ്രാണാ വജ്രസംഹനനാ ദൃഢാഃ
 22 സത്യവ്രതപരാഃ സർവേ സർവേ പുരുഷമാനിനഃ
 ഹന്താരോ ദേവശത്രുണാം രക്ഷസാം കാമരൂപിണാം
 ഹിഡിംബബകമുഖ്യാനാം കിർമീരസ്യ ച രക്ഷസഃ
 23 ഇതഃ പ്രച്യവതാം രാത്രൗ യഃ സ തേഷാം മഹാത്മനാം
 ആവൃത്യ മാർഗം രൗദ്രാത്മാ തസ്ഥൗ ഗിരിർ ഇവാചഃ
 24 തം ഭീമഃ സമരശ്ശാഘീ ബലേന ബലിനാം വരഃ
 ജ്വലാന പശൂമാരേണ വ്യാഘ്രഃ ക്ഷുദ്രമൃഗം യഥാ
 25 പശ്യ ദീഗ് വിജയേ രാജൻ യഥാ ഭീമേന പാതിതഃ
 ജരാസന്ധോ മഹേഷ്യാസോ നാഗായുത ബലോ യുധി
 26 സംബന്ധീ വാസുദേവഗ് ച യേഷാം ശ്യാലഗ് ച പാർഷ്വതഃ
 കസ് താൻ യുധി സമാസീത ജരാമരണവാൻ നരഃ
 27 തസ്യ തേ ശമ ഏവാസ്തു പാണ്ഡവൈർ ഭരതർഷഭ
 കരു മേ വചനം രാജൻ മാ മൃത്യുവശം അന്യഗാഃ
 28 ഏവം തു ബ്രുവതസ് തസ്യ മൈത്രേയസ്യ വിശാം പതേ
 ഊരം ഗജകരാകാരം കരേണാഭിജ്വലാന സഃ
 29 ദുര്യോധനഃ സ്തീതം കൃത്വാ ചരണേനാലിഖൻ മഹീം
 ന കിം ചിദ് ഉക്ത്വാ ദുര്യോധാസ് തസ്ഥൗ കിം ചിദ് അവാങ്മുഖഃ
 30 തം അശുശ്രൂഷമാണം തു വിലിഖന്തം വസുന്ധരാം

ദൃഷ്ട്യാ ദുര്യോധനം രാജൻ മൈത്രേയം കോപ ആവിശത്
 31 സ കോപവശം ആപന്നോ മൈത്രേയോ മുനിസത്തമഃ
 വിധിനാ സന്ദ്രയുക്തശ്ച് ച ശാപായാസ്യ മനോ ദഭയ
 32 തതഃ സ വാര്യ് ഉപസ്സൃശ്യ കോപസംരക്ത ലോചനഃ
 മൈത്രേയോ ധാർതരാഷ്ട്രം തം അശപദ് ദൃഷ്ട്യുചേതസം
 33 യസ്നാത് ത്വം മാം അനാദൃത്യ നേമാം വാചം ചികിർഷസി
 തസ്നാദ് അന്യാഭിമാനസ്യ സദ്യഃ ഫലം അവാപ്ലഹി
 34 ത്വദ് അഭിദ്രോഹ സംയുക്തം യുദ്ധം ഉത്പത്സ്യതേ മഹത്
 യത്ര ഭീമോ ഗദാപാതൈസ് തവോരും ഭേത്യതേ ബലീ
 35 ഇത്യ ഏവം ഉക്തേ വചനേ ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
 പ്രസാദയാം ആസ മുനിം നൈതദ് ഏവം ഭവേദ് ഇതി
 36 [മൈ]

ശമം യാസ്യതി ചേത് പുത്രസ് തവ രാജൻ യഥാത്ഥാ
 ശാപോ ന ഭവിതാ താത വിപരീതേ ഭവിഷ്യതി
 37 [വൈ]

സ വിലക്ഷസ് തു രാജേന്ദ്ര ദുര്യോധന പിതാ തദാ
 മൈത്രേയം പ്രാഹ കിർമീരഃ കഥം ഭീമേന പാതിതഃ
 38 [മൈ]

നാഹം വക്ഷ്യാമ്യ് അസുരാ തേ ന തേ ശുശ്രൂഷതേ സുതഃ
 ഏഷ തേ വിദുരഃ സർവം ആഖ്യാസ്യതി ഗതേ മയി
 39 [വൈ]

ഇത്യ ഏവം ഉക്താ മൈത്രേയഃ പ്രാതിഷ്ഠത യഥാഗതം
 കിർമീരവയസംവിഗ്നോ ബഹിർ ദുര്യോധനോ fഗമത്

അധ്യായം 12

1 [ധ്രു]

കിർമീരസ്യ വധം ക്ഷന്തഃ ശ്രോതും ഇച്ഛാമി കഥ്യതാം
രക്ഷസാ ഭീമസേനസ്യ കഥം ആസീത് സമാഗമഃ

2 [വി]

ശൃണു ഭീമസ്യ കർമേദം അതിമാനുഷ കർമണഃ

ശ്രുതപൂർവം മയാ തേഷാം കഥാന്തേഷു പുനഃ പുനഃ

3 ഇതഃ പ്രയാതാ രാജേന്ദ്ര പാണ്ഡവാ ദ്യുതനിർജിതാഃ
ജഗ്മുസ് ത്രിഭിർ അഹോരാത്രൈഃ കാമ്യകം നാമ തദ് വനം

4 രാത്രൗ നിശീഥേ സ്വാഭീലേ ഗതേ ഫീർമസമയേ നൃപ
പ്രചാരേ പുരുഷാദാനാം രക്ഷസാം ഭീമകർമണാം

5 തദ് വനം താപസാ നിത്യം ശേഷാശ് ച വനചാരിണഃ
ദൂരാത് പരിഹരന്തി സ്തു പുരുഷാദ് അഭയാത് കില

6 തേഷാം പ്രവിശതാം തത്ര മാർഗം ആവൃത്യ ഭാരത
ദീപ്താക്ഷം ഭീഷണം രക്ഷഃ സോൽമുകം പ്രത്യദൃശ്യത

7 ബാഹു മഹാന്തൗ കൃത്യാ തു തഥാസ്യം ച ഭയാനകം
സ്ഥിതം ആവൃത്യ പന്ഥാനം യേന യാന്തി കുരൂദ്വഹഃ

8 ദഷ്ടൗഷ്ഠം ദംഷ്ട്രം താമ്രാക്ഷം പ്രദീപ്തോർധ്വ ശിരോരഠഹം
സാർകരശ്ചിതഡീച് ചക്രം സബലാകം ഇവാംബുദം

9 സൃജന്തം രാക്ഷസീം മായാം മഹാരാവ വിരാവിണം
മുഞ്ചന്തം വിപുലം നാദം സതോയം ഇവ തോയദം

10 തസ്യ നാദേന സന്ദ്രസ്താഃ പക്ഷിണഃ സർവതോദിശം
വിമുക്തനാദാഃ സമ്പേതുഃ സ്ഥലജാ ജലജൈഃ സഹ

11 സമ്പ്രദൃത മൃഗദ്വീപിമഹിഷർക്ഷ സമാകലം
തദ് വനം തസ്യ നാദേന സമ്പ്രസ്ഥിതം ഇവാഭവത്

12 തസ്യോരുവാതാഭീഹതാ താമ്രപല്ലവ ബാഹവഃ
വിദൂര ജാതാശ് ച ലതാഃ സമാൽശിഷ്യന്ത പാദപാൻ

13 തസ്മിൻ ക്ഷണേ ഫീമ പ്രവവൗ മാരുതോ ദ്രുശദാരുണഃ
രജസാ സംവൃതം തേന നഷ്ടർഷ്ടം അഭവൻ നഭഃ

14 പഞ്ചാനാം പാണ്ഡുപുത്രാണാം അവിജ്ഞാതോ മഹാരിപഃ
പഞ്ചാനാം ഇന്ദ്രിയാണാം തു ശോകവേഗ ഇവാതുലഃ

15 സ ദൃഷ്ട്വാ പാണ്ഡവാൻ ദൂരാത് കൃഷ്ണാജിനസമാവൃതാൻ
ആവൃണോത് തദ് വനദ്വാരം മൈനാക ഇവ പർവതഃ

16 തം സമാസാദ്യ വിത്രസ്താ കൃഷ്ണാ കമലലോചനാ
അദൃഷ്ടപൂർവം സത്രാസാൻ നൃമീലയത ലോചനേ
17 ദുഃശാസന കരോത്യുഷ്ടവിപ്രകീർണശിരോരൂഹാ
പഞ്ച പർവതമധ്യസ്ഥാ നദീവാകലതാം ഗതാ
18 മോമുഹ്യമാനാം താം തത്ര ജഗൃഹുഃ പഞ്ച പാണ്ഡവാഃ
ഇന്ദ്രിയാണി പ്രസക്താനി വിഷയേഷു യഥാ രതിം
19 അഥ താം രാക്ഷസീം മായാം ഉത്ഥിതാം ഘോരദർശനാം
രക്ഷോഘ്നൈർ വിവിധൈർ മന്ത്രൈർ യൗമ്യഃ സമ്യക് പ്രയോജിതൈഃ
പശ്യതാം പാണ്ഡുപുത്രാണാം നാശയാം ആസ വിര്യവാൻ
20 സ നഷ്ടമായോ ിതിബലഃ ക്രോധവിസ്ഫാരിതേക്ഷണഃ
കാമമൂർതി ധരഃ ക്ഷുദ്രഃ കാലകൽപോ വ്യദൃശ്യത
21 തം ഉവാച തതോ രാജാ ദീർഘപ്രജേണ യുധിഷ്ഠിരഃ
കോ ഭവാൻ കസ്യ വാ കിം തേ ക്രിയതാം കാര്യം ഉച്യതാം
22 പ്രത്യവാചാഥ തദ് രക്ഷോ ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
അഹം ബകസ്യ വൈ ഭ്രാതാ കിർമീര ഇതി വിശ്രുതഃ
23 വനേ ിസ്തീൻ കാമ്യകേ ശൂന്യേ നിവസാമി ഗതജ്വരഃ
യുധി നിർജിത്യ പുരുഷാൻ ആഹാരം നിത്യം ആചരൻ
24 കേ യുധം ഇഹ സമ്പ്രാപ്താ ഭക്ഷ്യഭൂതാ മമാന്തികം
യുധി നിർജിത്യ വഃ സർവാൻ ഭക്ഷയിഷ്യേ ഗതജ്വരഃ
25 യുധിഷ്ഠിരസ് ഇ തച് ഷ്രുത്വാ വചസ് തസ്യ ദുരാത്മനഃ
ആചചക്ഷേ തതഃ സർവം ഗോത്ര നാമാദി ഭാരത
26 പാണ്ഡവോ ധർമ്മരാജോ ിഹം യദി തേ ശ്രോത്രം ആഗതഃ
സഹിതോ ഭ്രാതൃഭിഃ സർവൈർ ഭീമസേനാർജുനാദിഭിഃ
27 ഹൃതരാജ്യോ വനേവാസം വസ്തും കൃതം ഇതസ് തതഃ
വനം അഭയാഗതോ ഘോരം ഇദം തവ പരിഗ്രഹം
28 കിർമീരസ് ത്വ് അബ്രവീദ് ഏനം ദിഷ്ട്യാ ദേവൈർ ഇദം മമ
ഉപപാദിതം അദ്യേഹ ചിരകാലാൻ മനോഗതം
29 ഭീമസേനവധാർഥം ഹി നിത്യം അഭ്യദ്യതായുധഃ
ചരാമി പൃഥിവീം കൃസ്താം നൈനം ആസാദയാമ്യ് അഹം
30 സോ ിയം ആസാദിതോ ദിഷ്ട്യാ ഭ്രാതൃഹാ കാങ്ഷിതശ് ചിരം
അനേന ഹി മമ ഭ്രാതാ ബകോ വിനിഹതഃ പ്രിയഃ
31 വേദകീയ ഗൃഹേ രാജൻ ബ്രാഹ്മണച് ഛർമ്മ രൂപിണാ
വിദ്യാ ബലം ഉപാശ്രിത്യ ന ഹ്യ് അസ്ത് അസ്യൗരസം ബലം

32 ഹിഡിംബശ് ച സഖാ മഹ്യം ദയിതോ വനഗോചരഃ
 ഹതോ ദുരാത്മനാനേന സ്വസാ ചാസ്യ എതാ പുരാ
 33 സോ ിയം അഭയാഗതോ മൂഢ മമേദം ഗഹനം വനം
 പ്രചാര സമയേ ിസ്താകം അർധരാത്രേ സമാസ്മിതേ
 34 അഭയാസ്യ യാതയിഷ്യാമ തദ് വൈരം ചിരസംഭൃതം
 തർപയിഷ്യാമി ച ബകം ത്രധിരേണാസ്യ ഭൂരിണാ
 35 അധ്യാഹം അനുണോ ഭൂത്യാ ഭ്രാതൃഃ സഖ്യസ് തഥൈവ ച
 ശാന്തിം ലബ്ധ്യാസ്മി പരമാം ഹത്യാ രാക്ഷസകണ്ടകം
 36 യദി തേന പുരാ മുക്തോ ഭീമസേനോ ബകേന വൈ
 അദ്വൈനം ഭക്ഷയിഷ്യാമി പശ്യതസ് തേ യുധിഷ്ഠിര
 37 ഏനം ഹി വിപുലപ്രാണം അദ്യ ഹത്യാ വൃകോദരം
 സംഭക്ഷ്യ ജരയിഷ്യാമി യഥാഗസ്ത്വോ മഹാസുരം
 38 ഏവം ഉക്തസ് തു ധർമാത്മാ സത്യസന്ധോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 നൈതദ് അസ്തിതി സക്രോധോ ഭർതൃയാം ആസ രാക്ഷസം
 39 തതോ ഭീമോ മഹാബാഹുർ ആരുജ്യ തരസാ ദ്രു
 ദശവ്യാമം ഇവോദ്ദിധം നിഷ്ക്രം അകരോത് തദാ
 40 ചകാര സജ്യം ഗാണധീവം വജ്രനിഷ്ഠേഷ ഗൗരവം
 നിമേഷാന്തരമാത്രേണ തഥൈവ വിജയോ ിർജ്ജുനഃ
 41 നിവാര്യ ഭീമോ ജീഷ്ണം തു തദ് രക്ഷോ ഘോരദർശനം
 അഭിദ്രുത്യാബ്രവീദ് വാക്യം തിഷ്ട തിഷ്ഠേതി ഭാരത
 42 ഇത്യ് ഉക്തൈവനം അഭിക്രമഃ കക്ഷ്യാം ഉത്പീഡ്യ പാണ്ഡവഃ
 നിഷ്ഠിഷ്യ പാണിനാ പാണിം സന്ദഷ്ടൗഷ്യ പുടോ ബലി
 തം അഭ്യധാവദ് വേഗേന ഭീമോ വൃക്ഷായുധസ് തദാ
 43 യമദണ്ഡപ്രതീകാശം തതസ് തം തസ്യ മുർധനി
 പാതയാം ആസ വേഗേന കലിശം മഘവാൻ ഇവ
 44 അസംദ്രാന്തം തു തദ് രക്ഷഃ സമരേ പ്രത്യദൃശ്യത
 ചിക്ഷേപ ചോൽമികം ദീപ്തം അശനിം ജ്വലിതാം ഇവ
 45 തദ് ഉദസ്തം അലാതം തു ഭീമഃ പ്രഹരതാം വരഃ
 പദാ സവ്യേന ചിക്ഷേപ തദ് രക്ഷഃ പുനർ ആവ്രജത്
 46 കിർമീരശ് ചാപി സഹസാ വൃക്ഷം ഉത്പാട്യ പാണ്ഡവം
 ദണ്ഡപാണിർ ഇവ ക്രമഃ സമരേ പ്രത്യയ്യത
 47 തദ് വൃക്ഷയുദ്ധം അഭവൻ മഹീരഹ വിനാശനം
 വാലിസുഗ്രീവയോർ ഭ്രാത്രോർ യഥാ ശ്രീകാങ്കഷിണോഃ പുരാ

48 ശീർഷയോഃ പതിതാ വൃക്ഷാ ബിഭിദുർ നൈകയാ തയോഃ
 യഥൈവോത്പല പദ്മാനി മത്തയോർ ദ്വിപയോസ് തഥാ
 49 മുഞ്ജവജ്ജാർജുരീ ഭൂതാ ബഹവസ് തത്ര പാദപാഃ
 ചീരാണീവ വ്യദന്താനി രേജുസ് തത്ര മഹാവനേ
 50 തദ് വൃക്ഷയുദ്ധം അഭവത് സുമുഹൂർത്തം വിശാം പതേ
 രാക്ഷസാനാം ച മുഖ്യസ്യ നരാനാം ഉത്തമസ്യ ച
 51 തതഃ ശിലാം സമുത്ക്ഷിപ്യ ഭീമസ്യ യധി തിഷ്ഠതഃ
 പ്രാഹിണോദ് രാക്ഷസഃ ക്രുദ്ധോ ഭീമസേനശ് ചചാല ഹ
 52 തം ശിലാ താഡനജഡം പര്യധാവത് സ രാക്ഷസഃ
 ബാഹുവിക്ഷിപ്ത കിരണഃ സ്വർഭാനർ ഇവ ഭാസ്തരം
 53 താവ് അന്യോന്യം സമാശ്ലിഷ്യ പ്രകർഷന്തൗ പരസ്പരം
 ഉഭാവ് അപി ചകാശേതേ പ്രയുദ്ധൗ വൃഷഭാവ് ഇവ
 54 തയോർ ആസീത് സുതമുലഃ സമ്പ്രഹാരഃ സുദാരുണഃ
 നഖദംഷ്ടായുധവതോർ വ്യാഘ്രയോർ ഇവ ദുട്തയോഃ
 55 ദുര്യോധന നികാരാച് ച ബാഹുവീര്യാച് ച ദർപിതഃ
 കൃഷ്ണാ നയനദൃഷ്ടുശ് ച വ്യവർധത വൃകോദരഃ
 56 അഭീപത്യാഥ ബാഹുഭ്യോം പ്രത്യഗ്രഹ്ണാദ് അമർഷിതഃ
 മാതംഗ ഇവ മാതംഗം പ്രഭിന്നകരോ മുഖഃ
 57 തം ചാപ്യ് ആഥ തതോ രക്ഷഃ പ്രതിജഗ്രാഹ വീര്യവാൻ
 തം ആക്ഷിപദ് ഭീമസേനോ ബലേന ബലിനാം വരഃ
 58 തയോർ ഭുജവിനിഷ്ഠേഷാദ് ഉഭയോർ വലിനോസ് തദാ
 ശബ്ദഃ സമഭവദ് ഘോരോ വേണസ്തോഽ സമോ യധി
 59 അഥൈനം ആക്ഷിപ്യ ബലാദ് ഗൃഹ്യ മധ്യേ വൃകോദരഃ
 ധൂനയാം ആസ വേഗേന വായുശ് ചണ്ഡ ഇവ ദ്രുമം
 60 സ ഭീമേന പരാമൃഷ്ടോ ദുർബലോ ബലിനാ രണേ
 വ്യസ്തന്ത യഥാപ്രാണം വിചകർഷ ച പാണ്ഡവം
 61 തത ഏനം പരിശ്രാന്തം ഉപലഭ്യ വൃകോദരഃ
 യോക്ത്രയാം ആസ ബാഹുഭ്യോം പശൂം രഗനയാ യഥാ
 62 വിനദന്തം മഹാനാദം ഭിന്നഭേരീ സമസ്വനം
 ഭ്രാമയാം ആസ സുചിരം വിസ്ഫുരന്തം അചേതസം
 63 തം വിഷിദന്തം ആജ്ഞായ രാക്ഷസം പാണ്ഡുനന്ദനഃ
 പ്രഗൃഹ്യ തരസാ ദോർഭ്യോം പശൂമാരം അമാരയൻ
 64 ആക്രമ്യ സ കടി ദേശേ ജാനനാ രാക്ഷസാധമം

അപീഡയത ബാഹുബ്ധ്യാം കണ്ഠം തസ്യ വൃകോദരഃ
65 അഥ തം ജഡ സർവാംഗം വ്യാവൃത്തനയനോൽബണം
ഭൂതലേ പാതയാം ആസ വാക്യം ചേദം ഉവാച ഹ
66 ഹിഡിംബബകയോഃ പാപന ത്വം അശ്രുപ്രമാർജനം
കരിഷ്യസി ഗതം ചാസി യമസ്യ സദനം പ്രതി
67 ഇത്യ ഏവം ഉക്ത്വാ പുരുഷപ്രവീരസഃ; തം രാക്ഷസം ക്രോധവിവൃത്ത നേത്രഃ
പ്രസൃസ്തവസ്ത്രാഭരണം സ്ഫുരന്തഃ; ഉദ്ബ്രാന്ത ചിത്തം വ്യസും ഉത്സസർജ
68 തസ്മിൻ ഹതേ തോയദതുല്യരൂപേ; കൃഷ്ണാം പുരസ്കൃത്യ നരേന്ദ്രപുത്രഃ
ഭീമം പ്രശസ്യാഥ ഗുണൈർ അനേകൈർ; ഹൃഷ്ടാസ് തതോ ദൈവതവനായ ജഗുഃ
69 ഏവം വിനിഹതഃ സംഖ്യേ കിർമീരോ മനുജാധിപ
ഭീമേന വചനാദ് അസ്യ ധർമരാജസ്യ കൗരവ
70 തതോ നിഷ്കണ്ടകം കൃത്വാ വനം തദ് അപരാജിതഃ
ദ്രൗപദ്യാ സഹധർമ്മജേണാ വസതിം താം ഉവാസ ഹ
71 സമാശ്വാസ്യ ച തേ സർവേ ദ്രൗപദീം ഭരതർഷഭഃ
പ്രഹൃഷ്ടമനസഃ പ്രീത്യാ പ്രശശംസുർ വൃകോദരം
72 ഭീമ ബാഹുബലോത്പിഷ്ടേ വിനഷ്ടേ രാക്ഷസേ തതഃ
വിവിശ്രുസ് തദ് വനം വീരാഃ ക്ഷേമം നിഹതകണ്ടകം
73 സ മയാ ഗച്ഛതാ മാർഗേ വിനികീർണോ ഭയാവഹഃ
വനേ മഹതി ദൃഷ്ടാത്മാ ദൃഷ്ടോ ഭീമബലാദ് ധതഃ
74 തത്രാശ്രൗഷം അഹം ചൈതത് കർമ ഭീമസ്യ ഭാരത
ബ്രാഹ്മണാനാം കഥയതാം യേ തത്രാസൻ സമാഗതഃ
75 ഏവം വിനിഹതം സംഖ്യേ കിർമീരം രാക്ഷസോത്തമം
ശ്രുത്വാ ധ്യാനപരോ രാജാ നിശശ്വാസാർതവത് തദാ

അധ്യായം 13

1 [വൈ]

ഭോജാഃ പ്രവൃജിതാഞ്ച് ശ്രുത്യാ വൃഷ്ണയശ് ചാസയൈഃ സഹ
പാണ്ഡവാനു ദുഃഖസന്തപ്താനു സമാജശൂരീ മഹാവനേ

2 പാണ്ഡാലസ്യ ച ദായാദാ ധൃഷ്ടകേതുശ് ച ചേദിപഃ
കേകയാശ് ച മഹാവീര്യോ ഭ്രാതരോ ലോകവിശ്രുതാഃ

3 വനേ തേ ദീപ്യയുഃ പാർഥാനു ക്രോധാമർശ സമന്വിതാഃ
ഗർഹയന്തോ ധാർതരാഷ്ട്രാനു കിം കർമ ഇതി ചാബ്രുവൻ

4 വാസുദേവം പുരസ്കൃത്യ സർവേ തേ ക്ഷത്രിയർഷഭാഃ
പരിവാദ്യോപവിവിശൂർ ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ടിരം

5 [വാ]

ദുര്യോധനസ്യ കർണസ്യ ശകന്യേശ് ച ദുരാത്മനഃ
ദുഃശാസനചതുർമാനാം ഭൂമിഃ പാണ്ഡ്യതി ശോണിതം

6 തതഃ സർവേ ദീപ്ഷിഞ്ചാമോ ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ടിരം
നികൃത്യോപചരൻ വധ്യ ഏവ ധർമഃ സനാതനഃ

7 [വൈ]

പാർഥാനാം അഭിഷംഗേണ തഥാ ക്രുദ്ധം ജനാർദനം
അർജ്ജുനഃ ശമയാം ആസാ ദിധക്ഷന്തം ഇവ പ്രജാഃ

8 സങ്കുലം കേശവം ദൃഷ്ട്വാ പൂർവദേഹേഷു ഫൽഗുനഃ
കീർതയാം ആസ കർമാണി സത്യകീർതേർ മഹാത്മനഃ

9 പുരുഷസ്യാപ്രമേയസ്യ സത്യസ്യാമിത തേജസഃ
പ്രജാപതിപതേർ വിഷ്ണോർ ലോകനാഥസ്യ ധീമതഃ

10 [അർ]

ദശവർഷസഹസ്രാണി യത്രസായം ഗൃഹോ മുനിഃ
വ്യചരസ് ത്വം പുരാ കൃഷ്ണ പർവതേ ഗന്ധമാദനേ

11 ദശവർഷസഹസ്രാണി ദശവർഷശതാനി ച
പുഷ്ടരേഷ് അവസഃ കൃഷ്ണ ത്വം അപോ ഭക്ഷയൻ പുരാ

12 ഊർധ്വബാഹൂർ വിശാലായാം ബദര്യോ മധ്യസൂദന
അതിഷ്ഠ ഏകപാദേന വായുഭക്ഷഃ ശതം സമഃ

13 അപക്വേഷ്യാത്തരാസംഗഃ കൃശോ ധമനി സന്തതഃ
ആസീഃ കൃഷ്ണ സരസ്വതയാം സത്രോ ദ്വാദശ വാർഷികേ

14 പ്രഭാസം ചാപ്യ് അമാസാദ്യ തീർഥം പുണ്യജനോചിതം
തഥാ കൃഷ്ണ മഹാതേജാ ദിവ്യം വർഷസഹസ്രകം

ആതിഷ്ടസ് തപ ഏകേന പാദേന നിയമേ സ്ഥിതഃ
 15 ക്ഷേത്രജഃ സർവഭൂതാനാം ആദിർ അന്തശ് ച കേശവ
 നിധാനം തപസാം കൃഷ്ണ യജ്ഞസ് ത്വം ച സനാതനഃ
 16 നിഹത്യ നരകം ഭൗമം ആഹൃത്യ മണികണ്ഡലേ
 പ്രഥമോത്പാദിതം കൃഷ്ണ മേധ്യം അശ്യാം അവാസൃജഃ
 17 കൃത്വാ തത് കർമ്മ ലോകാനാം ജ്ഞഃ സർവലോകജിത്
 അവധീസ് ത്വം രണേ സർവാൻ സമേതാൻ ദൈത്യദാനവാൻ
 18 തതഃ സർവേശ്വരത്വം ച സമ്പ്രദായ ശചീപതഃ
 മാനുഷേഷു മഹാബാഹോ പ്രാദുർഭൂതോ fസി കേശവ
 19 സ ത്വം നാരായണോ ഭൂത്വാ ഹരിർ ആസിഃ പരന്തപ
 ബ്രഹ്മാ സോമശ് ച സൂര്യശ് ച ധർമോ ധാതാ യമോ fനലഃ
 20 വായുർ വൈശ്രവണോ രുദ്രഃ കാലഃ ഖം പൃഥിവീ ദിശഃ
 അജശ് ചരാചരഗുരഃ സൃഷ്ടാ ത്വം പുരുഷോത്തമ
 21 തുരായണാദിദിർ ദേവക്രതുദിർ ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ
 അയജോ ഭൂരി തേജാ വൈ കൃഷ്ണ ചൈത്രരഥോ വനേ
 22 ശതം ശതസഹസ്രാണി സുവർണസ്യ ജനാർദന
 ഏകൈകസ്കിംസ് തദാ രജേന്ത പരിപൂർണാനി ഭാഗശഃ
 23 അദിതേർ അപി പുത്രത്വം ഏത്യ യാദവനന്ദന
 ത്വം വിഷ്ണുർ ഇതി വിഖ്യാത ഇന്ദ്രാദ് അവരജോ ഭൂവി
 24 ശിശൂർ ഭൂത്വാ ദിവം ഖം ച പൃഥിവീം ച പരന്തപ
 ത്രിദിർ വിക്രമണൈഃ കൃഷ്ണ ക്രാന്തവാൻ അസി തേജസാ
 25 സമ്പ്രാപ്യ ദിവം ആകാശം ആദിത്യസദനേ സ്ഥിതഃ
 അത്യരോചശ് ച ഭൂതാത്മൻ ഭാസ്കരം സ്വേന തേജസാ
 26 സാദിതാ മൗരവാഃ പാശാ നിസുന്ദ നരകൗ ഹതൗ
 കൃതഃ ക്ഷേമഃ പുനഃ പന്ഥാഃ പുരം പ്രാഗ്ജ്യോതിഷം പ്രതി
 27 ജാത്രഥ്യം ആഹൃതിഃ ക്രാമഃ ശിശുപാലോ ജനൈഃ സഹ
 ഭീമസേനശ് ച ശൈബ്യശ് ച ശതധന്വാ ച നിർജിതഃ
 28 തഥാ പർജന്യഘോഷേണ രഥേനാദിത്യവർചസാ
 അവാക്ഷീർ മഹിഷീം ഭോജ്യം രണേ നിർജിത്യ രുക്മിണം
 29 ഇന്ദ്ര ദൃഗ്ലോ ഹതഃ കോപാദ് യവനശ് ച കശേരമാൻ
 ഹതഃ സൗപതിഃ ശാല്യസ് ത്വയാ സൗഭം ച പാതിതം
 30 ഇരാവത്യാം തഥാ ഭോജഃ കാർതവീര്യസമോ യുധി
 ഗോപതിസ് താലകേതുശ് ച ത്വയാ വിനിഹതാവ് ഉഭൗ

31 താം ച ഭോഗവതിം പുണ്യാം ഋഷികാന്താം ജനാർദന
 ദ്വാരകാം ആത്മസാത്കൃത്യാ സമുദ്രം ഗമയിഷ്യസി
 32 ന ക്രോധോ ന ച മാത്സര്യം നാനൃതം മധുസൂദന
 ത്വയി തിഷ്ഠതി ദാശാർഹ ന നൃശംസ്യം കതോ ിനഘ
 33 ആസീനം ചിത്തമധ്യേ ത്യാം ദീപ്യമാനം സ്വതേജസാ
 ആഗമ്യ ഋഷയഃ സർവേ ിയാചന്തായേം അച്യുത
 34 യുഗാന്തേ സർവഭൂതാനി സങ്ക്ഷിപ്യ മധുസൂദന
 ആത്മന്യ് ഏവാത്മ സാത്കൃത്യാ ജഗദ് ആസ്സേ പരന്തപ
 35 നൈവം പൂർവേ നാപരേ വാ കരിഷ്യന്തി കൃതാനി തേ
 കർമാണി യാനി ദേവ ത്യാം ബാല ഏവ മഹാദ്യുതേ
 36 കൃതവാൻ പുണ്യരീകാക്ഷ ബലദേവ സഹായവാൻ
 വൈരാജ ഭവനേ ചാപി ബ്രഹ്മണാ ന്യവസഃ സഹ
 37 [വൈ]

ഏവം ഉക്ത്യാ തദാത്മാനം ആത്മാ കൃഷ്ണസ്യ പാണ്ഡവഃ
 തുഷ്ണിം ആസീത് തതഃ പാർഥം ഇത്യ് ഉവാച ജനാർദനഃ
 38 മമൈവ ത്യാം തവൈവാഹം യേ മദീയാസ് തവൈവ തേ
 യസ് ത്യാം ദ്വേഷ്ടി സ മാം ദ്വേഷ്ടി യസ് ത്യാം അന സ മാം അന
 39 നരസ് ത്യാം അസി ദുർധർഷ ഹരിർ നാരായണോ ഹ്യ് അഹം
 ലോകാൽ ലോകം ഇമം പ്രപ്തൗ നരനാരായണാവ് ഋഷി
 40 അനന്യഃ പാർഥ മത്തസ് ത്യാം അഹം ത്വത്തശ് ച ഭാരത
 നാവയോർ അന്തരം ശക്യാം വേദിതും ഭരതർഷഭ
 41 തസ്മിൻ വീര സമാവായേ സംരണ്ണേഷ് അഥ രാജസു
 ധൃഷ്ടദ്യുമ്മുഖൈർ വീരൈർ ഭ്രാതൃഭിഃ പരിവാരീതാ
 42 പാണ്ഡാലീ പുണ്യരീകാക്ഷം ആസീനം യാദവൈഃ സഹ
 അഭിഗമ്യാബ്രവീത് കൃഷ്ണാ ശരണ്യാം ശരണൈഷിണീ
 43 പൂർവേ പ്രജാ നിസർവേ ത്യാം ആഹൂർ ഏകം പ്രജാപതിം
 സ്രഷ്ടാരം സർവഭൂതാനാം അസിതോ ദേവലോ ിബ്രവീത്
 44 വിഷ്ണുസ് ത്യാം അസി ദുർധർഷ ത്യാം യജ്ഞോ മധുസൂദന
 യഷ്ടാ ത്യാം അസി യഷ്ടവ്യോ ജാമദഗ്ന്യോ യഥാബ്രവീത്
 45 ഋഷയസ് ത്യാം ക്ഷമാം ആഹൂഃ സത്യം ച പുരുഷോത്തമ
 സത്യാദ് യജ്ഞോ ിസി സംഭൃതഃ കശ്യപസ് ത്യാം യഥാബ്രവീത്
 46 സാധ്യാനാം അപി ദേവാനാം വസുനാം ഈശ്വരേശ്വര
 ലോഭഭാവേന ലോകേശ യഥാ ത്യാം നാരദോ ിബ്രവീത്

47 ദിവം തേ ശിരസാ വ്യാപ്തം പദ്ഭ്യോ ച പൃഥിവീ വിഭോ
ജാരം തേ ഇമേ ലോകാഃ പുരുഷോ ിസി സനാതനഃ
48 വിദ്യാ തപോ ിഭിതക്ലാനാം തപസാ ഭാവിതാത്മനാം
ആത്മദർശനസിദ്ധാനാം ജ്ഞിണാം ജ്ഞിസത്തമ
49 രാജർഷീണാം പുണ്യകൃതാം ആഹവേഷ്ഠ് അനിവർതിനാം
സർവധർമോപപന്നാനാം ത്വം ഗതിഃ പുരുഷോത്തമ
50 ത്വം പ്രഭുസ് ത്വം വിഭുസ് ത്വം ഭൂർ ആത്മഭൂസ് ത്വം സനാതനഃ
ലോകപാലാശ് ച ലോകാശ് ച നക്ഷത്രാണി ദിശോ ദശ
നഭശ് ചന്ദ്രശ് ച സൂര്യശ് ച ത്വയി സർവം പ്രതിഷ്ഠിതം
51 മർത്യതാ ചൈവ ഭൂതാനാം അമരത്വം ദിവൗകസാം
ത്വയി സർവം മഹാബാഹോ ലോകകാര്യം പ്രതിഷ്ഠിതം
52 സാ തേ ിഹം ദഃഖം ആഖ്യാസ്യേ പ്രണയാൻ മധുസൂദന
ഈശസ് ത്വം സർവഭൂതാനാം യേ ദിവ്യാ യേ ച മാനുഷാഃ
53 കഥം ന ഭാര്യാ പാർഥാനാം തവ കൃഷ്ണ സഖീ വിഭോ
ധൃഷ്ടദൃശ്ണസ്യ ഭഗീനീ സഭാം കൃഷ്ണേത മാദൃശീ
54 സ്ത്രീ ധർമിണീ വേപമാനാ അധിരേണ സമുക്ഷിതാ
ഏകവസ്ത്രാ വികൃഷ്ടാസ്ത്രീ ദഃഖിതാ കുരുസംസദി
55 രാജമധ്യേ സഭായാം തു രജസാഭിസമീരിതാം
ദൃഷ്ട്വാ ച മാം ധാർതരാഷ്ട്രഃ പ്രാഹസൻ പാപചേതസഃ
56 ദാസീ ഭാവേന ഭോജ്ജം മാം ഈഷുസ് തേ മധുസൂദന
ജീവന്തു പാണ്ഡുപുത്രേഷു പാണ്ഡാലേഷ്ഠ് അഥ വൃഷ്ണീഷു
57 നന്ദ് അഹം കൃഷ്ണഭീഷ്മസ്യ ധൃതരാഷ്ടസ്യ ചോഭയോഃ
സ്തേഷാ ഭവാമി ധർമേണ സാഹം ദാസീ കൃതാ ബലാത്
58 ഗർഹയേ പാണ്ഡവാംസ് ത്വ് ഏവ യുധി ശ്രേഷ്ഠാൻ മഹാബലാൻ
യേ ക്ലിശ്യമാനാം പ്രേക്ഷന്തേ ധർമപത്നീം യശസിനീം
59 ധിഗ് ബലം ഭീമസേനസ്യ ധിക് പാർഥസ്യ ധനുഷ്കൃതാം
യൗ മാം വിപ്രകൃതാം ക്ഷുദ്രൈർ മർഷയേതാം ജനാർദന
60 ശാശ്വതോ ിയം ധർമപഥഃ സദ്ഭിർ ആചരിതഃ സദാ
യദ് ഭാര്യാം പരിരക്ഷന്തി ഭർതാരോ ിൽപബലാ അപി
61 ഭാര്യായാം രക്ഷ്യമാണായാം പ്രജാ ഭവതി രക്ഷിതാ
പ്രജായാം രക്ഷ്യമാണായാം ആത്മാ ഭവതി രക്ഷിതഃ
62 ആത്മാ ഹി ജായതേ തന്യാം തന്യാജ് ജായാ ഭവത്യ് ഉത
ഭർതാ ച ഭാര്യയാ രക്ഷ്യഃ കഥം ജായാൻ മമോദരേ

63 നന്ദ് ഇമേ ശരണം പ്രാപ്താൻ ന ത്യജന്തി കദാ ചന
 തേ മാം ശരണം ആപാന്നാം നാനുപദ്യന്ത പാണ്ഡവാഃ
 64 പഞ്ചമേ പഞ്ചദിർ ജാതാഃ കമാരാഗ് ചാമിതൗജസഃ
 ഏതേഷാം അപ്യ് അവേക്ഷാർഥം ത്രാതവ്യാസ്മി ജനാർദന
 65 പ്രതിവിന്ധ്യോ യുധിഷ്ഠിരാത് സുത സോമോ വൃകോദരാത്
 അർജ്ജുനാച് ശൂത്ര കീരിത് ഇ ശതാനീകസ് ഇ നാകലിഃ
 66 കനിഷ്ഠാച് ശൂത്ര കർമാ തു സർവേ സത്യപരാക്രമാഃ
 പ്രദ്യുന്തോ യാദൃശഃ കൃഷ്ണ താദൃശാസ് തേ മഹാരഥാഃ
 67 നന്ദ് ഇമേ ധനഷി ശ്രേഷ്ഠാ അജേയാ യുധി ശാത്രവൈഃ
 കിമർഥം ധാർതരാഷ്ട്രാണാം സഹന്തേ ദുർബലീയസാം
 68 അധാർമേണ ഹൃതം രാജ്യം സർവേ ദാസാഃ കൃതാസ് തഥാ
 സഭായാം പരികൃഷ്ടാഹം ഏകവസ്തു രജസ്വലാ
 69 നാധിജ്യം അപി യച് ഛക്യം കർതും അന്യേന ഗാണധീവം
 അന്യത്രാർജ്ജുന ഭീമാദ്യാം ത്വയാ വാ മധുസൂദന
 70 ധിഗ് ഭീമസേനസ്യ ബലം ധിക് പാർഥസ്യ ച ഗാണധീവം
 യത്ര ദുര്യോധനഃ കൃഷ്ണ മൂഢുർതം അപി ജീവതി
 71 യ ഏതാൻ ആക്ഷിപദ് രാഷ്ട്രാത് സഹ മാത്രാവിഹിംസകാൻ
 അധീയാനാൻ പുരാ ബാലാൻ വ്രതസ്ഥാൻ മധുസൂദന
 72 ഭോജനേ ഭീമസേനസ്യ പാപഃ പ്രാക്ഷേപയദ് വിഷം
 കാലകൂടം നവം തീക്ഷ്ണം സംദൃതം ലോമഹർഷണം
 73 തജ് ജീർണം അവികാരേണ സഹാനേന ജനാർദന
 സശേഷത്വാൻ മഹാബാഹോ ഭീമസ്യ പുരുഷോത്തമ
 74 പ്രമാണ കോട്യാം വിശ്വസ്തം തഥാ സുപ്തം വൃകോദരം
 ബദ്ധൈനം കൃഷ്ണ ഗംഗായാം പ്രക്ഷിപ്യ പുനർ ആവ്രജത്
 75 യദാ വിബുദ്ധഃ കൗന്തേയസ് തദാ സഞ്ചിദ്യ ബന്ധനം
 ഉദതിഷ്ഠൻ മഹാബാഹുർ ഭീമസേനോ മഹാബലഃ
 76 ആശീവിഷൈഃ കൃഷ്ണസർപ്പൈഃ സുപ്തം ചൈനം അദർശയത്
 സർവേഷ് ഏവാംഗദേശേഷു ന മമാര ച ശത്രുഹാ
 77 പ്രതിബുദ്ധസ് ഇ കൗന്തേയഃ സർവാൻ സർപാൻ അപോഥയത്
 സാരഥിം ചാസ്യ ദധിതം അപഹന്യേന ജഹ്ലിവാൻ
 78 പുനഃ സുപ്താൻ ഉപാധാക്ഷീദ് ബാലകാൻ വാരണാവതേ
 ശയാനാൻ ആര്യയാ സാർധം കോ ന തത് കർതും അർഹതി
 79 യത്രാര്യോ അദതി ഭീതാ പാണ്ഡവാൻ ഇദം അബ്രുവീത്

മഹദ് വ്യസനം ആപന്നാ ശിഖിനാ പരിവാരിതാ
 80 ഹാഹതാസ്മി കതോ ന് അദ്യ ഭവേച് ഛരാന്തിർ ഇഹാനലാത്
 അന്നാമാ വിനശിഷ്യാമി ബാലകൈഃ പുത്രകൈഃ സഹ
 81 തത്ര ഭീമോ മഹാബാഹുർ വായുവേഗപരാക്രമഃ
 ആര്യാം ആശ്വാസയാം ആസ ഭ്രാന്തം ചാപി വൃകോദരഃ
 82 വൈനതേയോ യഥാ പക്ഷി ഗന്ധഃ പതതാം വരഃ
 തഥൈവാഭിപതിഷ്യാമി ഭയം വോ നേഹ വിദ്യതേ
 83 ആര്യാം അങ്കേന വാമേന രാജാനം ദക്ഷിണേന ച
 അംസയോശ് ച യമൗ കൃത്യാ പൃഷ്ഠേ ബീഭത്സും ഏവ ച
 84 സഹസോത്പത്യ വേഗേന സർവാൻ ആദായ വിദ്വവാൻ
 ഭ്രാന്തൻ ആര്യാം ച ബലവാൻ മോക്ഷയാം ആസ പാവകാത്
 85 തേ രാത്രൗ പ്രസഥിതാഃ സർവേ മാത്രാ സഹ യശസിനഃ
 അഭ്യഗച്ഛൻ മഹാരണ്യം ഹിഡിംബവനം അന്തികാത്
 86 ശ്രാന്താഃ പ്രസുപ്താസ് തത്രേമേ മാത്രാ സഹ സുദഃഖിതാഃ
 സുപ്താംശ് ചൈനാൻ അഭ്യഗച്ഛദ് ധിഡിംബാ നാമ രാക്ഷസി
 87 ഭീമസ്യ പാദൗ കൃത്യാ ഇ ഖ ഉത്സംഗേ തതോ ബലാത്
 പര്യമർദ്ദത സംഹൃഷ്ടാ കല്യാണീ മൃദു പാണിനാ
 88 താം അബുധ്യദ് അമേയാത്മാ ബലവാൻ സത്യവിക്രമഃ
 പര്യപ്ച്ഛച് ച താം ഭീമഃ കിം ഇഹേച്ഛസ്യ് അനിന്ദിതേ
 89 തയോഃ ശ്രുതാ ഇ കഥിതം ആഗച്ഛദ് രാക്ഷസാധമഃ
 ഭീമരൂപോ മഹാനാദാൻ വിസൃജൻ ഭീമദർശനഃ
 90 കേന സാർധം കഥയസി ആനയൈനം മമാന്തികം
 ഹിഡിംബേ ഭക്ഷയിഷ്യാവോ നചിരം കർതും അർഹസി
 91 സാ കൃപാ സംഗൃഹീതേന ഹൃദയേന മനസിനീ
 നൈനം ഐശരത് തദാഖ്യാതും അനുക്രോശാദ് അനിന്ദിതാ
 92 സ നാദാൻ വിനദൻ ഘോരാൻ രാക്ഷസഃ പുരുഷാദകഃ
 അഭ്യദ്രവത വേഗേന ഭീമസേനം തദാ കില
 93 തം അഭിദൃത്യ സങ്ക്രമോ വേഗേന മഹതാ ബലീ
 അഗൃഹ്ണാത് പാണിനാ പാണിം ഭീമസേനസ്യ രാക്ഷസഃ
 94 ഇന്ദ്രാശനിസമസ്പർശം വജ്രസംഹനനം ദൃഢം
 സംഹത്യ ഭീമസേനായ വ്യാക്ഷിപത് സഹസാ കരം
 95 ഗൃഹീതം പാണിനാ പാണിം ഭീമസേനോ ിഥ രക്ഷസാ
 നാമൃഷ്യത മഹാബാഹുസ് തത്രാക്രൂധ്യദ് വൃകോദരഃ

96 തത്രാസീത് തുമുലം യുദ്ധം ഭീമസേനഹിഡിംബയോഃ
 സർവാസ്ത്രവിദുഷോർ ഘോരം വൃത്രവാസവയോർ ഇവ
 97 ഹത്യാ ഹിഡിംബം ഭീമോ ഫഥ പ്രസമിതോ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹ
 ഹിഡിംബാം അഗ്രതഃ കൃത്യാ യസ്യാം ജാതോ ഘടോത്കചഃ
 98 തതസ് ച പ്രാദ്രവൻ സർവേ സഹ മാത്രാ യശസിനഃ
 ഏകചക്രാം അഭിമുഖാഃ സംവൃതാ ബ്രാഹ്മണ വ്രജൈഃ
 99 പ്രസമാനേ വ്യാസ ഏഷാം ന മന്ത്രീ പ്രിയഹിതോ ഫഭവത്
 തതോ ഫഗച്ഛന് ഏകചക്രാം പാണ്ഡവാഃ സംശിതവ്രതാഃ
 100 തത്ര അപ്യ് ആസാദയാം ആസുർ ബകം നാമ മഹാബലം
 പുരുഷാദം പ്രതിഭയം ഹിഡിംബേനൈവ സംമിതം
 101 തം ചാപി വിനിഹത്യോഗ്രം ഭീമഃ പ്രഹരതാം വരഃ
 സഹിതോ ഭ്രാതൃഭിഃ സർവൈർ ദ്രുപദസ്യ പുരം യയുഃ
 102 ലബ്ധാഹം അപി തൈത്രവ വസതാ സവ്യസാചിനാ
 യഥാ ത്വയാ ജിതാ കൃഷ്ണ ഭക്തിണീ ഭീഷ്മകാത്മജാ
 103 ഏവം സുയുദ്ധേ പാർഥേന ജിതാഹം മധുസൂദന
 സ്വയംവരേ മഹത് കർമകൃത്യാ നസുകരം പരൈഃ
 104 ഏവം ക്ലേശൈഃ സുബഹുഭിഃ ക്ലിശ്യമാനാഃ സുദഃഖിതാഃ
 നിവസാം ആര്യയാ ഹീനാഃ കൃഷ്ണ ധൗമ്യ പുരഃസരാഃ
 105 ത ഇമേ സിംഹവിക്രാന്താ വിദ്യേണാഭ്യധികാ പരൈഃ
 വിഹീനൈഃ പരിക്ലിശ്യന്തിം സമുപേക്ഷന്ത മാം കഥം
 106 ഏതാദൃശാനി ദുഃഖാനി സഹന്തേ ദുർബലീയസാം
 ദീർഘകാലം പ്രദീപ്താനി പാപാനാം ക്ഷുദ്രകർമ്മണാം
 107 കലേ മഹതി ജാതാസ്തി ദിവ്യേന വിധിനാ കില
 പാണ്ഡവാനാം പ്രിയാ ഭാര്യാ സ്തേഷാ പാണ്ഡോർ മഹാത്മനഃ
 108 കച ഗ്രഹം അനുപ്രാപ്താ സാസ്തി കൃഷ്ണ വരാ സതീ
 പഞ്ചാനാം ഇന്ദ്രകൽപാനാം പ്രേക്ഷതാം മധുസൂദന
 109 ഇത്യ് ഉക്ത്യാ പ്രാരുദത് കൃഷ്ണാ മുഖം പച്ഛാദ്യ പാണിനാ
 പദ്മകേശ പ്രകാശേന മൃദുനാ മൃദുഭാഷിണീ
 110 സ്തനാവ് അപതിതു പീനൗ സുജാതൗ ശുഭലക്ഷണൗ
 അഭ്യവർഷന്ത പാണ്ഡാലീ ദുഃഖജൈർ അശ്രുബിന്ദുഭിഃ
 111 ചക്ഷുഷീ പരിമാർജന്തീ നിഃശ്വസന്തീ പുനഃ പുനഃ
 ബാഷ്പപൂർണേന കണ്ഠേന ക്രുദ്ധാ വചനം അബ്രവീത്
 112 നൈവ മേ പതയഃ സന്തി ന പുത്രാ മധുസൂദന

ന ഭ്രാതരോ ന ച പിതാ നൈവ ത്വം ന ച ബാസവഃ
 113 യേ മാം വിപ്രകൃതാം ക്ഷുദ്രൈർ ഉപേക്ഷധ്വം വിശോകവത്
 ന ഹി മേ ശാമ്യതേ ദുഃഖം കർണോ യത് പ്രാഹസത് തദാ
 114 അമൈനാം അബ്രവീത് കൃഷ്ണസ് തസ്മിൻ വീര സമാഗമേ
 രോദിഷ്യന്തി സ്ത്രീയോ ഹ്യ ഏവം യേഷാം ക്രുദ്ധാസി ഭാമിനി
 115 ബിഭത്യേ ശരസാഞ്ജനാന്ത് ശോണിതൗലപരിപ്ലതാൻ
 നിഹതാന്ത് ജീവിതം ത്യക്ത്വാ ശയാനാൻ വസുധാതലേ
 116 യത് സമർഥം പാണ്ഡവാനാം തത് കരിഷ്യാമി മാ ശുചഃ
 സത്യം തേ പ്രതിജാനാമി രാജ്ഞാം രാജ്ഞി ഭവിഷ്യസി
 117 പതേദ് ദ്യൗർ ഹിമവാഞ് ശീര്യേത് പൃഥിവീ ശകലീഭവേത്
 ശുഷ്യേത് തോയനിധിഃ കൃഷ്ണേ ന മേ മോഘം വചോ ഭവേത്
 118 [ധ്രുസ്തു]
 അഹം ദ്രോണം ഹനിഷ്യാമി ശിഖണ്ഡീ തു പിതാമഹം
 ദുര്യോധനം ഭീമസേനഃ കർണം ഹന്താ ധനഞ്ജയഃ
 119 രാമ കൃഷ്ണൗ വ്യപാശ്രിത്യ അജേയാഃ സു ശുചിസ്മിതേ
 അപി വൃത്രഹണാ യുദ്ധേ കിം പുനർ ധൃതരാഷ്ട്രജൈഃ
 120 [വൈ]
 ഇത്യ് ഉക്തേ fഭീമുഖാ വീരാ വാസുദേവ്യാം ഉപസ്മിതാ
 തേഷാം മധ്യേ മഹാബാഹുഃ കേശവോ വാക്യം അബ്രവീത്

അധ്യായം 14

1 [വാ]

നേദം കൃച്ഛം അനുപ്രാപ്തോ ഭവാൻ സ്യാദ് വസുധാധിപ
 യദ്യ് അഹം ദ്വാരകായാം സ്യാം രാജൻ സംനിഹിതഃ പുരാ
 2 ആഗമേയം അഹം ദൃതം അനാഹുതോ ിപി കൗരവൈഃ
 ആംബികേയേന ദുർധർഷ രാജ്ഞാ ദുര്യോധനേന ച
 3 വാരയേയം അഹം ദൃതം ബഹുൻ ദോഷാൻ പ്രദർശയൻ
 ഭീഷ്മദ്രോണൗ സമാനായു കൃപം ബാഹ്ലീകം ഏവ ച
 4 വൈചിത്രവീര്യം രാജാനം അല ദൃതേന കൗരവ
 പുത്രാണാം തവ രാജേന്ദ്ര ത്വന്നിമിത്തം ഇതി പ്രഭോ
 5 തത്ര വക്ഷ്യാമ്യ് അഹം ദോഷാൻ ധൈര്യ ഭവാൻ അവരോഹിതഃ
 വീരസേനസുതോ യശ് ച രാജ്യാത് പ്രഭ്രംശിതഃ പുരാ
 6 അഭക്ഷിത വിനാശഞ്ച ദേവനേന വിശാം പതേ
 സാതത്യം ച പ്രസംഗസ്യ വർണയേയം യഥാസുഖം
 7 സ്ത്രിയോ ിക്ഷാ മൃഗയാ പാനം ഏതത് ക്രമസമൃത്ഥിതം
 വ്യസനം ചതുഷ്ടയം പ്രോക്തം ധൈ രാജൻ ഭ്രശ്യതേ സ്ത്രിയഃ
 8 തത്ര സർവത്ര വക്തവ്യം മന്യന്തേ ശാസ്ത്രകോവിദാഃ
 വിശേഷതശ് ച വക്തവ്യം ദൃതേ പശ്യന്തി തദിദഃ
 9 ഏകാഹ്നാ ഭവ്യനാശോ ിത്ര യുവം വ്യസനം ഏവ ച
 അഭക്ത നാശശ് ചാർഥാനാം വാക് പൗരുഷ്യം ച കേവലം
 10 ഏതച് ചാനൃച് ച കൗരവ്യ പ്രസംഗി കടുകോദയം
 ദൃതേ ബ്രൂയാം മഹാബാഹോ സമാസാദ്യാംബികാ സുതം
 11 ഏവം ഉക്തോ യദി മയാ ഗൃഹ്ണീയാദ് വചനം മമ
 അനാമയം സ്യാദ് ധർമസ്യ കുത്രണാം കുരുനന്ദന
 12 ന ചേത് സ മമ രാജേന്ദ്ര ഗൃഹ്ണീയാൻ മധുരം വചഃ
 പഥ്യം ച ഭരതശ്രേഷ്ഠ നിഗൃഹ്ണീയാം ബലേന തം
 13 അഥൈനാൻ അഭിനീയൈവം സുഹൃദോ നാമ ദുർഹൃദഃ
 സഭാസദശ് ച താൻ സർവാൻ ഭേദയേയം ദുരോദരാൻ
 14 അസാംനിധ്യം തു കൗരവ്യ മമാനർതേഷ് അഭൂത് തദാ
 യേനേദം വ്യസനം പ്രാപ്താ ഭവന്തോ ദൃതകാരിതം
 15 സോ ിഹം ഏത്യ കുരുശ്രേഷ്ഠ ദ്വാരകാം പാണ്ഡുനന്ദന
 അശ്രൗഷം ത്വാം വ്യസനിനം യുധാമാനാദ് യഥാ തഥം
 16 ശ്രുതൈവ ചാഹം രാജേന്ദ്ര പരമോദിഗ്ന മാന്സഃ

ഇർണം അഭയാഗതോ *f*സ്തി ത്യാം ദ്രഷ്ടുകാമോ വിശാം പതേ
17 അഹോ കൃച്ഛം അനപ്രാപ്താഃ സർവേ സു ഭരതർഷഭ
യേ വയം ത്യാം വ്യസനിനം പശ്യാമഃ സഹ സോദനൈഃ

അധ്യായം 15

1 [യ]

അസാന്നിധ്യം കഥം കൃഷ്ണ തവാസീദ് വൃഷ്ണിനന്ദന
കൃ ചാസീദ് വിപ്രവാസസ് തേ കിം വാകാർഷീഃ പ്രവാസകഃ

2 [ക്ര]

ശാല്യസ്യ നഗരം സൗഭം ഗതോ ഹം ഭരതർഷഭ
വിനിഹന്തു നരശ്രേഷ്ഠ തത്ര മേ ശൃണു കാരണം

3 മഹാതേജാ മഹാബാഹുർ യഃ സ രാജാ മഹായശഃ
ദമഘോഷാത്മജോ വീരഃ ശിശുപാലോ മയാ ഹതഃ

4 യജ്ഞേ തേ ഭരതശ്രേഷ്ഠ രാജസ്യേ ഫീർഹണാം പ്രതി
സരോഷവശസമ്പ്രാപ്തോ നാമൃഷ്യത ദുരാത്മവാൻ

5 ശ്രുത്വാ തം നിഹതം ശാല്യസ് തീവ്രരോഷസമന്വിതഃ
ഉപായാദ് ദ്വാരകാം ശൂന്യാം ഇഹസ്ഥേ മയി ഭാരത

6 സ തത്ര യോധിതോ രാജൻ ബാലകൈർ വൃഷ്ണിപുംഗവൈഃ
ആഗതഃ കാമഗം സൗഭം ആരുഹൈവ നൃശംസകൃത്

7 തതോ വൃഷ്ണിപ്രവീരാംസ് താൻ ബാലാൻ ഹത്യാ ബഹുസം തദാ
പുരോദ്യാനാനി സർവാണി ഭേദയാം ആസ ദുർമതിഃ

8 ഉക്തവാംഗ് ച മഹാബാഹോ ക്വാസൗ വൃഷ്ണികലായമഃ
വാസുദേവഃ സുമന്ദാത്മാ വസുദേവ സുതോ ഗതഃ

9 തസ്യ യുദ്ധാർഥിനോ ദർപം യുദ്ധേ നാശയിതാസ്യ് അഹം
ആനർതാഃ സത്യം ആഖ്യാത തത്ര ഗന്താസ്മി യത്ര സഃ

10 തം ഹത്യാ വിനിവർതിഷ്യേ കംസ കേശി നിഷ്ഠദനം
അഹത്യാ ന നിവർതിഷ്യേ സത്യേനായുധം ആലഭേ

11 ക്വാസൗ ക്വാസാവ് ഇതി പുനസ് തത്ര തത്ര വിധാവതി
മയാ കില രണേ യുദ്ധം കാങ്ക്ഷമാണഃ സ സൗഭരാദ്

12 അദ്യ തം പാപകർമാണം ക്ഷുദ്രം വിശ്വാസുഘാതിനം
ശിശുപാല വധാമർഷാദ് ഗമയിഷ്യേ യമക്ഷയം

13 മമ പാപസ്വഭാവേന ദ്രാതാ യേന നിപാതിതഃ
ശിശുപാലോ മഹീപാലസ് തം വധിഷ്യേ മഹീതലേ

14 ദ്രാതാ ബാലഗ് ച രാജാ ച ന ച സംഗ്രാമമൂർധനി
പ്രമത്തഗ് ച ഹതോ വീരസ് തം ഹനിഷ്യേ ജനാർദനം

15 ഏവമാദി മഹാരാജ വിലപ്യ ദിവം ആസ്ഥിതഃ
കാമഗേന സ സൗഭേന ക്ഷിപ്താ മാം കരുനന്ദന

16 തം അശ്രൗഷം അഹം ഗത്വാ യഥാവൃത്തഃ സുദുർമതിഃ
 മയി കൗരവ്യ ദുഷ്ടാത്മാ മാർതികാവതകോ നൃപഃ
 17 തതോ ിഹം അപി കൗരവ്യ രോഷവ്യാകുലലോചനഃ
 നിശ്ചിത്യ മനസാ രാജൻ വധായാസ്യ മനോ ദധേ
 18 ആനർതേഷു വിമർദം ച ക്ഷേപം ചാത്മനി കൗരവ
 പ്രവൃദ്ധം അവലേപം ച തസ്യ ദുഷ്ടതകർമ്മണഃ
 19 തതഃ സൗഭവധായാഹം പ്രതന്വേഥ പൃഥിവീപതേ
 സ മയാ സാഗരാവർതേ ദൃഷ്ടു ആസീത് പരീപ്ലതാ
 20 തതഃ പ്രധ്യാപ്യ ജലജം പാഞ്ചജന്യം അഹം നൃപ
 ആഹുയ ശാല്യം സമരേ യുദ്ധായ സമവസ്ഥിതഃ
 21 സുമുഹൂർതം അഭൂദ് യുദ്ധം തത്ര മേ ദാനവൈഃ സഹ
 വശീഭൂതാശ് ച മേ സർവേ ഭൂതലേ ച നിപാതിതാഃ
 22 ഏതത് കാര്യം മഹാബാഹോ യേനാഹം നാഗമം തദാ
 ശ്രുത്യൈവ ഹാസ്തിനപുരം ദൃതം ചാവിനയോത്ഥിതം

അധ്യായം 16

1 [യ]

വാസുദേവ മഹാബാഹോ വിസ്തരേണ മഹാമതേ
സൗഭസ്യ വധം ആചക്ഷ്യ ന ഹി തൃപ്യാമി കഥ്യതഃ

2 [വാ]

ഹതം ശ്രുത്വാ മഹാബാഹോ മയാ ശ്രൗതശ്രവം നൃപം
ഉപായാദ് ഭരതശ്രേഷ്ഠ ശാഖ്യോ ദ്വാരവതിം പുരീം

3 അരുന്ധത് താം സുദൃഷ്ടാന്മാ സർവതഃ പാണ്ഡുനന്ദന
ശാഖ്യോ വൈഹായസം ചാപി തത് പുരം വ്യൂഹ്യ വിഷ്ഠിതഃ

4 തത്രസ്ഥോ ിഥ മഹീപാലോ യോധയാം ആസ താം പുരീം
അഭിസാരേണ സർവേണ തത്ര യുദ്ധം അവർതത

5 പുരീ സമന്താദ് വിഹിതാ സപതാകാ സതോരണാ
സചക്രാ സഹൃഡാ ചൈവ സയാന്ത്ര ഖനകാ തഥാ

6 സോപതൽപ പ്രതോലീകാ സാട്ടാട്ടാകല ഗോപുരാ
സകച ഗ്രഹണീ ചൈവ സോൽകാലാതാവപോഥികാ

7 സോഷ്ഠികാ ഭരതശ്രേഷ്ഠ സഭേരീ പണവാനകാ
സമിത് തൃണകുശാ രാജൻ സശതാഗ്നിക ലാംഗലാ

8 സഭൃശൂണ്ഡ്യ് അശ്ശല ഗുഡാ സായുധാ സപരശ്വധാ
ലോഹചർമ്മവതീ ചാപി സാഗ്നിഃ സഹൃഡ ശൃംഗികാ

9 ശാസ്ത്രദൃഷ്ടേന വിധിനാ സംയുക്താ ഭരതർഷഭ
ദ്രവൈർ അനേകൈർ വിവിധൈർ ഗദ സാംബോദ്ധവാദിഭിഃ

10 പുരുഷൈഃ കരുശാർദൂല സമർമ്മൈഃ പ്രതിബാധനേ
അഭിഖ്യാത കലൈർ വീരൈർ ദൃഷ്ടുവീര്യൈശ് ച സംയുഗേ

11 മധ്യമേന ച ഗുൽമേന രക്ഷിതാ സാരസഞ്ജ്ഞിതാ
ഉൽക്ഷിപ്ത ഗുൽമൈശ് ച തഥാ ഹയൈശ് ചൈവ പദാതിഭിഃ

12 ആലോഷിതം ച നഗരേ ന പാതവ്യാ സുരേതി ഹ
പ്രമാദം പരിരക്ഷദ്ഭിർ ഉഗ്രസേനോദ്ധവാദിഭിഃ

13 പ്രമത്തേഷ് അഭിംലാതം ഹി കർയാച് ഛരാഖ്യോ നരാധിപഃ
ഇതി കൃത്വാപ്രമത്താസ് തേ സരേ വൃഷ്ട്യന്ധകാഃ സ്ഥിതാഃ

14 ആനർതാശ് ച തഥാ സർവേ നടനർതക ഗായനാഃ
ബഹിർ വിവാസിതാഃ സർവേ രക്ഷദ്ഭിർ വിത്തസഞ്ചയാൻ

15 സക്രമാ ഭേദിതാഃ സർവേ നാവശ് ച പ്രതിഷേധിതാഃ
പരിഖാശ് ചാപി കൗരവ്യ കീലൈഃ സുനിചിതാഃ കൃതാഃ

16 ഉദപാനാഃ കുരുശ്രേഷ്ഠ തഥൈവാപ്യ് അംബരീഷകാഃ
 സമന്താത് കോശമാത്രം ച കാരിതാ വിഷമാ ച ഭൂഃ
 17 പ്രകൃത്യാ വിഷമം ദുർഗം പ്രകൃത്യാ ച സുരക്ഷിതം
 പ്രകൃത്യാ ചായുധോപേതം വിശേഷേണ തദാനുല
 18 സുരക്ഷിതം സുഗുപ്തം ച സരായുധ സമന്വിതം
 തത് പുരം ഭരതശ്രേഷ്ഠ യഥേദ്ര ഭവനം തഥാ
 19 ന ചാമുദ്രോ ഭിന്നിര്യാതി ന ചാമുദ്രഃ പ്രവേശ്യതേ
 വൃഷ്ണസ്യകപുരേ രാജംസ് തദാ സൗഭസമാഗമേ
 20 അനു രഥ്യാസു സർവാസു ചത്വരേഷു ച കൗരവ
 ബലം ബഭ്രുവ രാജേദ്ര പ്രഭൃതഗജവാജിമത്
 21 ദത്തവേതന ഭക്തം ച ദത്തായുധ പരിച്ഛദം
 കൃതാപദാനം ച തദാ ബലം ആസിൻ മഹാഭജ
 22 ന കപ്യ വേതനീ കശ് ചിൻ ന ചാതിക്രാന്ത വേതനീ
 നാനുഗ്രഹദൃതഃ കശ് ചിൻ ന ചാദൃഷ്ട പരാക്രമഃ
 23 ഏവം സുവിഹിതാ രാജൻ ദ്വാദകാ ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ
 ആഹുകേന സുഗുപ്താ ച രാജ്ഞാ രാജീവലോചന

അധ്യായം 17

1 [വാ]

താം തുപയാത്യാ രാജേന്ദ്ര ശാല്യഃ സൗഭപതിസ് തദാ
 പ്രഭൃതനരനാഗേന ബലേനോപവിവേശ ഹ
 2 സമേ നിവിഷ്യാ സാ സേനാ പ്രഭൃതസലിലാശയേ
 ചതുരംഗ ബലോപേതാ ശാല്യരാജാഭിപാലിതാ
 3 വർജയിത്യാ ശൃശാനാനി ദേവതായതനാനി ച
 വൽമീകാശ് ചൈവ ചൈത്യാംശ് ച തൻ നിവിഷ്യാ അഭൃദ് ബലം
 4 അനീകാനാം വിഭാഗേന പന്മാനഃ ഷട് കൃതാഭവൻ
 പ്രവണാ നവ ചൈവാസഞ് ശാല്യസ്യ ശിബിരേ നൃപ
 5 സർവായുധസമോപേതം സർവശസ്ത്രവിശാരദം
 രഥനാഗാശ്വകലിലം പദാതിധ്വജസങ്കലം
 6 തുഷ്ടപുഷ്ടജനോപേതം വീര ലക്ഷണലക്ഷിതം
 വിചിത്രധ്വജസംനാഹം വിചിത്രരഥകാർമുകം
 7 സംനിവേശ്യ ച കൗരവ്യ ദ്വാരകായാം നരർഷഭ
 അഭിസാരയാം ആസ തദാ വേഗേന പതഗേന്ദ്രവത്
 8 തദാപതന്തം സന്ദൃശ്യ ബലം ശാല്യപതേസ് തദാ
 നിര്യായ യോധയാം ആസുഃ കമാരാ വൃഷ്ണിനന്ദനാഃ
 9 അസഹന്തോ ഭീതിയാതം തച് ഛാല്യ രാജസ്യ കൗരവ
 ചാരുദേഷ്ണസ് ച സാംബശ് ച പ്രദ്യുഗ്നസ് ച മഹാരഥഃ
 10 തേ രഥൈർ ദംശിതാഃ സർവേ വിചിത്രാഭരണ ധ്വജാഃ
 സംസക്താഃ ശാല്യരാജസ്യ ബഹുഭീർ യോധപുംഗവൈഃ
 11 ഗൃഹീത്യാ തു ധനഃ സാംബഃ ശാല്യസ്യ സചിവം രണേ
 യോധയാം ആസ സംഹൃഷ്ടഃ ക്ഷേമവൃദ്ധിം ചമുപതിം
 12 തസ്യ ബാണമയം വർഷം ജാംബവത്യാഃ സുതോ മഹ ത്
 മുമോച ഭരതശ്രേഷ്ഠ യഥാ വർഷം സഹസ്രധൃക്
 13 തദ് ബാണവർഷം തുമുലം വിഷേഹേ സ ചമുപതിഃ
 ക്ഷേമവൃദ്ധിർ മഹാരാജ ഹിമവാൻ ഇവ നിശ്ചലഃ
 14 തതഃ സാംബായ രാജേന്ദ്ര ക്ഷേമവൃദ്ധിർ അപി സ്മ ഹ
 മുമോച മായാവിഹിതം ശരജാലം മഹത്തരം
 15 തതോ മായാമയം ജാലം മായയൈവ വിദാര്യ സഃ
 സാംബഃ ശരസഹസ്രേണ രഥം അസ്യാഭ്യവർഷത
 16 തതഃ സ വിദ്ധഃ സാംബേന ക്ഷേമവൃദ്ധിശ് ചമുപതിഃ

അപായാജ് ജവനൈർ അശൈഃ സാംബ ബാണപ്രപീഡിതഃ
 17 തസ്മിൻ വിപ്രദ്രുതേ ക്രൂരേ ശാലസ്യാമ ചമുപതൗ
 വേഗവാൻ നാമ ദൈതേയഃ സൃതം മേ ിഭ്യദ്രവദ് ബലി
 18 അഭിപന്നസ് തു രാജേന്ദ്ര സാംബോ വൃഷ്ണികലോദ്യവഃ
 വേഗം വേഗവതോ രാജംസ് തസ്മൗ വീരോ വിധാരയൻ
 19 സ വേഗവതി കൗന്തേയ സാംബോ വേഗവതിം ഗദാം
 ചിക്ഷേപ തരസാ വീരോ വ്യാവിധ്യ സത്യവിക്രമഃ
 20 തയാ തദ് അഭിഹതോ രാജൻ വേഗവാൻ അപതദ് ഭൂവി
 വാതരുഗ്ണ ഇവ ക്ഷുണ്ണോ ജീർണ മൂലോ വനസ്തിഃ
 21 തസ്മിൻ നിപതിതേ വീരേ ഗദാ നന്നേ മഹാസുരേ
 പ്രവിശ്യ മഹതിം സേനാം യോധയാം ആസ മേ സൃതഃ
 22 ചാരുദേഷ്ണേന സംസക്തോ വിവിന്ധ്യോനാമ ദാനവഃ
 മഹാരഥഃ സമാജ്ഞാതോ മഹാരാജ മഹാധനുഃ
 23 തതഃ സുതുമുലം യുദ്ധം ചാരുദേഷ്ണ വിവിന്ധ്യയോഃ
 വൃത്രവാസവയോ രാജൻ യഥാപൂർവം തഥാഭവത്
 24 അന്യോന്യസ്യാഭിസുക്രദ്ധാവ് അന്യോന്യം ജ്വല്ലതഃ ശരൈഃ
 വിനദന്തൗ മഹാരാജ സിംഹാവ് ഇവ മഹാബലൗ
 25 രൗക്മിണേയസ് തതോ ബാണം അഗ്യൂർകോപമ വർചസം
 അഭിമാന്ത്ര്യ മഹാസ്ത്രേണ സന്ദധേ ശത്രുനാശനം
 26 സ വിവിന്ധ്യായ സക്രോധഃ സമാഹൃയ മഹാരഥഃ
 ചിക്ഷേപ മേ സുതോ രാജൻ സ ഗതാസുർ അഥാപതത്
 27 വിവിന്ധ്യം നിഹതം ദൃഷ്ട്വാ താം ച വിക്ഷോഭിതാം ചമുഃ
 കാമഗേന സ സൗഭേന ശാലഃ പുനർ ഉപാഗമത്
 28 തതോ വ്യാകലിതം സർവം ദ്വാരകാവാസിതദ് ബലം
 ദൃഷ്ട്വാ ശാലം മഹാബാഹോ സൗഭസഥം പൃഥിവീ ഗതം
 29 തതോ നിര്യായ കൗന്തേയ വ്യവസ്ഥാപ്യ ച തദ് ബലം
 ആനർതാനാം മഹാരാജ പ്രദ്യുക്തോ വാക്യം അബ്രുവീത്
 30 സർവേ ഭവന്തസ് തിഷ്ണതു സർവേ പശ്യതു മാം യഥി
 നിവാരയന്തം സംഗ്രാമേ ബലാത് സൗഭം സരാജകം
 31 അഹം സൗഭപതേഃ സേനാം ആയസൈർ ഭൂജൈഗർ ഇവ
 ധനുർ ഭൂജവിനിർമുക്കൈർ നാശയാമ്യ് അദ്യ യാദവാഃ
 32 ആശ്വസധം ന ഭീഃ കാര്യം സൗഭരാഡ് അദ്യ നശ്യതി
 മയാഭിപന്നോ ദൃഷ്ട്വാത്ഥാ സസൗഭോ വിനശിഷ്യതി

33 ഏവം ബ്രുവതി സംഹൃഷ്ടേ പ്രദൃഗ്നേ പാണ്യനന്ദന
വിഷ്ണിതം തദ് ബലം വീര യുധേ ച യഥാസുഖം

അധ്യായം 18

1 [വാ]

ഏവം ഉക്തവാ രൗക്മിണേയോ യാദവാൻ ഭരതർഷഭ
ദാശീതൈർ ഹരിഭിർ യുക്തം രഥം ആസ്ഥായ കാഞ്ചനം
2 ഉച്ഛിത്യ മകരം കേതും വ്യാത്താനനം അലക്രതം
ഉത്പതദ്ഭിർ ഇവാകാശം തൈർ ഹയൈർ അന്യയാത് പരാൻ
3 വിക്ഷിപൻ നാദയം ചാപി ധനുഃശ്രേഷ്ഠം മഹാബലഃ
തുണഖഡ്ഗധരഃ ശൂരോ ബദ്ധഗോധാംഗുലി ത്രവാൻ
4 സ വിദ്യുച്ഛലിതം ചാപം വിഹരൻ വൈ തലാത് തലം
മോഹയാം ആസ ദൈതേയാൻ സർവാൻ സൗഭനിവാസിനഃ
5 നാസ്യ വിക്ഷിപതം ചാപം സന്ധാനസ്യ ചാസക്രത്
അന്തരം ദദശേ കശ് ചിൻ നിഘ്നതഃ ശാത്രവാൻ രണേ
6 മുഖസ്യ വർണോ ന വികൽപതേ ിസ്യഃ ചേലുശ് ച ശാത്രാണി ന ചാപി തസ്യ
സിംഹോന്നതം ചാപ്യ് അഭിഗർജതോ ിസ്യഃ ശൂശ്രാവ ലോകോ ിദ്ഭിരക്രപം
അഗ്ര്യം
7 ജലേ ചരഃ കാഞ്ചനയഷ്ടി സംസേമാഃ വ്യാത്താനനഃ സർവതിമി പ്രമാമി
വിത്രാസയൻ രാജതി വാഹമുഖ്യേഃ ശാല്യസ്യ സേനാ പ്രമുഖേ ധ്യാജാഗ്ര്യഃ
8 തതഃ സ തുർണം നിഷ്ക്രത്യ പ്രദ്യുക്തഃ ശത്രുകർശനഃ
ശാല്യം ഏവാഭിദ്രുവാവ വിധാസ്യൻ കലഹം നൃപ
9 അഭിയാനം തു വീരേണ പ്രദ്യുക്തേന മഹാഹവേ
നാമർഷയത സുകൃദ്ധഃ ശാല്യഃ കുരുകുലോദ്യഹ
10 സ രോമമദമത്തോ വൈ കാമഗാദ് അവരഹ്യ ച
പ്രദ്യുക്തം യോധയാം ആസ ശാല്യഃ പരപുരഞ്ജയഃ
11 തയോഃ സുതുമുലം യുദ്ധം ശാല്യ വൃഷ്ണിപ്രവീരയോഃ
സമേതാ ദദശൂർ ലോകാ ബലിവാസവയോർ ഇവ
12 തസ്യ മായാമയോ വീര രഥോ ഹേമപരിഷ്കൃതഃ
സധ്വജഃ സപതാകശ് ച സാനകർഷഃ സതുണവാൻ
13 സ തം രഥവരം ശ്രീമാൻ സമാരഹ്യ കില പ്രഭോ
മുമോച ബാണാൻ കൗരവ്യ പ്രദ്യുക്തായ മഹാബലഃ
14 തതോ ബാണമയം വർഷം വ്യസൃജത് തരസാ രണേ
പ്രദ്യുക്തോ ഭജവേഗേന ശാല്യം സംമോഹയന് ഇവ
15 സ തൈർ അഭിഹതഃ സംഖ്യേ നാമർഷയത സൗഭരാദ്
ശരാൻ ദീപ്താഗ്നിസങ്കാശാൻ മുമോച തനയേ മമ

16 സ ശാല്യ ബാണൈ രാജേന്ദ്ര വിഭോ രക്തിണിനന്ദനഃ
 മുമോച ബാണം ത്വരിതോ മർമഭേദിനം ആഹവേ
 17 തസ്യ വർമ വിഭിദ്യാശു സ ബാണോ മത് സുതേരിതഃ
 ബിഭേദ ഹൃദയം പത്രി സ പപാത മുമോഹ ച
 18 തസ്മിൻ നിപതിതേ വീരേ ശാല്യരാജേ വിചേതസി
 സമ്പ്രാദ്രവൻ ദാനവേന്ദ്രാ ദാരയന്തോ വസുന്ധരാം
 19 ഹാഹാകൃതം അഭൂത് സൈന്യം ശാല്യസ്യ പൃഥിവീപതേ
 നഷ്ടസഞ്ജ്ഞേ നിപതിതേ തദാ സൗഭപതൗ നൃപ
 20 തത ഉത്ഥായ കൗരവ്യ പ്രതിലഭ്യ ച ചേതനം
 മുമോച ബാണം തരസാ പ്രദ്യുക്തായ മഹാബലഃ
 21 തേന വിഭോ മഹാബാഹുഃ പ്രദ്യുക്തഃ സമരേ സ്ഥിതഃ
 ജന്തു ദേശേ ഭൃശം വീരോ വ്യവാസീദദ് രഥേ തദാ
 22 തം സ വിദ്ധ്യാ മഹാരാജ ശാലോ രക്തിണിനന്ദനം
 നനാദ സിംഹനാദം വൈ നാദേനാപുരയൻ മഹീം
 23 തതോ മോഹം സമാപന്നേ തനയേ മമ ഭാരത
 മുമോച ബാണാംസ് ത്വരിതഃ പുനർ അന്യാൻ ദുരാസദാൻ
 24 സ തൈർ അഭിഹതോ ബാണൈർ ബഹുഭിസ് തേന മോഹിതഃ
 നിശ്ചേഷ്ടഃ കൗരവശ്രേഷ്ഠ പ്രദ്യുക്തോ ിഭൂദ് രണാജിരം

അധ്യായം 19

1 [വാ]

ശാല്യ ബാണാർദിതേ തസ്മിൻ പ്രദ്യുന്തേ ബലിനാം വരേ
 വൃഷ്ണയോ ഭഗസങ്കൽപാ വിവൃഥഃ പൃതനാ ഗതാഃ
 2 ഹാഹാകൃതം അഭ്രൂത് സാർവം വൃഷ്ണസ്യകബലം തദാ
 പ്രദ്യുന്തേ പതിതേ രാജൻ പരേ ച മുദിതാവേൻ
 3 തം തഥാ മോഹിതം ദൃഷ്ട്വാ സാരഥിർ ജവനൈർ ഹയൈഃ
 രണാദ് അപാഹരത് തുർണ്ണം ശിക്ഷിതോ ദാരുകിസ് തതഃ
 4 ന തിദൂരാപയാതേ തു രഥേ രഥവരപ്രണത്
 ധനർ ഗൃഹീത്യാ യന്താരം ലബ്ധസഞ്ജ്ഞോ fബ്രവീദ് ഇദം
 5 സൗതേ കിം തേ വ്യവസിതം കസ്യാദ് യാസി പരാങ്മുഖഃ
 നൈഷ വൃഷ്ണിപ്രവീരാണാം ആഹവേ ധർമ്മ ഉച്യതേ
 6 കച് ചിത് സൗതേ ന തേ മോഹഃ ശാല്യം ദൃഷ്ട്വാ മഹാഹവേ
 വിഷാദോ വാ രണം ദൃഷ്ട്വാ ബ്രൂഹി മേ ത്വം യഥാതഥം

7 [സൂത]

ജാനാർദനേ ന മേ മോഹോ നാപി മേ ഭയം ആവിശത്
 അതിഭാരം തു തേ മന്യേ ശാല്യം കേശവനന്ദന
 8 സോ fപയാമി ശനൈർ വീര ബലവാൻ ഏഷ പാപകൃത്
 മോഹിതശ് ച രണേ ശൂരോ രക്ഷ്യഃ സാരഥിനാ രഥീ
 9 ആയുഷ്മാസ് ത്വം മയാ നിത്യം രക്ഷിതവ്യസ് ത്വയാപ്യ് അഹം
 രക്ഷിതവ്യോ രഥീ നിത്യം ഇതി കൃത്യാപയാമ്യ് അഹം
 10 ഏകശ് ചാസി മഹാബാഹോ ബഹവശ് ചാപി ദാനവാഃ
 നസമം രൗക്ഷ്ണേയാഹം രണം മത്യാപയാമ്യ് അഹം

11 [വാ]

ഏവം ബ്രൂവതി സൂതേ തു തദാ മകരകേളമാൻ
 ഉദ്വാച സൂതം കൗരവ്യ നിവർതയ രഥം പുനഃ
 12 ദാരുകാത്മജ മൈവം തം പുനഃ കാർഷീഃ കഥം ചന
 വ്യപയാനം രണാത് സൗതേ ജീവതോ മമ കർഹി ചിത്
 13 ന സ വൃഷ്ണികലേ ജാതോ യോ വൈ ത്യജതി സംഗരം
 യോ വാ നിപതിതം ഹന്തി തവാസ്മിതി ച വാദിനം
 14 തഥാ സ്ത്രിയം വൈ യോ ഹന്തി വൃദ്ധം ബാലം തഥൈവ ച
 വിരഥം വിപ്രകീർണം ച ഭഗശസ്ത്ത്രായുധം തഥാ
 15 ത്വം ച സൂത കലേ ജാതോ വിനീതഃ സൂത കർമ്മണി

ധർമ്മജ്ഞൗ ചാസി വൃഷ്ണിനാം ആഹവേഷ്യ അപി ദാരുകേ

16 സ ജാനംശ് ചരിതം കൃത്സം വൃഷ്ണിനാം പൃതനാ മുഖേ
അപയാനം പുനഃ സൗതേ മൈവം കാർഷീഃ കഥം ചന

17 അപയാതം ഹതം പൃഷ്ഠേ ഭീതം രണപലായിനം
ഗദാഗ്രജോ ദുരാധർഷഃ കിം മാം വക്ഷ്യതി മാധവഃ

18 കേശവസ്യാഗ്രജോ വാപി നീലവാസാ മദോത്കടഃ
കിം വക്ഷ്യതി മഹാബാഹുർ ബലദേവഃ സമാഗതഃ

19 കിം വക്ഷ്യതി ശിനേർ നപ്ലാ നരസിംഹോ മഹാധനുഃ
അപയാതം രണാത് സൗതേ സാംബുശ് ച സമിതിഞ്ജയഃ

20 ചാരുദേഷ്ണശ് ച ദുർധർഷസ് തമൈവ ഗദ സാരണൗ
അക്രൂരശ് ച മഹാബാഹുഃ കിം മാം വക്ഷ്യതി സാരഥേ

21 ശൂരം സംഭാവിതം സന്തം നിത്യം പുരുഷമാനിനം
സ്ത്രീയശ് ച വൃഷ്ണി വീരാണാം കിം മാം വക്ഷ്യന്തി സംഗതാഃ

22 പ്രദ്യുഗ്ലോ ിയം ഉപായാതി ഭീതസ് ത്യക്ത്വാ മഹാഹവം
ധിഗ് ഏനം ഇതി വക്ഷ്യന്തി ന തു വക്ഷ്യന്തി സാധ് ഇതി

23 ധിഗ് വാചാ പരിഹാസോ ിപി മമ വാ മദ്രിധസ്യ വാ
മൃത്യുനാഭ്യധികഃ സൗതേ സ ത്വം മാ വ്യപയാഃ പുനഃ

24 ഭാരം ഹി മയി സംന്യസ്യ യാതോ മധുനിഹാ ഹരിഃ
യജ്ഞം ഭരത സിംഹസ്യ പാർഥസ്യാമിത തേജസഃ

25 കൃതവർമാ മയാ വീരോ നിര്യാസ്യന് ഏവ വാരിതഃ
ശാല്യം നിവാരയിഷ്യേ ിഹം തിഷ്ഠ ത്വം ഇതി സൃതജ

26 സ ച സംഭാവയൻ മാം വൈ നിവൃത്തോ ഹൃദികാത്മജഃ
തം സമേത്യ രണം ത്യക്ത്വാ കിം വക്ഷ്യാമി മഹാരഥം

27 ഉപയാതം ദുരാധർഷം ശംഖചക്രഗദാധരം
പുരുഷം പുണ്യരീകാക്ഷം കിം വക്ഷ്യാമി മഹാഭുജം

28 സാത്യകിം ബലദേവം ച യേ ചാന്യേ ിസകവൃഷ്ണയഃ
മയാ സ്പർധന്തി സതതം കിം ന വക്ഷ്യാമി താൻ അഹം

29 ത്യക്ത്വാ രണം ഇമം സൗതേ പൃഷ്ഠതോ ിഭ്യോഹതഃ ശരൈഃ
ത്വയാപനീതോ വിവശോ ന ജീവേയം കഥം ചന

30 സ നിവർത രഥേനാശു പുനർ ദാരുകനന്ദന
ന ചൈതദ് ഏവം കർതവ്യം അഥാപന്യ കഥം ചന

31 ന ജീവിതം അഹം സൗതേ ബഹു മന്യേ കദാ ചന
അപയാതോ രണാദ് ഭീതഃ പൃഷ്ഠതോ ിഭ്യോഹതഃ ശരൈഃ

32 കദാ വാ സൂതപുത്ര ത്വം ജാനീഷേ മാം ഭയാർദ്രിതം

അപയാതം രണം ഹിത്വാ യഥാ കാപുരുഷം തഥാ

33 ന യുക്തം ഭവതാ ത്യജ്ജം സംഗ്രാമം ദാരുകാത്മജ

മയി യുദ്ധാർഥിനി ഭൃശം സ ത്വം യാഹി യതോ രണം

അധ്യായം 20

1 [വാ]

ഏവം ഉക്തസ്തു കൗന്തേയ സുതപുത്രസ്തു തദാ മൃഗേ
 പ്രദ്യുക്തം അബ്രവീച്ഛുക്തം മധുരം വാക്യം അഞ്ജസാ
 2 ന മേ ഭയം രൗക്മിണേയ സംഗ്രാമേ യച്ഛതോ ഹയാൻ
 യുദ്ധജ്ഞസ്ത്വ ചാസ്തി വൃഷ്ണീനാം നാരത്ര കിം ചിദ് അതോ റ്റന്യഥാ
 3 ആയുഷ്ണസ്തു ഉപദേശസ്തു സാരമ്യേ വർത്തതാം സൃതഃ
 സർവാര്യമേഷു രഥി രക്ഷ്യസ്ത്വം ചാപി ഭൃഗുപീഡിതഃ
 4 ത്വം ഹി ശാല്യ പ്രയുക്തേന പത്രിണാഭിഹതോ ഭൃഗുഃ
 കശ്ചലാഭിഹതോ വീര തതോ റ്റഹം അപയാതവാനർ
 5 സ ത്വം സാത്യത മുഖ്യാദ്യ ലബ്ധസഞ്ജ്ഞോ യദ്യച്ഛയാ
 പശ്യ മേ ഹയസാമ്യാനേ ശിക്ഷാം കേശവനന്ദന
 6 ദാരുകേണാഹം ഉത്പന്നോ യഥാവച്ഛൈവ ശിക്ഷിതഃ
 വീതഭീഃ പ്രവിശാമ്യ് ഏതാം ശാല്യസ്യ മഹതീം ചമു
 7 ഏവം ഉക്ത്യാ തതോ വീര ഹയാൻ സഞ്ചോദ്യ സംഗരേ
 രശ്മിഭീശ് ച സമുദ്യമ്യ ജവേനാഭ്യപതത് തദാ
 8 മണ്ഡലാനി വിചിത്രാണി യമകാനീതരാണി ച
 സവ്യാനി ച വിചിത്രാണി ദക്ഷിണാനി ച സർവശഃ
 9 പ്രതോദേനാഹതാ രാജൻ രശ്മിഭീശ് ച സമുദ്യതഃ
 ഉത്പതന്ത ഇവാകാശം വിബളസ്തേ ഹയോത്തമാഃ
 10 തേ ഹസ്തലാഘവോപേതം വിജ്ഞായ നൃപ ദാരുകിം
 ദഹ്യമാനാ ഇവ തദാ പസ്യശൂശ് ചരണൈർ മഹീം
 11 സോ റ്റപസവ്യാം ചമു തസ്യ ശാല്യസ്യ ഭരതർഷഭ
 ചകാര നാതിയന്തേന തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
 12 അമൃഷ്യമാണോ റ്റപസവ്യാം പ്രദ്യുക്തേന സ സൗഭരാട്
 യന്താരം അസ്യ സഹസാ ത്രിഭീർ ബാഭൈഃ സമർപയത്
 13 ദാരുകസ്യ സുതസ്തം തു ബാണവേഗം അചിന്തയൻ
 ഭൂയ ഏവ മഹാബാഹോ പ്രയയൗ ഹയസംമതഃ
 14 തതോ ബാണാൻ ബഹുവിധാൻ പുനർ ഏവ സ സൗഭരാട്
 മുമോച തനയേ വീരേ മമ രക്തിണിനന്ദനേ
 15 താൻ അപ്രാപ്താഞ് ശിതൈർ ബാഭൈശ് ചിച്ഛേദ പരവീരഹാ
 രൗക്മിണേയഃ സ്തിതം കൃത്യാ ദർശയൻ ഹസ്തലാഘവം
 16 ചിന്നാൻ ദൃഷ്ട്യാ തു താൻ ബാണാൻ പ്രദ്യുക്തേന സ സൗഭരാട്

ആസുരീം ദാരണീം മായാം ആസ്ഥായ വ്യസൃജച്ഛരരാൻ
 17 പ്രയുജ്യമാനം ആജ്ഞായ ദൈതേയാസ്തം മഹാബലഃ
 ബ്രഹ്മാസ്തേണാത്തരാ ചരിത്ത്വാ മുമോചാന്യാൻ പതന്ത്രിണഃ
 18 തേ തദ് അസ്തം വിധൂയാശു വിവ്യധു ത്സിരാശനഃ
 ശിരസ്യ് ഉരസി വക്ത്രോച സ മുമോഹ പപാത ച
 19 തസ്മിൻ നിപതിതേ ക്ഷുദ്രേ ശാലേ ബാണപ്രപീഡിതേ
 രൗക്മിണേയോ ിപരം ബാണം സന്ദധേ ശത്രുനാശനം
 20 തം അർചിതം സർവദാശാർഹ പൃഗൈർ; ആശീർഭിർ അർകജലന പ്രകാശം
 ദൃഷ്ട്വാ ശരം ജ്യാം അഭിനീയമാനം; ബഭ്രുവ ഹാഹാക്രതം അന്തരിക്ഷം
 21 തതോ ദേവഗണാഃ സർവേ സേന്ദ്രാഃ സഹ ധനേശ്വരാഃ
 നാരദം പ്രേഷയാം ആസുഃ ശ്വസനം ച മഹാബലം
 22 തൗ രൗക്മിണേയം ആഗമ്യ വചോ ിബ്രൂതാം ദിവൗകസാം
 നൈഷ വധ്യസ് ത്വയാ വീര ശാല്യരാജഃ കഥം ചന
 23 സംഹരസ്വ പുനർ ബാണം അവധ്യോ ിയം ത്വയാ രണേ
 ഏതസ്യ ഹി ശരസ്യാജൗ നാവധ്യോ ിസ്ത്വീ പൂമാൻ ക്വ ചിത്
 24 മുത്യർ അസ്യ മഹാബാഹോ രണേ ദേവകിനന്ദനഃ
 കൃഷ്ണഃ സങ്കൽപിതോ ധാത്രാ തൻ ന മിഥ്യാ ഭവേദ് ഇതി
 25 തതഃ പരമസംഹൃഷ്ടഃ പ്രദൃശ്ഃ ശരം ഉത്തരം
 സഞ്ജഹാര ധനുഃശ്രേഷ്ഠാത് തൂർണേ ചൈവ ന്യവേശയത്
 26 തത ഉത്ഥായ രാജേന്ദ്ര ശാലഃ പരമദൂർമനഃ
 വ്യപായാത് സബലസ് തൂർണം പ്രദൃശ്ഃ ശരപീഡിതഃ
 27 സ ദ്വാരകാം പരിത്യജ്യ ക്രൂരോ വൃണിഭിർ അർഭിതഃ
 സൗഭം ആസ്ഥായ രാജേന്ദ്ര ദിവം ആചക്രമേ തദാ

അധ്യായം 21

1 [വാ]

ആനർത്തനഗരം മുക്തം തതോ ിഹം അഗമം തദാ
 മഹാക്രതൗ രാജസൂയേ നിവൃത്തേ നൃപതേ തവ
 2 അപശ്യം ദ്വാരകാം ചാഹം മഹാരാജ ഹതത്വിഷം
 നിഃസ്വാധ്യായ വഷട്കാരാം നിർഭ്രഷണ വരസ്ത്രിയം
 3 അനഭിജ്ഞേയ രൂപാണി ദ്വാരകോപവനാനി ച
 ദൃഷ്ട്യാ ശങ്കോപപന്നോ ിഹം അപ്ചുച്ഛം ഹൃദികാത്മജം
 4 അസ്വസ്ഥനരനാതീകം ഇദം വൃഷ്ണിപുരം ഭൃഷം
 കിം ഇദം നരശാർദൂല ശ്രോത്രം ഇച്ഛാമഹേ വയം
 5 ഏവം ഉക്തസ് തു സ മയാ വിസ്തരേണേദം അബ്രവീത്
 രോധം മോക്ഷം ച ശാലേന ഹാർദിക്യോ രാജസത്തമ
 6 തതോ ിഹം കുരവശ്രേഷ്ഠ ശ്രുത്വാ സർവം അശേഷതഃ
 വിനാശേ ശാലരാജസ്യ തദൈവാകരവം മതിം
 7 തതോ ിഹം ഭരതശ്രേഷ്ഠ സമാശ്വാസ്യ പുരേ ജനം
 രാജാനം ആഹുകം ചൈവ തഥൈവാനക ദുന്ദഭിം
 സർവവൃഷ്ണിപ്രവീരാംഗ് ച ഹർഷയന് അബ്രുവം തദാ
 8 അപ്രമാദഃ സദാ കാര്യാ നഗരേ യാദവർഷഭാഃ
 ശാലരാജവിനാശായ പ്രയാതം മാം നിബോധത
 9 നാഹത്യാ തം നിവർതിഷ്യേ പുരീം ദ്വാരവതീം പ്രതി
 സശാലം സൗഭനഗരം ഹത്യാ ദൃഷ്ട്യാസ്തി വഃ പുനഃ
 ത്രിസാമാ ഹന്യതാം ഏഷാ ദുന്ദഭിഃ ശത്രുഭീഷണി
 10 തേ മയാശ്വാസിതാ വീരാ യഥാവദ് ഭരതർഷഭ
 സർവേ മാം അബ്രുവൻ ഹൃഷ്ടാഃ പ്രയാഹി ജഹി ശത്രുവാൻ
 11 തൈഃ പ്രഹൃഷ്ടാത്മഭിർ വീരൈർ ആശീർഭിർ അഭിനന്ദിതഃ
 വാചയിത്യാ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠാൻ പ്രണമ്യ ശിരസാഹുകം
 12 സൈന്യസുഗ്രീവ യുക്തേന രഥേനാനാദയൻ ദിശഃ
 പ്രധ്യാപ്യ ശംഖപ്രവരം പാഞ്ചജന്യം അഹം നൃപ
 13 പ്രയാതോ ിസ്തി നരവ്യാഘ്രേ ബലേന മഹതാ വൃതഃ
 ക്ലൃപ്തേന ചതുരംഗേണ ബലേന ജിതകാശിനാ
 14 സമതീത്യ ബഹുൻ ദേശാൻ ഗിരീംഗ് ച ബഹുപാദപാൻ
 സരാംസി സരിതശ് ചൈവ മാർതികാവതം ആസദം
 15 തത്രാശ്രൗഷം നരവ്യാഘ്രേ ശാലം നഗരം അന്തികാത്

പ്രയാതം സൗഭം ആസ്ഥായ തം അഹം പൃഷ്ഠതോ fമ്പയാം
 16 തതഃ സാഗരം ആസാദ്യ കക്ഷൗ തസ്യ മഹോർമിണഃ
 സമുദ്രനാഭ്യാം ശാലോ fഭ്രത് സൗഭം ആസ്ഥായ ശരൗഹൻ
 17 സ സമാലോക്യ ദൂരാൻ മാം സ്തയന്ന് ഇവ യുധിഷ്ഠിര
 ആഹവയാം ആസ ദൃഷ്ടാത്മാ യുദ്ധായൈവ മൂഹൂർ മൂഹൂഃ
 18 തസ്യ ശാർമ്ഗവിനിർമുക്തൈർ ബഹുഭിർ മർമഭേദിഭിഃ
 പുരം നാസാദ്യത ശരൈസ് തതോ മാം രോഷ ആവിശത്
 19 സ ചാപി പാപപ്രകൃതിർ ദൈതേയാപസദോ നൃപ
 മയ്യ് അവർഷത ദൂർധർഷഃ ശരധാരാഃ സഹസ്രശഃ
 20 സൈനികാൻ മമ സൃതം ച ഹയാംഗ് ച സമവാകിരത്
 അചിന്തയന്ത് തു ശരാൻ വയം യുധ്യാമ ഭാരത
 21 തതഃ ശതസഹസ്രാണി ശരാണാം നതപർവണാം
 ചിക്ഷിപുഃ സമരേ വീരാ മയി ശാലു പദാനഗാഃ
 22 തേ ഹയാൻ മേ രഥം ചൈവ തദാ ദാരുകം ഏവ ച
 ഛാദയാം ആസൂർ അസുരാ ബാണൈർ മർമ വിഭേദിഭിഃ
 23 ന ഹയാ ന രഥോ വീര ന യന്താ മമ ദാരുകഃ
 അദൃശ്യന്ത ശരൈശ് ഛന്നാസ് തഥാഹം സൈനികാഗ് ച മേ
 24 തതോ fഹം അപി കൗരവ്യ ശരാണാം അയുതാൻ ബഹുൻ
 അഭിമന്ത്രിതാനാം ധനുഷാ ദിവ്യേന വിധിനാക്ഷിപം
 25 ന തത്ര വിഷയസ് ത് ആസീൻ മമ സൈന്യസ്യ ഭാരത
 ഖേ വിഷിക്തം ഹി തത് സൗഭം ക്രോശമാത്ര ഇവാഭവത്
 26 തതസ് തേ പ്രേക്ഷകാഃ സർവേ രംഗ വാട ഇവ സ്ഥിതാഃ
 ഹർഷയാം ആസൂർ ഉച്ചൈർ മാം സിംഹനാദ തലസ്തനൈഃ
 27 മത്കാർമുകവിനിർമുക്താ ദാനവാനാം മഹാരണേ
 അംഗേഷു അധിരാക്താസ് തേ വിവിശ്രൂഃ ശലഭാ ഇവ
 28 തതോ ഹലഹലാശബുഃ സൗമേധ്യേ വ്യവർധത
 വധ്യതാം വിശിഖൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ പതതാം ച മഹാർണവേ
 29 തേ നികൃത്തജ്ജസ്തന്ധാഃ കബന്ധാകൃതി ദർശനാഃ
 നദന്തോ ദൈരവാൻ നാദൻ നിപതന്തി സ്മ ദാനവാഃ
 30 തതോ ഗോക്ഷീരകന്ദേന്ദ്ര മൂണാലരജതപ്രഭം
 ജലജം പാഞ്ചജന്യം വൈ പ്രാണേനാഹം അപൂരയം
 31 താൻ ദൃഷ്ട്വാ പതിതാംസ് തത്ര ശാലുഃ സൗഭപതിസ് തദാ
 മായായുദ്ധേന മഹതാ യോധയാം ആസ മാം യുധി

32 തതോ ഹൃഡഹൃഡാഃ പ്രാസാഃ ശക്തിശ്ചലപരശ്വധാഃ
പട്ടിശാശ് ച ഭൂതൃണ്ഡ്യശ് ച പ്രാപതന് അനിശം മയി

33 താൻ അഹം മായയൈവാശു പ്രതിഗൃഹ്യ വ്യനാശയം
തസ്യാം ഹതായാം മായായാം ഗിരിശ്രംഗൈർ അയോധയത്

34 തതോ ഭവേത് തമ ഇവ പ്രഭാതം ഇവ ചാഭവത്
ദുർഭിനം സുഭിനം ചൈവ ശീതം ഉഷ്ണം ച ഭാരത

35 ഏവം മായാം വികർവാനോ യോധയാം ആസ മാം രിപുഃ
വിജ്ഞായ തദ് അഹം സർവം മായയൈവ വ്യനാശയം
യഥാകാലം തു യുദ്ധേന വ്യധമം സർവതഃ ശരൈഃ

36 തതോ വ്യോമ മഹാരാജ ശതസൂര്യം ഇവാഭവത്
ശതചന്ദ്രം ച കൗന്തേയ സഹസ്രായുത താരകം

37 തതോ നാജ്ഞായത തദാ ദിവാരാത്രം തഥാ ദിശഃ
തതോ ഹം മോഹം ആപന്നഃ പ്രജ്ഞാസ്തം സമയോജയം
തതസ് തദ് അസ്തം അന്യേണ വിധൃതം ശരജ്വലവത്

38 തഥാ തദ് അഭവദ് യുദ്ധം തമുലം ലോമഹർഷണം
ലബ്ധാലോകശ് ച രാജേന്ദ്ര പുനഃ ശത്രും അയോധയം

അധ്യായം 22

1 [വാ]

ഏവം സ പുരുഷവ്യാഘ്രേ ശാലോ രാജ്ഞാം മഹാരിപുഃ

യ്യഥാനോ മയാ സംഖ്യേ വിയദ് അഭ്യാഗമത് പുനഃ

2 തതഃ ശതഘ്നീശ് ച മഹാഗദാശ് ച; ദീപ്താശ് ച ശൂലാൻ മുസലാൻ അസീംശ് ച

ചികേഷപ രോഷാൻ മയി മന്ദബുദ്ധിഃ; ശാലോ മഹാരാജ ജയാദികാക്ഷി

3 താൻ ആശുഗൈർ ആപതതോ ിഹം ആശുഃ; നിവാര്യ തുർണം ഖഗമാൻ ഖ ഏവ

ദിധാ ത്രിധാ ചാച്ഛിനം ആശു മുഖൈസ്; തതോ ിന്തരിക്ഷേ നിനദോ ബഭ്രവ

4 തതഃ ശതസഹസ്രേണ ശരാണാം നതപർവണാം
ദാരുകം വാജിനശ് ചൈവ രഥം ച സമവാകിരത്

5 തതോ മാം അബ്രവീദ് വീര ദാരുകോ വിഹഘ്നൻ ഇവ
സഥാതവ്യം ഇതി തിഷ്ഠാമി ശാല്യ ബാണപ്രപീഡിതഃ

6 ഇതി തസ്യ നിശ്ചാഹം സാരഥേഃ കരുണം വചഃ
അവേക്ഷമാണോ യന്താരം അപശ്യം ശരപീഡിതം

7 ന തസ്യോരസി നോ മുർഗ്ഗി ന കായേ ന ഭുജദ്വജേ
അന്തരം പാണ്ഡവശ്രേഷ്ഠ പശ്യാമി നഹതം ശരൈഃ

8 സ തു ബാണവരോത്പീഡാദ് വിസ്രവത്യ് അസ്മത് ഉൽബണം
അഭിവൃഷ്ടോ യഥാ മേധൈർ ഗിരിർ ഗൈരികയാതുമാൻ

9 അഭീഷ്ട ഹസ്തം തം ദൃഷ്ട്വാ സീദന്തം സാരഥിം രണേ
അസ്തംഭയം മഹാബാഹോ ശാല്യ ബാണപ്രപീഡിതം

10 അഥ മാം പുരുഷഃ കശ് ചിദ് ദ്വാരകാ നിലയോ ിബ്രവീത്
ത്വരിതോ രഥം അഭ്യേത്യ സൗഹൃദാദ് ഇവ ഭാരത

11 ആഹുകസ്യ വചോ വീര തസ്യൈവ പരിചാരകഃ
വിഷണ്ണഃ സന്നകണ്ഠോ വൈ തൻ നിബോധ യുധിഷ്ഠിരഃ

12 ദ്വാരകാധിപതിർ വീര ആഹ ത്യാം ആഹുകോ വചഃ
കേശവേഹ വിജാനീഷ്യ യത് ത്യാം പിതൃസഖോ ിബ്രവീത്

13 ഉപയാത്യാദ്യ ശാലേന ദ്വാരകാം വൃഷ്ണിനന്ദന
വിഷ്ഠേത ത്വയി ദുർധർഷ ഹതഃ ശൂര സുതോ ബലാത്

14 തദ് അലം സാധു യുദ്ധേന നിവർതസ്വ ജനാർദന
ദ്വാരകാം ഏവ രക്ഷസ്വ കാര്യം ഏതൻ മഹത് തവ

15 ഇത്യ് അഹം തസ്യ വചനം ശ്രത്വാ പരമദുർമനാഃ

നിശ്ചയം നാധിഗച്ഛാമി കർതവ്യസ്യേതരസ്യ വാ
 16 സാത്യകിം ബലദേവം ച പ്രദൃക്തം ച മഹാരഥം
 ജഗർഹേ മനസാ വീര തച് ശ്രുത്വാ വിപ്രിയം വചഃ
 17 അഹം ഹി ദ്വാരകായാശ് ച പിതൃശ് ച കരുനന്ദന
 തേഷു രക്ഷാം സമാധായ പ്രയാതഃ സൗഭപാതനേ
 18 ബലദേവോ മഹാബാഹുഃ കച് ചിജ്ജീവതി ശതൃഹാ
 സാത്യകീ രൗക്മിണേയശ് ച ചാരുദേഷ്ണശ് ച വിര്യവാൻ
 സാംബപ്രഭൃതയശ് ചൈവേത്യ് അഹം ആസം സുദുർമനഃ
 19 ഏതേഷു ഹി നരവ്യാഘ്രേ ജീവസു ന കഥം ചന
 ശക്യഃ ശൂര സുതോ ഹന്തും അപി വജ്രഭൃതാ സ്വയം
 20 ഹതഃ ശൂര സുതോ വ്യക്തം വ്യക്തം തേ ച പരാസവഃ
 ബലദേവ മുഖാഃ സർവേ ഇതി മേ നിശ്ചിതാ മതിഃ
 21 സോ ിഹം സർവവിനാശം തം ചിന്തയാനോ മുഹൂർ മുഹൂഃ
 സുവിഹൃലോ മഹാരാജ പുനഃ ശാല്യം അയോധയം
 22 തതോ ിപശ്യം മഹാരാജ പ്രപതന്തം അഹം തദാ
 സൗഭാച് ശൂര സുതം വീര തതോ മാം മോഹ ആവിശത്
 23 തസ്യ രൂപം പ്രപതതഃ പിതൂർ മമ നരാധിപ
 യയാതേഃ ക്ഷീണപുണ്യസ്യ സ്വർഗാദ് ഇവ മഹിതലം
 24 വിശീർണഗലിതോഷ്ണീഷഃ പ്രകീർണാംബര മുർയജഃ
 പ്രപതൻ ദൃശ്യതേ ഹ സു ക്ഷീണപുണ്യ ഇവ ഗ്രഹഃ
 25 തതഃ ശാർമ്ഗം ധനുഃശ്രേഷ്ഠം കരാത് പ്രപതിതം മമ
 മോഹാത് സന്നശ് ച കൗന്തേയ രഥോപസ്ഥ ഉപാവിശം
 26 തതോ ഹാഹാക്രതം സർവം സൈന്യം മേ ഗതചേതനം
 മാം ദൃഷ്ട്വാ രഥനീഡസ്ഥം ഗതാസും ഇവ ഭാരത
 27 പ്രസാര്യ ബാഹു പതതഃ പ്രസാര്യ ചരണാവ് അപി
 രൂപം പിതൂർ അപശ്യം തച് ഛരകനേഃ പതിതോ യഥാ
 28 തം പതന്തം മഹാബാഹോ ശൂലപട്ടിശപാണയഃ
 അഭീഘ്നന്തോ ഭൃശം വീരാ മമ ചേതോ വ്യകമ്പയൻ
 29 തതോ മുഹൂർതാത് പ്രതിലഭ്യ സഞ്ജ്ഞാം; അഹം തദാ വീര മഹാവിമർദ്ദേ
 ന തത്ര സൗഭം ന രിപും ന ശാല്യം; പശ്യാമി വൃദ്ധം പിതരം ന ചാപി
 30 തതോ മമാസീൻ മനസി പായേയം ഇതി നിശ്ചിതം
 പ്രബുദ്ധോ ിസ്മി തതോ ഭൂയഃ ശതശോ വികിരഞ് ശരാൻ

അധ്യായം 23

1 [വാ]

തതോ ഫഹം ഭരതശ്രേഷ്ഠ പ്രഗൃഹ്യ രുചിരം ധനുഃ
ശരൈർ അപാതയം സൗഭാച് ഛിരാംസി വിബുധദിഷാം
2 ശരാംശ് ചാശീവിഷാകാരാൻ ഉൗർധഗാംസ് തിമതേജസഃ
അപ്രേഷം ശാലരാജായ ശാർമഗ്മുക്താൻ സുവാസസഃ
3 തതോ നാദശൃത തദാ സൗഭം കരുകലോദ്വഹ
അന്തർഹിതം മായയാഭ്രൂത് തതോ ഫഹം വിസ്മിതോ ഫഭവം
4 അഥ ദാനവസംഘാസ് തേ വികൃതാനനമൂർധജാഃ
ഉദക്രോശൻ മഹാരാജ വിഷ്ണിതേ മയി ഭാരത
5 തതോ ഫസ്ത്രം ശബ്ദസാഹം വൈ ത്വരമാണോ മഹാഹവേ
അയോജയം തദ് വധായ തതഃ ശബ്ദ ഉപാരമത്
6 ഹതാസ് തേ ദാനവാഃ സർവേ ധൈഃ സ ശബ്ദ ഉദീരിതഃ
ശരൈർ ആദിത്യസങ്കാശൈർ ജ്വലിതൈഃ ശബ്ദസാധനൈഃ
7 തസ്മിന് ഉപരതേ ശബ്ദേ പുനർ ഏവാനൃതോ ഫഭവത്
ശബ്ദോ ഫഭരോ മഹാരാജ തത്രാപി പ്രാഹരം ശരാൻ
8 ഏവം ദശ ദിശഃ സർവാസ് തിര്യഗ് ഉൗർധ്വം ച ഭാരത
നാദയാം ആസുർ അസുരാസ് തേ ചാപി നിഹതാ മയാ
9 തതഃ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷം ഗത്വാ പുനർ ഏവ വ്യദശൃത
സൗഭം കാമഗമം വീര മോഹയൻ മമ ചക്ഷുഷി
10 തതോ ലോകാന്ത കരണോ ദാനവോ വാനരാകൃതിഃ
ശിലാ വർഷേണ സഹസാ സഹസാ മാം സമാവൃണോത്
11 സോ ഫഹം പർവത വർഷേണ വധ്യമാനഃ സമന്തതഃ
വൽമീക ഇവ രാജേന്ദ്ര പർവതോപചിതോ ഫഭവം
12 തതോ ഫഹം പർവത ചിതഃ സഹയഃ സഹ സാരഥിഃ
അപ്രഖ്യാതിം ഇയാം രാജൻ സധ്വജഃ പർവതൈശ് ചിതഃ
13 തതോ വൃണി പ്രവീരാ യോ മമാസൻ സൈനികാസ് തദാ
തേ ഭയാർതാ ദിശഃ സർവാഃ സഹസാ വിപ്രദൃദ്വഃ
14 തതോ ഹാഹാകൃതം സർവം അഭ്രൂത് കില വിശാം പതേ
ദ്യൗശ് ച ഭൂമിശ് ച ഖം ചൈവാദൃശ്യമാനേ തഥാ മയി
15 തതോ വിഷണ്ണമനസോ മമ രാജൻ സുഹൃജ്ജനാഃ
രുദ്രശ് ചക്രശ്രൂശ് ചൈവ ദുഃഖശോകസമന്വിതാഃ
16 ദിഷതാം ച പ്രഹർഷോ ഫഭൂദ് ആർതിശ് ചാദിഷതാം അപി

ഏവം വിജിതവാൻ വീര പശ്ചാദ് അശ്രൗഷം അച്യുത
 17 തതോ ിഹം അസ്തം ദധിതം സർവപാഷാണ ഭേദനം
 വജ്രം ഉദ്യമ്യ താൻ സർവാൻ പർവതാൻ സമശാതയം
 18 തതഃ പർവത ഭാരാർതം മന്ദപ്രാണവിചേഷ്ടിതാഃ
 ഹയാ മമ മഹാരാജ വേപമാനാ ഇവാഭവൻ
 19 മേഘജാലം ഇവാകാശേ വിദാര്യഭൃദിതം രവിം
 ദൃഷ്ട്വാ മാം ബാസവാഃ സർവേ ഹർഷം ആഹാരയൻ പുനഃ
 20 തതോ മാം അബ്രവീത് സൂതഃ പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രണതോ നൃപ
 സാധു സമ്പശ്യ വാർഷ്ണേയ ശാല്യം സൗഭപതിം സ്ഥിതം
 21 അലം കൃഷ്ണാവമന്യൈനം സാധു യതം സമാചര
 മാർദ്ദവം സഖിതാം ചൈവ ശാല്യാദ് അദ്യ വ്യപാഹര
 22 ജഹി ശാല്യം മഹാബാഹോ മൈനം ജീവയ കേശവ
 സർവൈഃ പരാക്രമൈർ വിരവധ്യഃ ശത്രുർ അമിത്രഹൻ
 23 ന ശത്രുർ അവമന്തവ്യോ ദുർബലോ ിപി ബലീയസാ
 യോ ിപി സ്യാത് പീഡശഃ കശ് ചിത് കിം പുനഃ സമരേ സ്ഥിതഃ
 24 സ ത്വം പുരുഷശാർദൂല സർവയന്തൈർ ഇമം പ്രഭോ
 ജഹി വൃഷ്ണികലന്ദ്രേഷു മാ ത്വാം കാലോ ിത്യഗാത് പുനഃ
 25 നൈഷ മാർദ്ദവസാധ്യോ വൈ മതോ നാപി സഖാ തവ
 യേന ത്വം യോധിതോ വീര ദ്വാരകാ ചാവമർദിതാ
 26 ഏവമാദി ഇ കൗന്തേയ ശ്രുത്വാഹം സാരഥേർ വചഃ
 തത്ത്വം ഏതദ് ഇതി ജ്ഞാത്വാ യുദ്ധേ മതിം അധാരയം
 27 വധായ ശാല്യാജസ്യ സൗഭസ്യ ച നിപാതനേ
 ദാരുകം ചാബ്രവം വീര മുഹൂർതം സ്ഥീയതാം ഇതി
 28 തതോ ിപ്രതിഹതം ദിവ്യം അഭേദ്യം അതിവീര്യവത്
 ആഗേയം അസ്തം ദധിതം സർവസാഹം മഹാപ്രഭം
 29 യക്ഷാണാം രാക്ഷസാണാം ച ദാനവാനാം ച സംയുഗേ
 രാജ്ഞാം ച പ്രതിലോമാനാം ഭസ്മാന്ത കരണം മഹത്
 30 ക്ഷുരാന്തം അമലം ചക്രം കാലാന്തകയമോപമം
 അഭിമന്ത്ര്യാഹം അതുലം ദ്വിഷതാം ച നിബർഹണം
 31 ജഹി സൗഭം സ്വവീര്യേണ യേ ചാത്ര റിപവോ മമ
 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ ഭജവീര്യേണ തസ്മൈ പ്രാഹിണവം രക്ഷാ
 32 രൂപം സുദർശനസ്യാസീദ് ആകാശേ പതതസ് തദാ
 ദിതീയസ്യേവ സൂര്യസ്യ യുഗാന്തേ പരിവിഷ്യതഃ

33 തത് സമാസാദ്യ നഗരം സൗഭം വ്യപഗതത്വിഷം
 മധ്യേന പാടയാം ആസ ക്രകചോ ദാർവ് ഇവോച്ഛിതം
 34 ദിധാകൃതം തതഃ സൗഭം സുദർശന ബലാദ് ധതം
 മഹേശ്വര ശരോദ്ധ്യതം പപാത ത്രിപുരം യഥാ
 35 തസ്മിൻ നിപതിതേ സൗഭേ ചക്രം ആഗത് കരം മമ
 പുനസ് ചോദ്ധ്യയ വേഗേന ശാലാലേ്യത്യ് അഹം അബ്രുവം
 36 തതഃ ശാലം ഗദാം ഗുർവീം ആവിധ്യന്തം മഹാഹവേ
 ദിധാ ചകാര സഹസാ പ്രജജ്വാല ച തേജസാ
 37 തസ്മിൻ നിപതിതേ വീരേ ദാനവാസ് ത്രസ്തചേതസഃ
 ഹാഹാഭ്രതാ ദിശോ ജഗുർ അർദിതാ മമ സായകൈഃ
 38 തതോ ിഹം സമവസഥാപ്യ രഥം സൗഭസമീപതഃ
 ശംഖം പ്രധ്യാപ്യ ഹർഷേണ മുഹൂദഃ പര്യഹർഷയം
 39 തൻ മേരുശിഖരാകാരം വിധ്യസ്താട്ടാല ഗോപുരം
 ദഹ്യമാനം അഭിപ്രേക്ഷ്യ സ്ത്രിയസ് താഃ സന്ദ്രദ്രവ്യഃ
 40 ഏവം നിഹത്യ സമരേ ശാലം സൗഭം നിപാത്യ ച
 ആനർതാൻ പുനർ ആഗമ്യ സുഹൃദാം പ്രീതിം ആവഹം
 41 ഏതസ്മാത് കാരണാദ് രാജൻ നാഗമം നാഗസാഹച്യം
 യദ്യ് അഗാമം പരവീരഘ്ന ന ഹി ജീവേത് സുയോധനഃ
 42 [വൈ]
 ഏവം ഉക്ത്വാ മഹാബാഹുഃ കൗരവം പുരുഷോത്തമഃ
 ആമന്ത്ര്യ പ്രയയൗ ധീമാൻ പാണ്ഡവാൻ മധുസൂദനഃ
 43 അഭിവാദ്യ മഹാബാഹുർ ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 രാജന്താ മുർധന്യ് ഉപാലോതോ ഭീമേന ച മഹാഭജഃ
 44 സുഭദ്രാം അഭിമന്യൂം ച രഥം ആരോപ്യ കാഞ്ചനം
 ആരുരോഹ രഥം കൃഷ്ണഃ പാണ്ഡവൈർ അഭിപൂജിതഃ
 45 സൈന്യസുഗ്രീവ യുക്തേന രഥേനാദിത്യവർചസാ
 ദ്വാരകാം പ്രയയൗ കൃഷ്ണഃ സമാശ്വാസ്യ യുധിഷ്ഠിരം
 46 തതഃ പ്രയാതേ ദാശാർഹേ ധൃഷ്ടദൃഗ്നോ ിപി പാർഷതഃ
 ഭ്രൂപദേയാൻ ഉപാദായ പ്രയയൗ സ്വപുരം തദാ
 47 ധൃഷ്ടകേതുഃ സ്വസാരം ച സമാദായാഥ ചേദിരാദ്
 ജഗാഥ പാണ്ഡവാൻ ദൃഷ്ട്വാ രഥ്യാം ശ്രുക്തിമതീം പുരീം
 48 കേകയാസ് ചാപ്യ് അനുജ്ഞാതാഃ കൗന്തേയേനാമിതൗജസാ
 ആമന്ത്ര്യ പാണ്ഡവാൻ സർവാൻ പ്രയയുസ് തേ ിപി ഭാരത

49 ബ്രാഹ്മണാശ്ച വിശശ്ചൈവ തഥാ വിഷയവാസിനഃ
 വിസൃജ്യമാനാഃ സുഭൃശം ന ത്യജന്തി സു പാണ്ഡവാൻ
 50 സാമവായഃ സ രാജേന്ദ്ര സുമഹാദ്ഭൂത ദർശനഃ
 ആസീൻ മഹാത്മാനം തേഷാം കാമ്യകേ ഭരതർഷഭ
 51 യുധിഷ്ഠിരസ്തു വിപ്രാംസ്താൻ അനമാന്യ മഹാത്മനഃ
 ശശാസ പുരുഷാൻ കാലേ രഥാൻ യോജയതേതി ഹ

അധ്യായം 24

1 [വൈ]

തസ്മിൻ ദശാർഹാധിപതൗ പ്രയാതേ; യുധിഷ്ഠിരോ ഭീമസേനാർജ്ജുനൗ ച
 യമൗ ച കൃഷ്ണാ ച പുരോഹിതൗ ച; രഥാൻ മഹാർഹാൻ പരമാശ്വയുക്താൻ
 2 ആസ്ഥായ വീരാഃ സഹിതാ വനായ; പ്രതസ്ഥിരേ ഭൂതപതിപ്രകാശാഃ
 ഹിരണ്യനിഷ്ഠാൻ വസനാനി ഗാശ് ച; പ്രദായ ശിക്ഷാക്ഷര മന്ത്രിവിദ്ഭ്യഃ
 3 പ്രേഷ്യാഃ പുരോ വിംശതിർ ആത്തശസ്ത്വാ; ധന്താഷി വർമാണി ശരാംശ് ച
 പീതാൻ
 മുരവീശ് ച യന്ത്രാണി ച സായകാംശ് ച; സർവേ സമാദായ ജഘന്ത്യം ഞ്ഞഃ
 4 തതസ് തു വാസാംസി ച രാജപുത്രയാഃ; ധാത്ര്യൗ ച ദാസ്യൗ ച വിഭ്രഷണം ച
 തദ് ഇന്ദ്രസേനസ് ത്വരിതം പ്രഗൃഹ്യ; ജഘന്ത്യം ഏവോപയയൗ രഥേന
 5 തതഃ കരുശ്രോഷ്ഠോ ഉപേത്യ പൗരാഃ; പ്രദക്ഷിണം ചക്രൂർ അദീനസത്ത്വാഃ
 തം ബ്രാഹ്മണാശ് ചാഭ്യവദൻ പ്രസന്നാഃ; മുഖ്യാശ് ച സർവേ കരുജാംഗലാനാം
 6 സ ചാപി താൻ അഭ്യവദത് പ്രസന്നഃ; സഹൈവ ഞൈർ ഭ്രാതൃഭീർ ധർമരാജഃ
 തസ്ഥൗ ച തത്രാധിപതിർ മഹാത്മാഃ; ദൃഷ്ട്വാ ജനൗഘം കരുജാംഗലാനാം
 7 പിതേവ പുത്രേഷു സ തേഷു ഭാവഃ; ചക്രേ കരൂണാം ഋഷഭോ മഹാത്മാ
 തേ ചാപി തസ്മിൻ ഭരത പ്രബർഹേ; തദാ ബഭ്രുവുഃ പിതരീവ പുത്രാഃ
 8 തതഃ സമാസാദ്യ മഹാജനൗഘലാഃ; കരുപ്രവീരം പരിവാര്യ തസ്മുഃ
 ഹാ നാഥ ഹാ ധർമ ഇതി ബ്രുവന്തോ; ഹ്രിയാ ച സർവേ ിശ്രുമുഖാ ബഭ്രുവുഃ
 9 വരഃ കരൂണാം അധിപഃ പ്രജാനാം; പിതേവ പുത്രാൻ അപഹായ ചാസ്താൻ
 പൗരാൻ ഇമാഞ്ജാനപദാംശ് ച സർവാനി; ഹിത്യാ പ്രയാതഃ ക്വ ന ധർമരാജഃ
 10 ധിഗ് ധാർതരാഷ്ട്രം സുന്ദരം സ ബുദ്ധിഃ; സസൗഖലം പാപമതിം ച കർണം
 അനർഥം ഇച്ഛന്തി നരേന്ദ്ര പാപാഃ; യേ ധർമനിത്യസ്യ സതസ് തവാഗ്രാഃ
 11 സ്വയം നിവേശ്യാപ്രതിമം മഹാത്മാഃ; പുരം മഹദ് ദേവപുരപ്രകാശം
 ശതക്രമപ്രഥം അമോഘകർമ്മാഃ; ഹിത്യാ പ്രയാതഃ ക്വ ന ധർമരാജഃ
 12 ചകാര യാം അപ്രതിമാം മഹാത്മാഃ; സഭാം മയോ ദേവ സഭാ പ്രകാശാം
 താം ദേവ ഗൃഹ്ണാം ഇവ ദേവ മായാം; ഹിത്യാ പ്രയാതഃ ക്വ ന ധർമരാജഃ
 13 താൻ ധർമകാമാർഥവിദ് ഉത്തമൗജാഃ; ബീഭത്സൂർ ഉഖൈഃ സഹിതാൻ ഉവാച
 ആദാസ്യതേ വാസം ഇമം നിരുഷ്യ; വനേഷു രാജാ ദ്വിഷതാം യശാംസി
 14 ദ്വിജാതിമുഖ്യാഃ സഹിതാഃ പൃഥക് ച; ഭവദ്ഭീർ ആസാദ്യ തപസ്വിനൗ ച
 പ്രസാദ്യ ധർമാർഥവിദൗ ച വാച്യാഃ; യഥാർഥസിദ്ധിഃ പരമാ ഭവേൻ നഃ
 15 ഇത്യ ഏവം ഉക്തേ വചനേ ിർജ്ജനേന; തേ ബ്രാഹ്മണാഃ സർവവർണാശ് ച
 രാജൻ

മുദാഭ്യനന്ദൻ സഹിതാശ് ച ചക്രഃ; പ്രദക്ഷിണം ധർമ്മഭൃതാം വരിഷ്ഠം
16 ആമന്ത്യ പാർഥം ച വൃകോദരം ച; ധനഞ്ജയം യാജ്ഞസേനീം യമൗ ച
പ്രതസ്മിരേ രാഷ്ട്രം അപേതഹർഷാ; യുധിഷ്ഠിരേണാനമതാ യഥാ സ്വം

അധ്യായം 25

1 [വൈ]

തതസ് തേഷു പ്രയാതേഷു കൗന്തേയഃ സത്യസംഗരഃ
 അഭ്യഭാഷത ധർമ്മാത്മാ ഭ്രാതൃൻ സർവ്വൻ യുധിഷ്ഠിരഃ
 2 ദ്വാദശേശമാഃ സമാസ്മാഭിർ വസ്തുവ്യം നിർജനേ വനേ
 സമീക്ഷധ്വം മഹാരണ്യേ ദേശം ബഹുമൃഗദ്രിജം
 3 ബഹുപുഷ്പഫലം രമ്യം ശിവം പുണ്യജനോചിതം
 യത്രേതാഃ ശരദഃ സർവാഃ സുഖം പ്രതിവസേമഹി
 4 ഏവം ഉക്തേ പ്രത്യവാച ധർമ്മരാജം ധനഞ്ജയഃ
 ഗുരുവൻ മാനവ ഗുരും മാനയിത്വ മനസിനം

5 [അർ]

ഭവാൻ ഏവ മഹർഷീണാം വൃദ്ധാനാം പര്യപാസിതാ
 അജ്ഞാതം മാനുഷേ ലോകേ ഭവതോ നാസ്തി കിം ചന
 6 ത്വയാ ഹ്യ് ഉപാസിതാ നിത്യം ബ്രാഹ്മണാ ഭരതർഷഭ
 ദൈവപായനപ്രഭൃതയോ നാരദശ് ച മഹാതപാഃ
 7 യഃ സർവലോകദാരാണി നിത്യം സഞ്ചരതേ വശീ
 ദേവലോകാദ് ബ്രഹ്മലോകം ഗന്ധർവാപ്ലരസാം അപി
 8 സർവാ ഗതീർ വിജാനാസി ബ്രാഹ്മണാനാം ന സംശയഃ
 പ്രഭാവാംശ് ചൈവ വേതമ ത്വം സർവേഷാം ഏവ പാർഥിവ
 9 ത്വം ഏവ രാജഞ് ജാനാസി ശ്രേയഃ കാരണം ഏവ ച
 യത്രേച്ഛസി മഹാരാജ നിവാസം തത്ര കർമ്മഹേ
 10 ഇദം ദൈവതവനം നാമ സരഃ പുണ്യജനോചിതം
 ബഹുപുഷ്പഫലം രമ്യം നാനാദ്രിജനിഷേവിതം
 11 അത്രേതാ ദ്വാദശ സമാ വിഹരേമേതി രോചയേ
 യദി തേ ിനമതം രാജൻ കിം വാന്യൻ മന്യതേ ഭവാൻ

12 [യ്]

മമാപ്യ് ഏതൻ മതം പാർഥ ത്വയാ യത് സമുദാഹൃതം
 ഗച്ഛാമ പുണ്യം വിഖ്യാതം മഹദ് ദൈവതവനം സരഃ

13 [വൈ]

തതസ് തേ പ്രയയഃ സർവേ പാണ്ഡവാ ധർമ്മചാരിണഃ
 ബ്രാഹ്മണൈർ ബഹുഭിഃ സാർധം പുണ്യം ദൈവതവനം സരഃ
 14 ബ്രാഹ്മണാഃ സാഗ്നിഹോത്രാശ് ച തഥൈവ ച നിരഗന്തഃ
 സ്വാധ്യായിനോ ഭിക്ഷവശ് ച സജപാ വനവാസിനഃ

15 ബഹവോ ബ്രാഹ്മണാസ് തത്ര പരിവപ്രുർ യുധിഷ്ഠിരം
 തപസ്വിനഃ സത്യശീലാഃ ശതശഃ സംശിതവ്രതാഃ
 16 തേ യാത്യാ പാണ്ഡവാസ് തത്ര ബഹുഭിർ ബ്രാഹ്മണൈഃ സഹ
 പുണ്യം ദൈവതവനം രമ്യം വിവിശുർ ഭരതർഷഭാഃ
 17 തച് ഛാല താലാമ്ര മധുകനീപഃ കദംബസർജാർജുന കർണികാരൈഃ
 തപാത്യയേ പുഷ്പധരൈർ ഉപേതാഃ; മഹാവനം രാഷ്ട്രപതിർ ദദർശ
 18 മഹാദ്രുമാണാം ശിഖരേഷു തസ്മദുർ; മനോരമാം വാചം ഉദീരയന്തഃ
 മയൂരദാത്യഹ ഛകോര സംഘാസ്; തസ്മിൻ വനേ കാന്നനകോകിലാഗ് ച
 19 കരേണയുഘൈഃ സഹ യുഥപാനാം; മദോത്കടാനാം അചലപ്രഭാണാം
 മഹാന്തി യഥാനി മഹാദ്വിപാനാം; തസ്മിൻ വനേ രാഷ്ട്രപതിർ ദദർശ
 20 മനോരമാം ഭോഗവതീം ഉപേത്യ; ധൃതാത്മാനം ചിരജടാ ധരാണാം
 തസ്മിൻ വനേ ധർമമൃതാം നിവാസേ; ദദർശ സിദ്ധർഷിഗണാൻ അനേകാൻ
 21 തതഃ സ യാനാദ് അവരഹ്യ രാജാ; സദ്രാതൃകഃ സജനഃ കാന്നനം തത്
 വിവേശ ധർമാത്മവതാം വരിഷ്ടസ്; ത്രിവിഷ്ടപം ശക്ര ഇവാമിതൗജാഃ
 22 തം സത്യസന്ധം സഹിതാഭിപേതൂർ; ദിദ്രക്ഷവഗ് ചാരണസിദ്ധസംഘാഃ
 വനൗകസഗ് ചാപി നരേന്ദ്ര സിംഹം; മനസ്വിനം സമ്പരിവാര്യ തസ്മദുഃ
 23 സ തത്ര സിദ്ധാൻ അഭിവാദ്യ സർവാൻ; പ്രത്യർചിതോ രാജവദ് ദേവവച് ച
 വിവേശ സർവൈഃ സഹിതോ ദ്വിജാഗ്രൈഃ; കൃതാഞ്ജലിർ ധർമമൃതാം വരിഷ്ടഃ
 24 സ പുണ്യശീലഃ പിതൃവൻ മഹാത്മാഃ; തപസ്വിഭിർ ധർമപരൈർ ഉപേത്യ
 പ്രത്യർചിതഃ പുഷ്പധരസ്യ മൂലേ; മഹാദ്രുമസ്യാപവിവേശ രാജാ
 25 ഭീമഗ് ച കൃഷ്ണാ ച ധനഞ്ജയഗ് ച; യമൗ ച തേ ചാനചരാ നരേന്ദ്രം
 വിമുച്യ വാഹാൻ അവരഹ്യ സർവേ; തത്രോപതസ്മദുർ ഭരത പ്രബർഹാഃ
 26 ലതാവതാനാവനതഃ സ പാണ്ഡവൈർ; മഹാദ്രുമഃ പഞ്ചഭിർ ഉഗ്രധന്വിഭിഃ
 ബഭൗ നിവാസോപഗതൈർ മഹാത്മഭിർ; മഹാഗിരിർ വാരണയുഥമപൈർ ഇവ
 XXX

പ്രസാധകർ

നാളിളകി

